

Izhaja ob 4. jutraj.
 Stanje mesečno Din 55.—; za ino-
 samstvo Din 40.— neobvezno.
Oglas po tarifi.
Uredništvo:
 Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
 šte. 16/1. — Telefon šte. 72.
 Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
 Knaflcovi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
 Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
 ulica št. 54. — Telefon št. 36.
 Inzeratni oddelček: Ljubljana, Prešernova
 ulica št. 4. — Telefon št. 36.
 Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
 št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta,
 —
 Račun pri pošt. č. zavodu: Ljubljana
 št. 11.842. — Praha č. 78.180,
 Wien Nr. 105.247.

Ljubljana, 9. julija.

Letos spomlad je češki parlament po predlogu svoje vlade proglasil dan mučeniške smrti Jana Husa, 6. julija, za narodni praznik. V vladi ima tudi češkoslovaška klerikalna stranka svoje ministre in je bil torej predlog podan tudi v njihovem imenu ter z odobritvijo klerikalne stranke, katere poslanci so zanj tudi glasovali. Prošli ponedeljek je čela češkoslovaška republika prvič oficijelno proslavljala ta dan. Proslave so bile tem slovesnejše, ker so bile združene s spominom na velepomembno desetletnico. Dne 6. julija 1915 povodom 500letnice Husove smrti je namreč Masaryk v Ženevi slovesno proglasil, da se češkoslovaški narod, veren moralnim in nacionalnim tradicijam svojega velikega sina Jana Husa pridružuje boju proti Avstriji za svoje osvobodjenje. Isti dan se je v Pragi izvršila prva velika demonstracija češkega ljudstva proti tiranom. Vlada je bila prepovedala slavnostno odkritje krasnega Husovega spomenika na Staromestskem namesti, a je pozabila zapreti obširni trg z bajonetni in mitraljezi. Ves dan so tisoči in tisoči pristopali spomeniku, molče pogledali v proroško zravnano nadljudsko soho Husovo in zadnje besede mučenika na kostniški grmadi »Pravda vitezji! — Pravica zmaga!« so vžigale srca in napolnile dušo ljudstva z nezlojmljivim zaupanjem v zmago narodne ideje. Danes je Husov izrek državno geslo češkoslovaške republike in njene velikega predsednika.

Husov dan kot državni praznik ima povsem nacionalni značaj. Češki narod je upravičeno ponosen, da je dal svetu največjega mučenika za svobodo prepričanja in mišljenja. Ali on pojmuje svojega Jana Husa v prvi vrsti ne kot bojovníka proti katoliški cerkvi, temveč kot velikega učitelja, ki je čehom pokazal smisel narodnega življenja: čisti resnico, pomagaj si sam, popolnini se v vsem dobrem, daj da zmaga ideja bratstva v narodu in med narodi. Hus je početnik češkega humanizma, iz njega izvira notranja moč, ki je dala češkemu narodu sile, da je zmagovalno preživel dolge dobe strahovitega ponižanja in osvoboditev češkoslovaškega naroda je v svojem jedru sad Husovih in husitskih tradicij.

Povsem v skladu s tem pojmovanjem Husovega pomena so se zlasti letos vršile Husove proslave. Češkoslovaška država je že pri proglasitvi Husovega dne za državni praznik pokazala kar največjo obzirnost napram vsem konfesionalnim občutljivostim. Državni praznik ne nosi niti Husovega imena, temveč se imenuje »Pamätný den 6. července«. S strani oficijelnih in neštetihih privatnih prirediteljev Husovih proslav, ki so se vršile v vsaki češki vasi, je bilo z največjo delikateso preskrbljeno, da ne pride nikjer do kakršnihkoli demonstracij proti katoliški cerkvi. Nasprotno. Veliki nadstrankarski glavni odbor za Husovo proslavo v Pragi je v svojem manifestu kot glavno idejo proslave poudaril: Vprašajmo se ta dan, ali se ravnamo po krasnem nauku, ki ga je sporočil Hus našemu narodu na pragu svoje smrti: da bi se medsebojno ljubili, ne pustili zatirati dobrih z nasiljem in dali vsakemu pravico!

Naravno je, da se je proslave državnega praznika udeležila po svoji dolžnosti tudi češkoslovaška vlada. Ministrski predsednik Švehla je prevzel častno predsedništvo glavne prireditve v Pragi, predsednik republike Masaryk pa protektorat. Proslave se je izvršila kot pravi nacionalni in državni praznik v naravnost krasni harmoniji in pri njej so sodelovali vsi sloji in stranke od leve in desne. Drugi dan pa se je, kakor blisk raznesla po Pragi vest, da je papeški nuncij Marmaggi po nalogu sv. Stolice v ponedeljek zvečer »v znak protesta proti glasnim manifestacijam, katerih protektorat je prevzel sam prezident Masaryk, častno predsedništvo pa ministrski predsednik Švehla in ki pomenijo žalitev sv. Stolice in vseh češkoslovaških katolikov«, zapustil Prago. Tako je bilo presenečeni javnosti glasilo praškega nadškofa. Korak papeškega diplomata je izzval v celi češki javnosti burjo ogorčenja, ki se je še povečalo, ko se je doznalo, da je bil v naprej skrbno pripravljen in mu torej »glasne manifestacije« v ponedeljek niso bile neposredni povod. Vatikan se je na naravnost nezasiščen način vmešal v notranje zadeve češkoslovaške države in papež je očitno še danes mnenja, da mora češkoslovaški narod in njegova država smatrati svojega največjega sina za zločince kakor so to sklenili brezvestni in brezbožni sodniki kostniškega koncilja pred 510 leti! Rimska kurija si je predrznila biti sodnik nad predstaviteljemuvernosti češkoslovaškega naroda in predstojnikom Masarykom, ona si dovoljuje manifestacije hvaležnosti in pomena, katerih se je seveda v prvi vrsti udeležila baš tudi ogromna večina čeških katolikov, proglašati za žalitev sv. Stolice in katoliškega ljudstva. Vatikan je dal Husovi proslavi lažljivo interpretacijo, da bi mogel izvesti demonstracijo.

Resnica o pogajanjih z radičevci

«Sporazuma še ni.» — Pri sporazumaših se uveljavlja pesimizem. — Včerajšnja pogajanja. — Konferenca med Pašičem in Žerjavom. — Demisijski podpredsednika radikalnega kluba Dragovića.

Beograd, 9. julija. p. Danes dopoldne in popoldne do 8. zvečer so razpravljali radičevski in radikalni delegati. Komunikacije ni bil izdan.

V sporazumaškem časopisu se je današnjim razgovorom pripisovala posebna važnost, češ da gre za stilizacijo formalne pogodbe in da se razpravlja tudi že o deklaraciji nove vlade, katere imenovanje da je le še vprašanje par dni.

Medtem je dejanski položaj znatno drugačen. Nocojšnjo »Vreme« sicer še vzdržuje razne fantastične kombinacije ter napoveduje vlado RR za prihodnji teden, istočasno pa pričinja razpravljati o težkočah sporazuma. Vse dni sem je »Vreme« trdilo, da so samostojni demokrati iz kombinacije izključeni, danes pa pripovedujejo, da oni sami ne bodo hoteli sodelovati, ker jim bo ponuden baše samo en portfelj. Seveda je to prosta izmišljotina. Težave so po istih informacijah nastale tudi s tem, da radikalni zahtevajo od radičevcev naj prej razčistiš odnosale v HSS, češ treba je videti koliko poslancev HSS je pravzaprav pripravljenih podpirati even tualno vlado RR, kar je tudi važno za razdelitev portfeljev... Opasnost vidi »Vreme« tudi v današnjih burnih dogodkih v skupščini, kjer so se radičevci silno kompromitirali. »Vreme« svari radičevce naj ne gredo na lim onim, ki hočejo sporazum upropasti.

Že iz te pisave glavnega organa sporazumašev je razvidno, da se je začel v njihovih vrstah uveljavljati pesimizem ki je kakor more vasi dopisnik iz avtoritativnega vira potrditi, popolnoma upravičeno. Vse vesti, da je prišlo med radičevci in radikali do sporazuma so neresnične. Izgleda marveč, da v do glednem času ni pričakovati pozitivnih rezultatov pogajanj. V sejah, ki se sedaj vršijo se le redigirajo zapisniki o obo-

jestranskih zahtevah in ponudbah. Tako je bilo danes na pr. protokollirano, da radičevci zahtevajo 7 portfeljev a radikali da to zahtevu odklanjajo. Redakcija protokolov je sedaj dovršena in jutri dopoldne jih bodo delegati podpisali.

Po nocojšnji seji je Pavle Radić izjavil novinarjem na njihova vprašanja: Nocoj smo končali zapisnik. Jutri ob 10. se seja nadaljuje. Sporazum še ni definitiven. Na sestavo nove vlade se ne nanaša. Na vprašanje: Ali je na vidiku vlada RR, je Pavle Radić odgovoril: »Ne morem dati odgovora.«

Danes se je pojavila tudi verzija, da bi za prehod eventualno prevzela vodstvo poslov samoradikalna vlada, češ, da so samostojni demokrati za ta slučaj obljubili svojo podporo. Nocojšnja »Reč« celo to kombinacijo proglašala za prozorno intrigo.

Popoldne se je vršila dolga konferenca ministrskega predsednika Pašića z ministrom dr. Žerjavom. V informiranih krogih se zatrjuje, da sta oba državnika tudi pri tej priliki na podlagi najnovejših dogodkov ugotovila popolno soglasnost v svojih pogledih na situacijo.

Po konferenci z Žerjavom je Pašić sprejel ministre Maksimovića in Ninčića. Zvečer mu je min. Glurčić poročal o današnjih razgovorih z radičevci.

Senzacionalno pozornost vzbujala rastoči odpor v radikalnem klubu proti nadaljnjim pogajanjem z radičevci, dokler oni ne pristanejo, da se sporazum dela z Narodnim blokom. V znak protesta proti postopanju gotovih članov kluba (mišljena je očitno skupina dr. L. Markovića) je danes podpredsednik kluba Milutin Dragović podal demisijsko na ta svoj položaj. Poslanec Dragović uživa v klubu veliko avtoriteto ter velja kot eden izmed najintimnejših prijateljev g. Pašića.

Zaključek konference v Firenzi

Italijani zadovoljni z uspehom. — Jugoslovenska delegacija v Rimu. — Konvencije bodo danes podpisane.

Firenze, 9. julija. a. Načelnik italijanske delegacije na firenziški konferenci senator Quartieri je podal o poteku in zaključkih firenziške konference nastopno izjavo:

»Reči se more, da ni bilo vprašanja, kateremu ne bi bila posvetila konferenca svojo skrb. Ni dvoma, da bo tedaj ko bodo rezultati konference znani, javno mnenje popolnoma zadovoljno. Za sedaj zadostuje reči da se vprašanja, o katerih se je najbolj razpravljalo, nanašajo v prvi vrsti na promet Reke in Zadra in na neke pravice Italijanov v Dalmaciji.

Sinoči je senator Quartieri posetil oblasti v Firenzi in se jim tudi v imenu jugoslo-

veske delegacije zahvalil za gostoljubnost.

Rim, 9. julija. a. Danes dopoldne je dospela semkaj jugoslovenska delegacija z dr. Rybářem na čelu. Zvečer je dospel tudi senator Quartieri. Pričakuje se, da bodo zaključki konference podpisani v palači Chigihi še tekom jutrišnjega dne. Ministrski predsednik Mussolini je že naznanil v enem zadnjih ministrskih svetov, da so zaključki firenziške konference že pripravljeni za podpis. Izgleda, da so se v zadnjem času pojavile nekatere težkoče, radi katerih je bilo treba počakati osebnega odgovora iz Beograda. Sedaj je konferenca po večmesečnem delovanju dosegla popoln uspeh.

Kovani denar pride v promet še ta mesec

Beograd, 9. julija p. Finančni minister dr. Stojadinović je odgovoril danes na vprašanje glede odtegnitve papirnatega denarja iz prometa, da je Narodni skupščini predložil pooblastilo za kovanje novcev po ½, 1 in 2 Din Kovati se ima 50 milijonov po ½ Din, 75 milijonov po 1 Din in 50 milijonov po 2 Din, skupno za 200 milijonov Din. Kovanje denarja je bilo oddano zanesljivo francoski tiskarni ter pride prvi kovani denar v promet že koncem tega meseca, pozneje pa stopnjeva tudi ostali.

Razmere v velenjskem rudniku

Izjave ministra Žerjava v Narodni skupščini
 Beograd, 9. julija. Na današnji seji Narodne skupščine je minister dr. Žerjav v svojem odgovoru na vprašanje posl. Pušenjaka glede razmer v velenjskem rudniku naglašal, da se v velenjskem rudniku postopa glede delovnega časa striktno po rudarskem pravilniku. Kar se tiče zahteve po stanarinskih dokladi in deputatih premoga, je rudarska uprava ni mogla ugoditi, ker bi jo stavila upravičeno tudi vsi drugi delavci. Vrh tega bi ta ureditev stala 412.000 Din, ki bi jih velenjski rudnik mogel komaj žrtvovati.

jo proti češki državi, ki je dosedaj baš v zadevi ureditve svojega cerkvenega vprašanja pokazala naravnost občudovanja vredno samozatajevanje. Svesti smo si, da dajemo izraza mnenju ogromne večine našega naroda, ako se pridružimo ogorčenemu protestu češkoslovaške javnosti proti tej provokaciji. Politika Vatikanu napram novim slovanskim državam se očitno ravna po enotnem načrtu. Rimska kurija ne more pozabiti zlatih časov Nj. apostolskega Velikanstva, ko je smatrala nas Slovane za političen drobiž, s katerim je poravnala svoje višje račune. Svoboda narodov je bila Rimu vedno nesimpatična.

ti. Kar se tiče zasluzka pri akordnem delu, je v Velenju največji med vsemi državnimi rudniki. Z ozirom na konkurenco trgovcev ni misliti, da bi bila nabava obleke in obuvice v državni režiji povoljšena. Glede delavskega zavarovanja rudarji sami izjavljajo željo, da se ostane pri tradicionalnih bratovskih skladnicah. Praznovanju delavskih praznikov se ne stavijo nobene ovire. Minister dr. Žerjav je nato obrazložil tudi stanje pokojnikov za rudarje. Rešitev vprašanja starih upokojujencev se pospešuje, pri čemer pa je seveda upoštevati valuto devalvacijo.

Sprememba v italijanski vladi

Rim, 9. julija. a. Kralj je sprejel demisijsko finančnega ministra De Stefani in ministra za narodno gospodarstvo Navo ter je na predlog ministrskega predsednika imenoval za finančnega ministra senatorja grofa Volpija ter za ministra za narodno gospodarstvo poslanc profesorja Belluza. Finančni minister De Stefani je odstopil na direktorni poziv generalnega tajnika Farinaccija, ki je z ministroma Ciano in Giuliettijem prišel k njemu in ga pozval, naj poda ostavko. (Glej tudi poročilo na 2. strani.)

stvar, ker svobodni narodi ne marajo služiti klerikalizmu. Tako opažamo karakteristični paralelizem v politiki Vatikanu napram Jugoslaviji in napram Češkoslovaški.

Zdi se, da rimski diplomati niso povsem premislili posledice svoje provokativne demonstracije. Kot odgovor odmeva v češki javnosti vedno glasnejše klic po takojšnjem ukinitvenju diplomatskih odnosajev in po izvedbi ločitve cerkve od države. Marmaggijev odhod je očitno razgrnil problem razmerja češkoslovaške republike do katoliške cerkve v vsem njegovem obsegu.

Krvavi pretepi v Narodni skupščini

Opozicija obstruira lastno obtožbo proti drju Lukiniću. — Burni prizori. — Poslanci se pretepajo v skupščini in na dvorišču. — Publika proti radičevcem. — Govor posl. Palečka.

Beograd, 9. julija. r. Današnja skupščinska seja je bila nenavadno burna. Opozicija je na današnji seji neprestano obstruivala proti svojem lastnemu predlogu, proti obtožbi ministra pravde dr. Ede Lukinića.

Seja se je pričela ob 10. dopoldne. Po sprejetju zapisnika in izvršenih formalnostih je minister dr. Žerjav odgovarjal na vprašanje posl. Pušenjaka o položaju rudarjev v Sloveniji. Finančni minister dr. Stojadinović je odgovarjal na vprašanje posl. Miloša Radosavljevića o odtegniti neporabnega papirnatega denarja iz prometa.

Zatem se je nadaljevala razprava o obtožbi proti ministru pravde dr. Ede Lukiniću. Prvi je dobil besedo samostojni demokrat dr. Paleček. Že njegov pojav na govorniški tribuni je izzval divjaški nastop radičevcev, ki so začeli strahovito kričati in razbijati. Doktor Paleček je pričel svoj govor z besedami: »Ko so boljševiki v Rusiji...«, a posl. dr. Žanić je takoj vpadel z mediclincem: »Dr. Lukinić je pravi boljševik!«

Došlo je do osebnega prepira med dr. Žanićem in dr. podtajnikom Večeslavom Vilderjem. Čuli so se klicati: »Vsa skupščina vidi, da je dr. Žanić zrel za norišnico na Stenjevču!« Na dr. Lorkovičev mediclinc: »Obtoževati korupcijo, to je boljševizem,« je odgovoril dr. Paleček: »Ni to boljševizem, nego je to boljševiška metoda!« Ker posl. dr. Lorković ni dal miru, ga je predsednik pozval k redu. Dr. Paleček je v svojem govoru naglašal, da so boljševiki kot najboljši sredstvo proti svojim nasprotnikom in zlasti vladi uporabljali obrekovanje s korupcijo. Ta metoda je prodira tudi v stranke, ki so združene v opozicijskem bloku in sedaj vlagajo obtožbe proti korupciji, pri čemer pozabljajo, da niso razčistile korupcije pri sebi. (Ploskanje in burno odobravanje pri večini. Klici: Pričevka palača! — Ivica Kovačević!) Kot karakteristično navaja govornik, kako je Ljuba Davidović s polnim imenom napadel dr. Korošca v svojem glavnem glasilu radi korupcije, a sedaj sedita oba gospoda skupaj in obtožujeta druge. Ako je Ljuba Davidović po krivem obdolžil dr. Korošca, potem je postal lahkomišelnost in neresnost, kakor je vsa njegova politika. Ako pa je imel stvarno prav, ko je dr. Korošca nazval korupcionista, zakaj ga potem ni obtožil? Tu je zopet prišlo do hudih prekanj. Radičevce Mate Jagatić kliče ministru Pribičeviću: Vi ste dejali na shodu v Glini, da je treba Pašića obesiti na prvo drevo. Pribičević: »Gospod, to je ordinarna laž!« Nastal je velik hrup, v katerem sta se zlasti odlikovala posl. dr. Žanić in Moskovljević. Dr. Žanić je neposredno nato stopil pred ministra Pribičevića in zaklical: »Vi ste plačali za tiskarno milijon dinarjev, predno ste pričeli zbirati prostovoljne prispevke!« Minister Pribičević je odgovoril: »Ni res, to je ordinarna laž!« Nastal je strahovit hrup in vpitje, med katerim je došlo med samostojnimi demokrati in radikali na eni strani ter opozicijskimi na drugi strani do spopada, ki se je kmalu razvil v fizično obračunavanje. V velikanskem trušču je predsednik prekinil sejo. Prepri in pretep med poslanci se je nadaljeval. Posl. Moskovljević udari s

pestjo radikalnega poslanca popa Veljka Grgurevića. To je bilo signal za še hušje prizore in pretepanje je zavzemalo vedno večji razmah. Predsednik ter nekateri poslanci so imeli mnogo truda pri pomirjevanju bojevitih nasprotnikov. Bilo je jasno, da se seja ne more več nadaljevati, zato je predsednik sklical za 5. uro novo sejo.

Razburjeni so odhajali poslanci iz skupščine. Zunaj na dvorišču je prišlo do novih spopadov. Posl. Grgurević je za povračilo prejetega udarca čresnil posl. Moskovljevića preko oči in očal, razbil mu nos in ga vsega okrvavil. Razvil se je med posameznimi radičevci in radikali nov pretep. Vdrl so na dvorišče tudi ljudje z ulice, ki so bili ogorčeni nad radičevci in je malo manjkalo, da jih niso pretepli. Le s težavo se je posrečilo policijskemu komisarju, napraviti na skupščinskem dvorišču red.

Popoldanska seja

Beograd, 9. julija. p. Popoldanska seja Narodne skupščine se je začela ob 5. Predsednik je sporočil, da je umrl poslanec Kosta Kujundžić in se ga je v toplih besedah spominjal. Poslanci so vstali in mu zaklicali »Slava«.

Potem je nadaljeval svoj dopoldanski govor dr. Paleček. Naglašal je, da se opozicija bori proti korupciji, toda to dela le iz strankarskih razlogov. Omenil je slučaj, ko so začeli radičevci ogromno kampanjo proti radikalni stranki kot gnezdu korupcije, sedaj pa zahtevajo z njo sodelovanje.

V drugem delu govora dokazuje dr. Paleček avstrijsko državljansko Thurn-Taxisa ter govori o fidejkomisih. Potem uspešno pobija obtožbo dr. Polića in naglašal, da so dvignili obtožbo proti dr. Lukiniću le v svrhu boja proti samostojnim demokratom. Demokrati so solidarni z dr. Lukinićem in so prepričani, da bo ta odlični dolgoletni bojovník za misel narodnega in državnega jedinstva izšel iz preiskovalnega odbora z jasnim obrazom.

Govor dr. Palečka je z veliko pozornostjo poslušala vsa vladna večina, dočim so ga opozicijske zlasti v začetku neprestano motili. Odlični, pravniško dokumentirani govor dr. Palečka je zavrnil vse očitke opozicije. Ko je končal so mu poslanci burno ploskali.

Potem je povzel besedo minister Pribičević, da odgovori na žalitev dr. Žanića, ki mu je očital, da je dal milijon dinarjev za tiskarno »Reči«, predno je dobil prispevke zanj. Rekel je dr. Žaniću, da položi svoj mandat ako mu to dokaže, pozval pa ga je tudi, naj stori on isto, ako on njemu dokaže, da njegove trditve niso pravilne.

Nato je govoril dr. Pečić, ki je popravljal svoja prejšnja izvajanja, nakar je dobil besedo dr. Žanić. Koj v začetku svojih izjav je prišel navzkriž z ministrom Pribičevićem, ki je izjavil, da se mora braniti pred nesramno žalitvijo. Dr. Žanić je trdil, da je bivši ravnatelj Jadranske banke Kamenarović spravil pred javnost, da je dal en milijon dinarjev za tiskarno »Reči«, da bi dobil pod ceno svinec iz državnih rudnikov. Ta milijon je dobil dr. Žerjav. Dr. Žerjav je s stisnjenimi pestmi zaklical govorniku: »Lopov, obrekovalec, zopet lažeš!«

Žanić je neprestano žalil poslance in jih naravnost nesramno izzival. Zato mu je predsednik odvzel besedo in nato zaključil sejo.

Prihodnja seja jutri dopoldne z istim dnevnim redom.

Posledice vatikanskega izzivanja v Pragi

Odpoklic češkoslovaškega poslanika pri Vatikanu. — Oster nastop nemških socijalistov v senatu. — Klerikalci zagovarjajo papeževo vmešavanje.

Praga, 9. julija. k. Izzivalni protest Vatikanu proti Husovem državnemu prazniku je vzbudil v vsej javnosti veliko ogorčenje. Zato je morala tudi vlada iz svoje dosedanje rezerve. »Prager Presse« in drugi oficijozni listi priobčujejo o nastalem konfliktu naslednji komunikacije:

Radi Husovih proslav, katerih sta se udeležila predsednik Masaryk kot pokrovitelj in ministrski predsednik Švehla kot častni predsednik, je prišlo do konflikta med Vatikanom in Češkoslovaško republiko. Ta konflikt se je pojavil z odpotovanjem nuncija Marmaggija 6. t. m., ki je istočasno sporočil, da odpotuje po nalogu Vatikanu. Za časa njegove odsotnosti bo vodil posle msgr. Arata kot »Chargé d'affaires«.

Vlada je naročila svojemu vatikanskemu poslaniku, naj takoj zapusti Rim, da poroča o zadevi. Listi namigujejo, da se poslanik sploh ne bo več vrnil v Rim.

Ogorčenje javnosti je veliko. Listi zahtevajo oster nastop proti Vatikanu. Ker parlament začasno ne deluje, so vložili socialnodemokratski senatorji na celokupno vlado interpelacijo o tej zadevi v kateri zahtevajo kot odgovor na nezasišeno izzivanje prelom diplomatskih odnosajev z Vatikanom. Nadalje zahtevajo takoj ločitev cerkve od države in šole od cerkve.

Danes se je vršila seja senata, na kateri

je senator Niessner (nem. soc. dem.) pričel govoriti o aferi papeževega nuncija ter je dejal med drugim:

»Postopanje nuncija ne najde primere v zgodovini. To je vojna napoved. V državi Husa in Komenskega se ne sme dogoditi, da bi si prisvojili klerikalizem kako varuštvo. Ako bo Rim izhajal brez poslanika pri nas, bo pač tudi naša republika izhajala brez poslanika v Vatikanu. (Senator Loewer: In ne bo propadla). Ni druge rešitve, kakor ta, da se poslanstvo pri Vatikanu takoj ukine. Nadaljni korak mora biti ločitev cerkve od države in cerkve od šole. Skrajni čas je, da se že enkrat reši razmerje med cerkvijo in državo. Ako bo večina kapitulirala, bi to pomenilo sankcioniranje oblasti klerikalizma.«

Po govoru senatorja Niessnerja je izjavil dr. Povalek (slovaška ljud. stranka) med drugim: Katoliki ne izzivajo boja, vendar pa se ga tudi ne bojijo. Vatikan je velikanška duševna sila na vsem svetu in celo Francija se je dobro premislila, ali bi uknila odnosaje z Vatikanom. Govornik je v velikem hruku izjavil, da je katoliška cerkev patriotična in da mora biti 11 milijonov katolikov, ki žive v Češkoslovaški republiki zastopanih pri Vatikanu.

Darujmo za sokolski Tabor!

Opozicija in obtožba proti dr. Lukiniću

«Samouprava» ugotavlja v posebnem članku, da je nastop opozicije v Narodni skupščini povodno razprava o obtožbi dr. Lukinića pokazal, da je to v prvi vrsti politična obtožba. Dr. Lukinić je sam izjavil, da naj se izvede kazenska preiskava in izvoli preiskovalni odbor, ki naj bi proučil vprašanje in predlagal skupščini, ali se izroči sodišču ali ne. Kljub temu je posl. Pečić zahteval, naj se vrši v skupščini razprava, ter se je pri tem skliceval na zakon o ministrski odgovornosti. Kardakoli pa je treba zakon napačno tolmačiti, pravi «Samouprava», takrat se gotovo pojavi prvi posl. Pečić.

Glavno glasilo radikalne stranke ugotavlja nadalje, da se morejo poslanci posluževati ustnih in pisanih kratkih vprašanj, interpelacij in parlamentarnih anket radi ugotovitve zakonitosti ali nezakonitosti dela posameznih ministrov. Šele, ko je ugotovljena očitna kršitev ustave ali zakonov, je odprta pot k kazenski odgovornosti ministrov na podlagi dejstev, ki jih je treba objektivno ugotoviti. Radi tega predpisuje ustava in zakon, da za starajo ministrska kaznjiva dejanja šele po petih letih. V slučaju dr. Lukinića so tožitelji prešli takoj na kazensko obtožbo, tako da veljajo za ta slučaj določbe zakona o ministrski odgovornosti. Ta zakon predpisuje tri dobe glede na postopanje za obtožbo ministra. Prva doba je parlamentarna, druga preiskovalna in tretja sodna. Prva doba je določena v svrhu zaštite ministrov pred neresnimi in tendenčnimi obtožbami. V tej dobi ima minister pravico odgovarjati na obtožbo in Narodna skupščina ima glasovati o prostem prehodu na dnevni red, tako da se smatra obtožba za zavrnjeno, ako večina glasuje za prehod na dnevni red. Ta razprava ima torej samo namen ugotoviti, ali skupščina odklanja obtožbo a limine ali pa zahteva preiskavo. Če pa obtožbi minister sam izjavi, da zahteva, naj se takoj sestavi preiskovalni odbor, če sam sprejme to neugodnost na sebe, da pride morebiti tudi nedolžen v kazensko preiskavo, potem je očitno naravno, da o tem ni potrebna nobena razprava, ker ni več spornega vprašanja, ki bi ga imela rešiti Narodna skupščina. Minister doktor Lukinić se je prostovoljno odrekal zaščiti, do katere ima pravico po zakonu o ministrski odgovornosti, in ako sprejema preiskavo, odpade razlog za dokazovanje potrebe preiskave.

«Samouprava» ugotavlja nadalje, da posl. Pečić in z njim vred tudi ostali opoziciji ni bilo dovolj, da se je doktor Lukinić prostovoljno odrekal pravici, ki jo ima po zakonu, in da je sprejel kazensko preiskavo, Pečić in tovariši so s tem pokazali, da očitno želijo voditi namesto kazenske preiskave politično, in sicer po znani navadi tendenčno politično razpravo. Tako je gospod Pečić dovedel sam sebe v absurdno položaj, da dokazuje potrebo preiskave, ki jo dr. Lukinić sam zahteva! «Samouprava» končno ugotavlja, da je tako postopanje posl. Pečića in njegovih tovarišev oslabilo obtožbo samo, ker je Narodna skupščina spoznala njihove želje, radi česar je tudi brez zanimanja poslušala njegovo advokacijo.

Tako piše glavno glasilo radikalne stranke. Da je obtožba proti dr. Lukiniću popolnoma političnega značaja, dokazuje tudi pisanje opozicijskega tiska, predvsem pa ljubljanskega «Slovenca», ki piše, da predstavlja razpravo v Narodni skupščini kot razpravo o pravem programu SDS, o delovanju njenih voditeljev in o njenih pristajih. «Slovenec» pravi namreč, da ne sedi «na obtožni klopi» (očitno je gospod Pečić (!!) sodnik) samo dr. Lukinić, ampak tudi SDS sama, ki jo je reprezentiral kot minister. Poleg njega da sedijo na obtožni klopi posebno oni pristaji SDS, ki so se prodali stranki iz osebnih in materijalnih koristi.

Ne smemo pozabiti, da so klerikalni listi pisali, da je minister dr. Lukinić vtaknil v žep 10, oprimoma 15 ali 20 milijonov dinarjev radi desekvestracije posvetstva Thurn-Taxisa. Da pa tega obtožba proti dr. Lukiniću nikjer ne trdi in da ta obtožba sploh ne navaja, da bi imel katerikoli pristaja SDS ali pa morebiti cela stranka kako korist od ukinitve sekvestra nad posvetstvom Thurn-Taxisa. Tega se danes obrekovalci ne upajo več trditi, kljub temu na pavšalno sumničijo ne le dr. Lukinića, ki se je stavil sam prostovoljno na razpolago vsaki preiskavi, ampak tudi celotno stranko, ker hočejo pač z lažmi in obrekovanji vplivati na nerazsodno množico.

Se večja nesramnost pa je trditve škofovega glasila, da smatrajo «neka-teri krogi» ravno ostavko dr. Lukinića za obtežljivo okolnost. Kajti, če bi bilo obtoženemu ministru v resnici na tem ležeče, da z ostavko sam pristane na preiskovalno komisijo in tako omogoči lažjo preiskavo, piše «Slovenec», potem bi moral to storiti že takrat, ko je bila obtožnica proti njemu vložena. Taka duhovitost se more roditi le v klerikalnih možganih. Po tej logiki bi lahko opozicija vložila obtožbo proti vsem ministrom in takoj prvi dan bi morali vsi ministri demisionirati! To novo iznajdbo za odstavljanje ministrov naj si gospodje pri «Slovenecu» puste patentirati in povrh še blagosloviti za uspešno funkcioniranje od svojega ortektorja, ljubljanskega škofa.

Mi pa ugotavljamo samo, da bi doktor Lukinić še lahko nadalje ostal minister in da bi bil njegov izvršni

obrambni odgovor zadostoval, da vladina večina s prostim glasovanjem obtožbo odnosno preiskavo a limine odkloni. Dr. Lukinić ima pa lastnost, ki jo pri klerikalcih zmanjša: značilen in ponosen je in zdelo se mu je, da mora stvar tirati do kraja. Zato je odložil svoje mesto, da bi mu ne mogel nihče očitati, da izrablja svoj položaj za svojo obrambo in da je odklonitev preiskave morda le politična njegova zmaga. Ravno zato, ker se nima ničesar bati, je tudi zahteval sam, da naj se izvede proti njemu preiskovalno postopanje. Lukinićeva ponosna gesta je dosedaj brez primere v naši parlamentarni zgodovini. Da jo klerikalci ne razumejo, odnosno se delajo, kakor da je ne razumejo je povsem naravno, kajti njihova morala je nepoštenje, laž in obrekovanje. Bodočnost bo še očitnejše pokazala, da je obtožba proti dr. Lukiniću stvarno neutemeljena in le akt politično partizanske spekulacije, zato pa je tudi blamaža vseh njegovih nasprotnikov in nasprotnikov SDS gotova.

Izjava Svetožarja Pribičevića

Beograd, 9. julija.

Današnje «Vreme» objavlja zelo značilno pismo ministra Sv. Pribičevića, v katerem zavrača intrigantsko pisanje tega lista o izmišljenem sestanku ministra Pribičevića s predsednikom radikalnega kluba Živkovićem. Minister Pribičević pravi v svojem pismu: «Ne bi se čudil, ako bi se izmislila samo vest o sestanku, ali v resnici je rekord, ko se izmišlja tudi podrobnosti razgovora o nekem izmišljenem sestanku. Zagotavljam vas, g. urednik, da nisem imel nikakega sestanka z vrlo spoštovanim gospodom Ljubom Živkovićem. Zlasti nisem imel potrebe, informirati se o razgovorih med radikali in radičevci ter se prepričati, ali so istiniti glasovi, da so se radikali odločili za koalicio z radičevci in sicer brez samo stojnih demokratov.

Predvsem imam kategorično izjavo merodajnih faktorjev radikalne stranke da taka koalicio brez samostojnih demokratov ni vzeta v kombinacijo, a poleg tega vem pozitivno, da pristojna foruma radikalne stranke (to je: glavni odbor stranke in poslanski klub stranke) nista ničesar sklenila o koalicio radikalov z radičevci brez samostojnih demokratov. Ker vse to vem, lahko vidite tudi sami, da je uprav nemogoča vest o nekaki moji akciji pri gospodu Ljubi Živkoviću. — Beograd, 8. julija 1925. — Svetožar Pribičević.

Ta pomembna izjava Svetožarja Pribičevića dokazuje, da so radičevci slabi politični matematičarji. Situacija pa je ravno v tem, da se radičevcem nikakor ne posreči v kalnem ribarstvu, ker so vsi radikali prav tako kakor Svetožar Pribičević na jasnem, da se državna politika ne more skreniti s smeri, ki jo zdaj zastopa Narodni blok.

Allotria iz zagrebske politike

Zagreb, 9. julija.

V množstvu manj važnih podrobnosti z nedeljske seje radičevskih poslancev objavlja beograjska «Politika», ki je v neoporečno dobrih žurnalističnih stikih z radičevci in vsemi njihovimi utripi, posebno interesantno informacijo, kako je Stipa Radić po seji dal bridko lekcijo gospodarju z mora, dr. Anti Trumbiću, kot prvemu reprezentantu gospodskih za jedničarskih milošćinarjev. Ko je namreč burna seja bila končana, je Pavle Radić popeljal Trumbića na razgovor k zaprtemu šefu Stipi in ta je, že dobro informiran o opoziciji zajedničarjev, zafaknil gospoda doktorja:

«Vi dobro veste, gospod doktor, na kak način ste bili izvoljeni Vi in ostali gospodje zajedničarji. Pomnite, da nam v teh usodnih trenotkih niso potrebni nikaki skandalji!»

Nato je Stipa Radić nedvoumno razložil dr. Trumbiću, da bo zahteval, naj zajedničarji odložijo mandate, ako ne marajo ostati disciplinirani člani kluba. Poudaril je svoje obžalovanje, da so «radičevci našli več razumevanja pri radikalihi kakor pri hrvatski inteligenci, katero predstavlja Hrvatska Zajednica!»

To markantno informacijo je v Zagrebu ročno ponatisnil «Obzor» in je naravno precej frapirala «hrvatsko inteligenco», ki ni mogla dočakati hujšega dokaza sramotne odvisnosti od zaprtega «šefa» in milošćinarstva svojih poslancev. Vendar pa dr. Trumbić ni mogel ukreniti ničesar drugega, kakor da je «Hrvat» propustil demanti, da ni bilo tako, temveč drugače... Medtem seveda javnost več prav komentirati informacijo «Politike» ter upoštevati njen promptni ponatis v «Obzoru».

«Obzor» v ostalem nadaljuje polemiko z oficijelnimi zajedničarji in njihovim «Hrvatom» ter priporoča, naj se Hrvati vobče otresejo vsakih programov, ker ravno vse fijaske bivše radičevske republikanske in programatske politike dokazuje, da so Hrvati doslej bili sami krivi svojih neuspehov. Dočim so se Hrvati (radičevci) motali sredi izdelovanja programov, revizije ustave in separatističnih teorij, dotlej so Srbi lepo sedeli na vladi in pustili Hrvate mirno pri poslu, da se s programi obložijo kakor s težkimi oklopi. Navzlic vsemu temu — pravi «Obzor» — pa se skupina okrog «Hrvatov», ali kakor se je Svetožar Pribičević eufemistično izrazil: ideologi hrvatskega pokreta, bore isti gospodje, ki so slepo verovali v uspeh Radičeve mislie v Londonu in v inter-

vencijo Zveze narodov, trdovratno držijo svojih formul, četudi je že vsakemu otroku jasno, da programi pri nas ne igrajo nikake vloge, temveč da je vsa politika v tej državi borba za oblast...

Zajedničarska smola je samo ta, da se niso držali svojega programa, temveč so se preko noči prelevili v radičevske republikance in se zdaj zopet težko spreobračajo v monarhiste. «Obzor» pa je seveda lahko govoriti, ker ni nikoli imel niti mandata niti programa. Tako vsaj ga ljubeznjivo včipa «Riječ». A «Hrvat» ne reagira. On zdaj zbira paberke iz vsakojakih novin in dokazuje, da je v poročanju o odnošajih med radičevci in zajedničarji polno protislovij. Na koncu pa priobčuje večrajšnji «Domov» izpad z edino pripombo, da je «neumesten».

Gospodarske težkoče v Italiji

Rim, 9. julija.

Ostavka finančnega ministra De Stefania in gospodarskega ministra senatorja Nave je naravna posledica ekstremne fašistovske politike in resnega gospodarskega položaja. Prvi je moral pasti vsled vedno večjega sovraštva tako zvanih radikalnih fašistov, katerim se je predvsem zameril radi svojega štedenja, ki ni priznalo niti fašistovskim nenasitnim potrebam. Sprva je imel na svoji strani samega Mussolinija, ki ga je vzel že v svojo prvo vladno, pozneje pa mu ni mogel pomagati niti Mussolini, kajti prizadete množice davkoplačevalcev se niso hotele strinjati z načinom njegove proračunske politike, ker je navilj davčni vijak tako dolgo, dokler ni dosegel proračunskega ravnotežja. Njegov finančni talent priznava tudi nezadovoljni fašisti. «Giornale d'Italia» mu sicer očita pomanjkanje praktičnosti, ne more pa mu dokazati nobene posredne ali neposredne krivde. «Epoca» piše, da Stefani ni padel, temveč je pustil za seboj ono odgovornost, ki je vedno prevladovala v nem na škodo njegove popularnosti. Milanski filofašistovski «Secolo» zatrjuje, da bo ostalo njegovo ime nerazdeljivo zvezano z ozdravljenjem državnih financ.

Na račun odstopivšega Nave si dovoljujejo listi različne očitke, češ, da ni zapustil nobenega večjega dela in da je s svojimi gospodarsko politiko spravil Italijo v resno nevarnost. Pri tem pa pozabljajo, da je moral voditi tako politiko, kakršno so mu ukazali zgolj fašistovski interesi. Njegova krivda je le delna, ker v resnici ni imel posebnih zmožnosti niti za normalne razmere. Zlasti mu očita, da je za težek denar nakupil v Ameriki žito v nainegodnejšem času, kar je povzročilo več milijardni pasivum v letošnji trgovinski bilanci.

Poleg tega pa je treba upoštevati visoke italijanske dolgove v Ameriki in Angliji. Ti dolgovi znašajo več stotisoč lir, ki jih Italija naravno ne more vrniti. Voditelji svetovne finančne politike v Ameriki in Angliji seveda niso sentimentalni in ne morejo računati s praznimi blazinami svojih dolžnikov. Zanimljivo neuspeh v Washingtonu, ko je pozabil De Stefani podeliti svojim odposlancem potrebno polnomočje, je pospešil v zvezi z notranjo politiko oslabilen italijanske valute. «Tribuna» ima popolnoma prav, ko zagotavlja, da se je «trdosrčnost» svetovnih kapitalistov povečala z dejstvom negotovosti usode finančnega ministrstva.

Podivjanost notranje politike, izražena v neprestanih grožnjah, je mnogo pripomogla k gospodarski nejasnosti, ki je zavladala tako v vladnih krogih, kakor med finančnim svetom in maso, ki neposredno čuti vse posledice, kadar gre za njene najvažnejše koristi.

Opaža se, da je min. predsednik Mussolini precej v zadregi glede naslednikov obeh ministrov, dasiravno se je že davno govorilo o njih. Vrše se razgovori med Mussolinijem in poslancem Belluzzom ter grofom Volpijem, ni pa izključeno, da pride do imenovanja še tretjega kandidata. Ob tej priliki se je izvedelo, da namerava Mussolini sklicati senat koncem oktobra, poslansko zbornico pa v decembru.

Jasno je, da so vsi reševalni poskusi brez praktičnih izsledov, dokler ne zavladata v politiki pomirjenje in zaupanje. Dobra politika — dobre finance, to načelo mora zmagati v Italiji in potem bo marsikaj boljše, četudi v škodo vladajoče stranke.

Politične beležke

Radikalni o klerikalcih. Glavno glasilo radikalne stranke «Samouprava» ugotavlja, da postaja stranka dr. Korošca običajno hudo nervozna, kadar se pojavijo glasovi o prenosni vladi. Čim se pojavi možnost kakšne politične izpremembe, izgube klerikalci kompasa. Njihovi precej glasni govorniki v Narodni skupščini postanejo še glasnejši in agresivnost njihovega brezumnega tiska doseže vrhunec. V kalnem se nalljaže ribari in dr. Koroševci klerikalci, čim zaslutijo motnejšo politično atmosfero, ki bi mogla izzvati večje ali manjše izpremembe, se javljajo k besedi in vedno nekaj love. Pred nekoliko dnevi so lansirali vest, da bi morali kot predstavniki slovenskega dela našega naroda vstopiti v vlado, v kateri bi bila zastopana večina Srbov in Hrvatov. Tako so pisali, ko so mislili, da se nahajamo neposredno pred osnovenjem nove radikalne in radičevske vlade. Kdor se spominja lanske poletne krize pred sestavo Davidovičeve vlade, tudi dobro vé,

kako so se tedaj ponujali. Res je, da tega niso delali javno in odkrito, ampak sramežljivo in zakulisno po svojih posrednikih, ki imajo za vsak politični položaj pripravljena po dva oferta, ki sta si popolnoma nasprotna. Izkušnja nas je naučila, pravi «Samouprava», da so klerikalci najcenejši, kadar najbolj vplijejo. Ker pa tokrat čutijo, da se sedanji politični položaj razvija brez njih in morebiti proti njim, nadaljujejo svojo intrigantsko politiko v želji, da skale vodo in obrnejo nase pozornost. Sedaj so jim za cilj doverljajši zavezniki HSS, s katerimi so pri zadnjih volitvah licitirali v republikanstvu in katerim sedaj očitajo, da so zatajili svoj program. «Samouprava» pravi, da nima razloga spuščati se v to polemiko. Važna pa je v toliko, ker odkriva dr. Koroščeve karte in ker se iz nje najbolj vidi, zakaj se je svoječasno dr. Korošec toliko zavzemal za osnovenje bloka narodnega sporazuma. Ne pada sneg zato, da pomori svet, ampak zato, da vsaka zver pokaže svojo sled, pravi «Samouprava», ki pristavlja še, da histerično pisanje klerikalcev samo potrjuje mnenje, ki so ga radikali vedno imeli o njih in splošno o klerikalizmu.

— Pisker pravi loncu, da je črn. — «Slovenec» piše: «Naj opozorimo javnost samo na ono brezvestno agitacijo, ki so jo vodili radičevski agenti po Sloveniji, češ, volite nas in mi bomo odpravili davke, volite nas, potem bo republika!» Klerikalci očitajo torej radičevcem svoj lastni volilni program, ki ga sedaj označujejo kot brezvestno agitacijo. Tako očita pisker loncu, da je črn!

— Klerikalna tolažba. Škofov list tolaži svoje vernike, da niso na razvoj sedanega političnega položaja brez vsakega vpliva samo klerikalni poslanci, ampak tudi Davidovičevi in Spahovi poslanci, ki da istotako niso hoteli kapitulirati pred radikali in vztrajajo na programu, za katerega so dobili mandat od svojih volilcev. Za nas pa je postranskega pomena, ali so zatajili klerikalci svoj program ali ne, glavno je to, da jih sploh nihče ne vpraša, ali ga hočejo zatajiti. Za to gre in za nič drugega. Ker nihče ne zahteva od klerikalcev, da bi zatajili svoj program, ker je to za sedanji politični položaj brezpomembno, ga klerikalci pač ni treba zatajiti in še bolj povečati svoje blamaže, ki so jo s tem programom že doživeli. Končno pa je tudi prav dobro znano, da bi klerikalci takoj zatajili svoj avtonomistični program, če bi jim kdaj ponudil v ta namen ministrska mesta. Radikalna «Samouprava» je ravno te dni ugotovila, kako se klerikalci s svojim Janusovim obrazom ob vsaki priliki, kadar se napovedujejo lake politične izpremembe, ponujajo in kako imajo pripravljena vedno po dva nasprotujoča si oferta. «Samouprava» pravi, da ve to iz izkušnje in mi tudi vem, da so klerikalci svoječasno sklepali z radikali znani Markov protokol. Kar se pa tiče Davidovičevih in Spahovih pristajev, pa je sicer res, da ni njihov položaj dosti bolj rožnat kot klerikalni, vendar pa to ni nobena dobrota za klerikalce. Nasprotno je res, da je ravno radi tega položaj klerikalcev še bolj neugoden, ker je znano, da se Davidovičevi pristaji niso pridružili opozicijskemu bloku in principielnega nasprotstva proti ustavi, ampak radi svojih strankarskih opozicijskih stremeljenj proti radikalni stranki v Srbiji, medtem ko so se spahovci pridružili opoziciji samo radi svojih begovskih veleposestniških interesov. — Klerikalci stoji danes pred vsi politično javnostjo s svojim avtonomističnim-separatističnim programom popolnoma osamljeni. Njihova avtonomistična politika je propadla sama ob sebi in zato tudi nihče ne zahteva, da bi izpreminjali svoj program. Za potek notranje politike naše države je namreč to brezpomembno.

— Za ceno dvanaestin. Zagrebški «Jutarnji list», ki vé dnevno povedati več kakor bi mogli vsi delegati za pogajanja, postavlja zdaj sledečo tezo: «Vprašanje nove vlade RR bo vsekakor rešeno pred donošenjem proračunskih dvanaestin. V slučaju, da se to vprašanje ne reši do tega časa, tedaj HSS ne bo glasovala za dvanaestine.» Tako torej špekulirajo radičevci: ako zlezejo v vlado, bodo glasovali za vse, kar se jim predloži na klop; ako pa se jim nada izjalovi, bodo zopet zasukali staro lajno, da «batinaška» vlada plačja in z dvanaestinami izmaza vili hrvatski narod. Ta pretnja je tem nemoralnejša, ker «Jutarnji list» navaja, da dvanaestine spravljajo vlado v težak položaj, kajti je bajle okrog 30 radikalnih poslancev nezadovoljnih z delovanjem finančnega ministra in se pri dvanaestinah nameravajo vzdržati glasovanja, če že ne bodo izrecno glasovali proti... Eto! Tretjina radikalnih poslancev namerava glasom «Jutarnjega lista» nasprotovati dva najstajna, a radičevci so gladko pripravili glasovni zajne, ako pridejo v vlado. Ako pa ne, bodo tudi oni proti dvanaestinam. Radičevsko kšefarenje postaja resnično od dne do dne očitnejše in brezsrčnejše.

— Radičevci o Tomislavu in «popih». Radičevski «Dom» razpravlja tudi o tisočletnici hrvatskega kraljevstva in je skrajno nezadovoljen z vsemi slavnostnimi govorniki, ker nihče izmed njih doslej še ni poudaril nastopne «najvažnejše čimnice»: Da je kralj Tomislav odločno in umno provaljal svobodno narodno politiko ter v katoliški cerkvi ževal slovensko, odnosno staro hrvatsko bogoslužje in istotako tudi narodno organizacijo katoliške cerkve na Hrvatskem s hrvatskim škofom na čelu! In v veličanju Tomislavove moči pozabljajo

politič slavnostni govorniki, da je kralj Tomislav bil močan samo zato, ker se je opiral na svobodno seljaštvo in ker so tudi hrvatski duhovniki bili od prvega do zadnjega glagoljasi, ki so lažne smatrali za ohole vsiljivce in gra-bežljivce, kar so v resnici tudi bili in v čemer jih dandanes posnemajo mnogoteri katoliški popi... Ste čuli? Tako zna Radičev «Dom» mestoma dobro zasoliti slavnostnim govornikom iz svojih vrst in pa nesrečnim katoliškim «popom», ki slavijo tisočletnico s procesijami in rimskim romanjem.

Iz demokratske stranke

Marja Gradec. Dne 4. t. m. se je vršil dobro obiskan ustanovni občni zbor krajeve ne organizacije SDS za našo občno vodstvom okrožnega tajnika. Delavci varen v Gračnici so se udeležili zborovanja polnoštevno in se jih je takoj vpisalo 40. Organizacija šteje danes že preko 120 članov. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik E. Groznik, podpredsednik Alojz Pušnik, tajnik Ferdo Vengust, blagajnik Florijan Vorina. Odborniki: Anton Ulaga, Tomaž Flis, Jernej Pečnik, Karel Buček, Franc Požin, Matevž Putrih in Rudolf Briner. Ker je občina velika in raztresena, je odbor sklenil, da skliče čimprej širšo sejo članstva v Rimske Toplice, kjer se bo odbor po potrebi razširil.

Po svetu

— Nemške priprave v francoski luči. Ob priliki odkritja vojnega spomenika v Herpyu je imel general Guillaumet govor, v katerem je ugotovil, da se vrši vse privatno življenje Nemcev po načelih stroge vojaške discipline. Francija pozablja, da je nasilje utemeljeno v nemških tradicijah in napravah. Dvestotisoč nemških učiteljev širi sovraštvo do Francozov in vzgoja mladino v duhu navidezno odpravljenе armade.

— «Umor franka». Francoske oblasti so uvedle kazensko postopanje proti pisatelju G. Valloisu, gospodarskemu sodniku časopisa «Action Française», ker je priobčil v listu «Nouveau Siecle» članek z naslovom «Umor franka», kjer napada finančnega ministra kot krivca valutne krize.

— Nov italijanski državni praznik. Italijanski ministri svet je proglasil 4. oktobra, dan smrti sv. Frančiška Asiškega za narodni praznik.

— Vatikan podpira lito. Kakor poroča «Nazione», je Vatikan prepovedal vsem kongregacijam uporabo inozemskih valut. Dokler se lira zopet ne dvigne, morajo vse kongregacije gospodariti z dosedanjim zalogo. Fašisti so zelo zadovoljni z vatican-skim ukrepom.

— Bolgarski katoličani so se odzvali vaticanskemu povabilu na svetoletno romanje ter je odgovorilo okoli 200 oseb v Rim, da se poklonijo papežu.

— Kardinal Faulhaber pred sodiščem. Monakovski kardinal Faulhaber je vložil tožbo proti izdajatelju lista «Vaterland», ker je imenoval kardinala «narodnega izdajalca» in mu je očital propagando za zdržitev Bavarske v Avstrijo. Sodišče pa je obtožbeno opustilo z motivacijo, da vidi večina Nemcev v ultramontanizmu silo, ki ni v interesu nemškega naroda.

— Odgovorene justifikacije v Moskvi. Vseled protesta nemške vlade, ki ga je izročil nemški poslanik grof Brockdorff-Rantzau Očierinu in vseled prošnje starišev za pomilostitev je komisar Kalinin odredil odgovorene justifikacije treh nemških dijakov. — Nove smrtne obsodbe in justifikacije v Rusiji. Vrhovno sodišče v Minsku je obsodilo na smrt staro žensko Viktorijo Kovrigo in tovarniškega delavca Gerčka, ki sta baje vohunila za Poljsko. V Kijevu so justificirali bivšega generala rdeče armade Bolavina, častnika Svanova in magistratnega uradnika Vlasova in Selekovca.

— Lord Birkenhead o Indiji. V lordski zbornici je podal državni tajnik za Indijo lord Birkenhead zanimivo izjavo o angleški politiki napram Indiji. Med drugim je izjavil, da bi eventualna izguba Indije ne pomenila za Anglijo v sedanjih časih nobenih škod, temveč celo gospodarski dobiček, ker se dandanes ne more več izrabljati pravično vzhodno kraljevstvo. Na indijske očitke, da vsiljuje Anglija sistem zapadne ustave, je odgovoril, naj skuša vzhod sam postaviti lastne reforme, ki bi ugodile zahtevi indijske večine. Zmotno je mnenje, da je Indija poseben narod. Indija je ozemlje, kjer živi različno prebivalstvo z devetimi velikimi verami in s 130 jeziki. Lord Birkenhead se je končno zavezal za popolno državljansko enakopravnost Indijcev.

— Kongres ruskih upnikov se vrši v Pazu. Takoj po otvoritvi je sprejel kongres resolucijo, v kateri ugotavlja, da zveza ruskih sovjetskih republik ni dala Francozom nobenih koncesij. Ruska vlada je dala koncesije do sedaj le Nemcem (25 odst.), Angležem (17,5 odst.) in Amerikancem (10 odst.). Kongres je naprosil francosko vlado, da mora brezpogojno varovati francoske interese v Rusiji, ki jih zastopajo francoski trgovci, industriji in finančniki.

Sokol

«Ljubljanski Sokol» pozivlja svoje članstvo, da se udeleži polnoštevno in krojil slavnosti razvija prapora Sokolskega društva na Viču, ki se vrši v nedeljo, dne 12. t. m. Zbirališče pred Narodnim domom točno ob 14. pop. Zdravo! — Odbor naznanja, da se za časa politične telovadbe moške dece ukine. Prednjaški zbor. 1451 Sokolsko društvo v Domžalah priredi v nedeljo dne 12. julija javno telovadbo na svojem telovadišču. Veselica je na senčnatem vrtu br. Stokarja pri Kuharju. Društvo s sokolsko železniško legitimacijo imajo polnočno vožnjo. Za Ljubljance krassen izlet! Ob 14.10 iz Ljubljane, ob 21.20 iz Domžal nazaj.

Naši kraji in ljudje

Antialkoholni kongres v Beogradu

V veliki dvorani novega univerzitetnega poslopija v Beogradu je bil v torek otvorjen V. antialkoholni kongres v naši državi. Na kongres je dospelo okoli 200 delegatov iz raznih krajev naše države. Najštevilnejša je bila udeležba iz Kragujevca, ker je tam najmočnejša antialkoholna organizacija.

Kongres je otvoril predsednik Saveza treznosti dr. Antonije Vuković, ki je v toplih besedah pozdravil številne delegate. Za predsednikom je govorilo več govornikov — delegatov iz poedinih krajev in ostalih članov glavnega odbora. Dr. Miloš Popović iz Beograda je razpravljal o pomenu protialkoholne propagande in o potrebi ustanovitve protialkoholnih organizacij.

Ljubljanski delegat, g. Leopold Puhar, je govoril o razvoju in napredovanju protialkoholnih organizacij v Sloveniji. Govornica gospa Zlata Kovačević-Ljubišić iz Zagreba, priznana kulturna delavka in pisateljica, je razpravljala o delu hrvatske omladine v pogledu antialkoholne propagande. Izražala svoje zadovoljstvo, da je na kongresu tudi omladina zastopana v zelo velikem številu.

Govornik Boško Trifunović iz Niša je imel zelo pomemben govor. Opisal je koristi, ki jih ima država in narod od antialkoholne propagande.

Po teh uvodnih govorih se je pričelo stvarno delo kongresa. Prečitana so bila najprej poročila o delovanju glavnega odbora v preteklem poslovnem letu. Vsi poročevalci so naglašali, da je glavni odbor polagal največjo pažnjo na jačanje in širjenje antialkoholnih organizacij v kraljevini. Delo je imelo obilo uspeha, kajti samo v teku prošlega leta je bilo ustanovljenih 28 novih organizacij. Propaganda se je razvijala precej sistematično, tako da je v zadnjem času opazovati že v vseh slojih našega naroda veliko zanimanje za delo Saveza treznosti. Poročilo glavnega odbora je bilo soglasno odobreno.

Nato so sledile volitve in je bil soglasno izvoljen stari odbor s predsednikom dr. Vukovićem iz Sarajeva na čelu.

Kongres je nato razpravljalo o vprašanju, v koliko državah sodeluje in podpira akcijo za pobijanje alkoholizma. Nekateri delegati so kritizirali pristojne državne organe, češ da ne posvečajo dovolj pozornosti antialkoholni propagandi, drugi pa so povdarjali, da se je Savez že posrečilo pridobiti državne organe, da nudijo Savezu gotove privilegije. Omenjalo se je celo, da je ministristvo za narodno zdravje stavilo celo neko svoje poslopje upravi treznosti na razpolago.

Po tej debati se je vršilo več znanstvenih predavanj, nakar se je pričela debata za sestavo resolucije. G. Giorgio Stajčič, tajnik ministristva za socialno politiko je imel zelo zanimivo predavanje »O metodah pobijanja alkoholizma«. Na podlagi tega referata je kongres sprejel resolucijo s sledečimi glavnimi idejami:

V vseh šolah je treba otrokom pojasniti pomen antialkoholne propagande. Izdajo naj se tudi primerni učbeniki, iz katerih naj se omladina pouči o škodljivosti pijač za človeško zdravje. Kongres apelira na državo, da nudi vsem antialkoholnim organizacijam svojo materialno in moralno podporo. Prepove naj se vsako točenje alkoholnih pijač ob priliki kakih šolskih slavnosti ali šolskih znanstvenih ali poučnih izletov, zabrani naj se sploh vsako uživanje alkoholnih pijač in pušenje tohaka za mladino do 18. leta. — Narodna skupščina naj sprejme moderne socialne zakone glede zaštite mladine. Resolucija tudi zahteva, da naj tudi vsi pro-

fesorji prisostvujejo antialkoholnim predavanjem, ki se vrše po šolah.

S sprejetjem te resolucije je kongres zaključil svoje delo.

S turneje pevskega zbora ljubljanskega učiteljskega

Rab, 7. julija.

Koncert v Crikvenici je bil izvrstno obiskan in je v vsakem oziru lepo uspel. Dvorana v hotelu Miramar je divna, bila je natlačena domačinov in gostov. Poročal sem zadnjič, da nas je pevsko društvo »Crikveniška Vila« prezrla. Moram popraviti: društvo se je koncerta udeležilo korporativno. Prisostvoval je tudi hrvatski skladatelj doktor Božidar Široka, ki napiše očno o našem koncertu za »Juturni list«. Navdušenje občinstva je raslo od točke do točke, najbolj so mu bile všeč slovenske narodne pesmi. — V soboto smo po hudi vožnji prišli v Senj, kjer živi skladatelj Ivan Ockvir. Na pomolu nas je pričakoval Sokol. Obedovali smo v hotelu »Nehaj«, popoldne smo si ogledali mesto. Zvečer smo se udeležili manifestacij, serenade in obhoda po mestu, katere je priredil Sokol (jugosl.) v spomin 1000 letnice hrvatskega kraljevstva. Potem koncert v sokolski dvorani. Drugi dan smo bili pri slavnostni maši ob priliki že omenjene obletnice, popoldne so nas spremlili na parnik z godbo in streljanjem. Zvečer dospeli na Rab. Sijajen sprejem z godbo in pozdravnimi govori. Koncert nabit poln, peli smo v veliki zadovoljnosti. Izmučeni smo bili in treba je bilo odmora. Ostali smo na Rabu še en dan. Vreme lepo, da si lepšega misliti ne moremo. Dalje. Eno in pol ure vožnje po nemirnem morju do Baške. Pevski uspehi so povsod najlepši. Venomer moramo ponavljati Mokranjevega »Kozarja«, Adamičevega »Mladega junaka« in ženski zbor »Jurjevanje« ter narodne pesmi. Danes se vreme malo kisa, mi pa smo vkljub temu izredno razpoloženi in dobre volje, zdravi in veseli.

Otvoritev prve srbske znanstvene knjižnice

V začetku prihodnjega študijskega leta bo na beograjskem vsenčistiškem na svečan način otvorjena velika vsenčistiška znanstvena biblioteka. Knjižnično poslopje, ki se nahaja v ulici Kralja Aleksandra, je že popolnoma dovršeno, tako da bo meseca oktobra biblioteka že dostopna vsemu dijaštvu.

Z otvoritvijo te biblioteka dobi Srbija svojo prvo čisto znanstveno knjižnico. S tem bo znanstveno delovanje zelo napredovalo, kajti dijaštvo bo dana prikljika, da marljivo poseja knjižnico in si tamkaj s čitanjem in študiranjem svetovnih duševnih produktov širi svoje obzorje in obenem tudi uvaja v smotno znanstveno delo. Knjižnica se bo seveda vsako leto izpopolnjevala in bodo v ta namen določeni posebni krediti od prosvetnega ministristva. Prostor nove knjižnice so moderno urejeni in je tu prostora za okoli pol milijona knjig. Tega števila biblioteka seveda ne bo še kmalu dosegla, a razveseljuje je vsekakor dejstvo, da bo biblioteka že na dan otvoritve razpolagala z ogromnim številom 50.000 knjig. V knjižnico bodo prenešene knjige iz vseh seminarjev beograjske univerze, v kolikor niso le te specialno potrebne za delo v samih seminarjih. Knjižnica se bo tudi popolnjevala iz reparacijskih datatev, ki jih dobiva naša država od Nemčije. Poedini ministristva so že obljubila, da bodo gotovo vsoto, ki jo prejemaajo od reparacij, uporabila za to prvo znanstveno knjižnico.

Biblioteka je urejena na povsem moderan način. V njej se nahajata dve veliki dvorani, v katerih bo lahko študi-

ralo po 120 akademikov. Knjige se bodo delile s pomočjo malih specialnih dvigal. Stroški za zgraditev tega poslopija so bili veliki in so znašali okoli 8 milijonov dinarjev. Krill so se deloma iz neke ameriške ustanove, a tudi naše prosvetno ministristvo je v to svrhu votalo kredit v znesku 3 milijonov Din. Beograjski znanstveni svet z veseljem čaka na otvoritev knjižnice, v kateri bo fungiral kot glavni bibliotekar g. Uroš Cokič.

SRAJCE

barvaste à 2 ovratnika Din 85—
barvaste à 2 ovratnika Din 110—
bele pique prsa Din 95—
Panama češke Din 95—105—
Hleče gradi Din 45—
Tet ra hlače Din 60—
Krasna izbora! Dobro blago!
P. MAGDIĆ, Ljubljana.

Lovska razstava v Zagrebu

Dočim se v drugih državah čisto prirejajo lovskie razstave, se v naši široki javnosti doslej tej važni panogi ni posvečala ona pozornost, ki ji vsekakor pripada. Misel, da se tudi v naši državi priredi lovška razstava, je torej vsekakor zelo srečna in jo je treba le toplo pozdraviti. Prvotno se je mislilo prirediti razstavo za časa zagrebskega velikega sejma, a ker to ne bi bilo najugodnejše, je bilo končno sklenjeno, da se razstava priredi od 8. do 20. septembra ob priliki avtomobilske in obče sportne razstave.

Po doslej dospelih prijavah se more povsem sigurno reči, da bo lovška razstava povsem dostojna reprezentanca našega lovstva. V svrhu organizacije razstave je bil izvoljen poseben odbor, v katerega so vstopili funkcionarji zagrebskega velesejma in Lovskega društva. Uprava zagrebskega velesejma je delegirala v odbor gg. Mirko Sarčevića, Nikola Ivančevića, Ivana Hercežija; zagreško lovsko društvo pa gg. dr. Mirko Zoričiča, dr. Rösslerja in še več drugih. Razporeditev razstave bodo uredili strokovnjaki in sicer preparatorja zoološkega muzeja v Zagrebu gg. Pavao in Alliner.

Pripravilo se je že mnogo interesentov iz cele države, ki bodo razstavili svoje kolekcije.

Društvo »Krščanska šola«

Ljubljana, 9. julija.

»Krščanska šola« je klerikalna politično strankarska bratovščina in je sredi današnjega popoldne imela v klerikalnem akademskem kolegiju tam za Unionom svoj letni občni zbor, ki pa je marsikomu v lenobni Ljubljani ostal neopažen in neuvaževan.

To je res: »Krščanska šola« je daleko manj popularizirana kakor — recimo — družba za odkupovanje zamorčev ali prodajanje lurske vode, toda je zato takorekoro kulturnejša in bojeviteljša. Ona ima princip in načelo, ki ga poudarja v pravih, da morata o morali in etiki v šolski vzgoji odločevati edino cerkev in duhovna gosposka!

Današnji občni zbor Krščanske šole je bil jasno potrdilo, da so vsa hujskanja klerikalnega časopisja proti novemu šolskemu zakonu ostala brezuspešna. Obisk je bil naravnost mizeren. Vseh bratovščinarjev iz obeh škofij jedva sto glav, in še to samo ljubljanski tonzirani gospodje vseh strok in slomškarice in ljubljanski Prevzvišeni in dr. Brejč! Torej ogromna večina starišev! Predsedoval je dr. Ehrlich, in tajnik in blaginjak in dr. Capuder so podali svoja poročila. Društvo »Krščanska šola« obstoja eno leto in šteje doslej okrog 60 podružnic, ki so bile večinoma zadnje dni ustanovljene v raznih zakotnih farah obeh slovenskih škofij. Dohodki »Krščanske šole« so začudo majhni, izdatki pa veliki. Blaginjak je tekom leta prejel 10.000 Din dohodkov, izdal pa je v propagandne svrhe (za brošure, letake in druge politične svrhe) celih 50 tisoč Din. Poskušali so bratovščino razširiti tudi na Hrvatsko, a so se obogatili za eno novo izkušnjo, da bratja onkraj Sotle ne mara niti redno importiranega

mlti prišvercovanega blaga, ki količjak diši po »kranjski popovščini«.

Proti Pribečeviću novi šolski postavili so bratovščinarji »Krščanske šole« nameravali prirediti plebiscit. Ali se je zanj zavzemal ravno dr. Brejč, tega talnik ni razodel. Vsekakor pa je tudi ta plebiscit šel rakom žvižgat in niso pomagali ne razmetani tisočaki, ne prižnice, ne krvava pridušanja, da je nova šolska postava »protivrska« in »protislovenska«.

Za to dragoceno priznanje, da slovensko ljudstvo počasi ipak pričinja spoznavati farovško sleparijo s protivrstvom in protislovenstvom, smo funkcionarjem »Krščanske šole« hvaležni.

Rodbinska tragedija ob Muri

Mat in sin zgorela v mlinu.

Začetkom meseca majnika so bile na Dravskem in Murskem polju, kakor smo svedočali že obširno poročali, velike povodnji, ki so napravile znatno škodo. Tudi reka Mura je na več krajih takrat prestopila svoje bregove in deloma opustošila celo novo zgrajeno prekmursko železnico.

Abjiziju Keglu v Turiancih pri Radin-kih je Mura takrat odnesla njegov mlin, ki so ga valovi nesli tik do veržejskega lesenega mostu, kjer se je ustavil. Kegel je imel radi transporta vsega materiala takrat zelo občutno škodo. Vendar pa ni obupal. Najel si je posojilo ter si v kratkem času postavil na bregu ob Muri nov mlin na transmisijo. V novem mlinu so stanvali mlinar, njegova žena in trije otroci, stari 6 do 13 let. Spali so vsi na srednjem podu. Med zakoncema je vladalo zelo srečno življenje. Vsled marljivosti in podjetnosti si je mlinar Kegel po težki nesreči zopet nekoliko opomogel. Niti sanjalo pa se mu ni, da ga bo že čez dva meseca zadela še težja, naravnost grozna nesreča.

V nedeljo je legel mlinar Kegel s svojo rodino kmalu k počitku. Vsi so že trdno spali. Okoli 11. ponoči pa je ženo nenadoma prebudilo iz spanja čudno šumenje in prasketanje. Skočila je takoj iz postelje, zbudila moža ter ga prosila, naj pogleda, odkod prihaja sumljivo prasketanje. Ko se je mlinar dvignil in stopil iz mlina, je prestrašen opazil, da je že ves spodnji del mlina v ognju in da so močignji plameni objemali tudi že zgornji del. Katastrofa je bila tu, pomoči od nikoder, kaj storiti! Mlinar ni dolgo pomišljal. Spoznal je takoj obupni položaj in se odločil, da reši svoje družine vsaj goło življenje. Pograbil je najprej dva mlajša otroke ter ju odnesel iz gorečega mlina na prosto. Nato se je takoj vrnil, da reši še svojega starejšega 13 letnega sina Karla ter ženo, ki je obupno klicala na pomoč. Toda v hipu, ko je Kegel prestopil prag, je nenadoma zahreščalo. Udril se je pod in podsul ženo in njegovega sina. Vstop v notranjost mlina ni bil več mogoč. Vsakdo bi plačal to predrznost s smrtjo. Nesrečna žena in sin Karla sta bila na milost in nemilost izročena divjim plamenom, ter sta se kmalu zgrudila nezavestna na tla. Zgorela sta skoro popolnoma. Od obeh trupel je preostalo samo nekoliko opečene drobovine. Tudi mlin je zgorel čisto do tal in razpadlo je od velike vročine celo kamenje.

Ta nenavadna nesreča je privabila v ponedeljek množico ljudi na pogorišče. Strašen je bil pogled na telesne ostanke ubogih žrtve. Ljudje so glasno ihteli in pomilovali težko prizadeto družino. Seveda so nesrečnemu mlinarju in njegovima dvema otrokoma nudili takoj prvo pomoč. Nesreča je še tem večja, ker mlin ni bil zavarovan in je postal sedaj mlinar — popoln berač. Od vsega imetja mu je ostala samo spodnja obleka, ki jo je imel v spanju na sebi. Obča pomoč njemu in otrokoma je nujno potrebna!

Zakasnen krst

Ljubljana, 9. julija.

Naši duhovniki kaj radi pridigujejo na prižnicah o krščanski ljubezni, kakor je to mrtvo zapisano v svetem pismu, toda njihove besede prav pogosto izvenijo tako, da si ljudstvo ustvarja le tisto sodbó: poslušajte nas, toda ne glejte nas! To tem boli, ker naši duhovniki marsikod podkrepijo to sodbó tudi s svojim delovanjem.

Uprav drastičen primer, kako naši moderni duhovniki ponekod skrbijo za dušni blagor svojih ovčic, sta podala na nedavni praznik oba dušna pastirja v Sori nad Medvodami. Za tretjo uro popoldne je bil napovedan krst novorojenega sinčka Karla Trampuža, ki stanuje v sosednji vasi Svetju, uro daleč od Sore. Boter in botrica sta z babico in novorojenčkom prišla do župnišča, kjer pa nista našla nikogar. Vsi so se torej napotili do cerkovnika, ki pa jim je mogel razodeti samo to, da sta oba gospoda v »Društvenem domu«, kjer so Orli uprizarjali »Revčka Andrejčka«. Na prošnjo botrice je cerkovnik končno skočil v Dom in oba gospoda med pavzo obvestil o prihodu boterstva z novorojenčkom. Toda nič ni opravil; gospoda nista utegnla, ker je kaplan sifiliral pri igri, župniku pa se ni dalo ločiti s prvega sedeža in oditi sredi zanimive predstave. Skratka, nista utegnla.

Med tem je novorojenček v nezavednem in dolgotrajnem pričakovanju Sv. Duha krčevito jokal v naročju babice tam pred župniščem, lačen na vse pretege... Na ponovno prošnjo botra in botrice se je cerkovnik v drugi podal v dvorano in prosil oba gospoda, naj

Še danes!

Lya de Putti v njenem najboljšem filmu

„ILONA“

Izven sporeda: »Nogometna tekma« Jugoslavija: Gradjanski v Zagrebu in Novi »Pathe Journal« št. 18.

LIUBLJANSKI DVOR

Kino

Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 6., 8., in 9. — Ob nedeljah ob 11., 3., 5., 6., 8. in 9. uri.

eden izmed njih pojde opraviti cerkveni obred. To pa je župniku bilo že kar odveč in je zarezal nad cerkovnikom: »Ob sedmih bo!«

Razžaljeni boter, botrica in babica so se nato z jokajočim črvikom podali v bližnjo gostilno na oddih. Beseda je dala besedo in vsi gostje so se zgrajali nad malomarnostjo obeh dušnih pastirjev ter povedali še nov primer:

Ravno nekaj hipov, preden so gornji trije prišli v gostilno se je tam zgledil tudi neki mož, istotako iz Svetja, ki je z vozom prihitel po enega izmed obeh duhovnikov, da ponese popotnico na smrt bolnemu vaščanu v Svetju. Čeprav je bil slučaj zelo nujen, sta ga oba duhovnika istotako odločno odklonila kakor krst.

Na nasvet faranov, ki so bili v gostilni, so se boter, botrica in babica z otrokom podali v drugo faro Presko, oddaljeno eno uro. Ko sta boter in botrica prosila ondotnega župnika za krst in mu razložila ves dogodek, jima gospod domala ni mogel verjeti, marveč je bil skrajno začuden nad vestnostjo obeh duhovnih sobratov. Otroka pa sam ni mogel krstiti, ker spada v drugo faro in ker baje cerkvena pravila to zabranjujejo. Morali so se torej zopet vrniti. Otrok je jokal, doma je kot dojnika trpela mati. Hočeš nočeš so morali zopet nazaj v Soro in so tam še precej časa čakali na kaplana, ki je zvečer ves poten končno vendar zlezal izza orlovskih desk ter se nekako nejevolno podal v svoj pravi urad — v cerkev, zagisurat mlado dušico pred vicami...

V nedeljo, 12. t. m.

vsil k razvitju prapora Sokola na Viču

Elementarne nezgode v Št. Juriju

Iz Št. Jurija ob južni železnici nam pišejo: Že drugič nas je ta teden obiskala grozna nevihta z nalivi in ognjem. Treskalo in bliskalo se je, da je bilo vse preplašeno. Ljudje so urno odhiteli s polja domov.

V ponedeljek, okoli 2. popoldne je tresnilo v trgu na več krajih, med drugim tudi v šolo. Hvala Bogu, pa strle takrat niso povzročile večje nesreče. A že malo kasneje se je odrgal za reč trak od strele in ožgal veliki kozolec posestnika Jožeta Zdoška v Podgorju. Marljivim gasilcem trške požarne brambe se je po hudih naporih posrečilo ogenj omejiti, sicer bi nedvomno postala žrtev požara tudi zraven stoječa hiša istega posestnika.

V sredo, skoraj ob istem času, pa je iz jasnega neba udarila strela v lepo novo gospodarsko poslopje posestnika Tineta Krofliča v Černolici. Ogenj se je bliskoma razširil tudi na poleg stoječi kozolec. Rešiti so zamogli samo živalno, zgozele pa so vse zaloge sena in tudi mnogo poljedelskega inventarja. Tudi v Černolici so takoj pohiteli marljivi gasilci iz Št. Jurija in se je le po žrtvovanim gasilcem in pridnim vaščanom zahvaliti, da se ni ogenj razširil po vasi. Oba posestnika sta vzorna in dobra gospodarja. Žalibog pa sta bila zavarovana le za malenkostno vsoto in je zato škoda za nju tem občutnejša.

Za ustanovitev inspektorata uprave državnih monopolov v Ljubljani

Narodni poslanec dr. Ljudevit Pivko je naslovil na finančnega ministra dr. Milana Stojadinovića glede ustanovitve inspektorata državnih monopolov v Ljubljani sledeči upit:

Po členu 82. finančnega zakona za leto 1924. je bil finančni minister pooblaščen, da more ustanoviti v Skopju, Sarajevu, Zagrebu, Splitu in Ljubljani inspektorate uprave državnih monopolov. Pravilnik, ki je bil objavljen dne 4. t. m. v »Službenih Novinah«, odreja ustanovitev inspektoratov v Skopju, Sarajevu, Zagrebu in Splitu, dočim se v Ljubljani, kjer je dosejal obstojala oblastna monopolna direkcija, tak inspektorat ne ustanovi, čeprav govore zanj vsi administrativni, prometno tehnični, kakor tudi gospodarski razlogi. Administrativni razlogi, posebno pa še potrebe ostalih stikov z gospodarskimi krogi, zahtevajo imopravno, da se ministristvo posluži pooblastitve finančnega zakona in da osnuje tudi v Ljubljani inspektorat uprave državnih monopolov, ker je v to svrhu na razpolago ne samo ves aparat, temveč tudi uradni prostori z inventarjem.

Čast mi je zato prositi gospoda ministra, da mi odgovori, ali je pripravljen, da svoj pravilnik o inspektoratih uprave državnih monopolov izpopolni v smislu, da se v skladu čl. 82. finančnega zakona ustanovi inspektorat uprave državnih monopolov tudi za ljubljansko in mariborsko oblast?

Prosim, da mi odgovori g. minister na moje vprašanje v Narodni skupščini ustmeno.

Kulturni pregled

Turneja članov ljubljanske drame

Petek, 10.: Rogaška Slatina: »Vdova Rošlinka«.

Sobota, 11.: Brežice: »Scampolo«.

Nedelja, 12.: Vransko: »Smrtin ples«.

Nedelja, 12.: Kaplja: »Vdova Rošlinka«.

Nedelja, 12.: Zalec: »Scampolo«.

Ponedeljek, 13.: Brežice: »Smrtin ples«.

Vse predstave se vrše točno ob 20., lo predstava »Vdove Rošlinka« v Kaplji se prične ob 15.

Koncerta pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v soboto, dne 11. t. m. zvečer v Rogaški Slatini, v nedeljo, dne 12. t. m. pop. v Laškem.

»Zbori«, Mesečna revija za novo zborovsko glabo. Urejuje Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«.

Zvezka št. 7. in 8. sta zaradi počitnic že tečaj izšla. Juljska številka prinaša dva lahka Adamičeva moška zbora »Božična in Jezus je majhen« ter Premrlovo »Večerno« za ženski zbor, v avgustovi številki pa je na-

tisnjen Adamičev daljši, zelo zanimiv, dasi za izvajanje težak moški zbor »Krški zvonovi«. »Zbori« se naročajo po dopisnici na naslov pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Mednarodni kongres gledaliških igralcev. Zveza nemških gledaliških igralcev, v kateri so tudi organizacije v Češkoslovaški, Avstriji in Švic, namerava za prihodnje leto sklicati v Berlinu mednarodni kongres gledaliških igralcev. Zveza bo povabila na kongres organizacije gledaliških igralcev v vseh državah.

Zgodovinska razstava. Te dni so otvorili v Amsterdamu na priliki 650 letnice, odkar se je pojavilo v zgodovini prvič ime Amsterdam, veliko zgodovinsko razstavo z bogato zbirko Rembrandtovih slik.

Smrt francoskega muzika. V Parizu je umrl star 59 let, voditelj novejših francoske glasbe Erik Satie.

Draždansko državno gledališče uprizoni v jeseni G. Kaiserjevo mladostno dramo »Hrabri pomorščaki«.

Moderna komična opera. Skladatelj Herman Wolf-Ferrari je končal opero »Nebeško

oblačilo«, ki jo bodo prvič uprizonili na milanski Scalji v pozni jeseni.

Vilharjev večer v Ameriki. Hrvatsko pevsko društvo »Zora« v Chicagu je priredilo nedavno koncert v proslavo Vilharjeve sedemdesetletnice. Pri proslavi je sodelovala tudi srbsko pevsko društvo »Branko Radičević«. Udeležba je bila ugodna. Prireditelji pošljejo čisti dohodek slavljencu v Zagreb.

Gostovanje dunajskega gledališča v Parizu. Med upravo Reinhardtovega gledališča na Dunaju in Comédie Française se vrše pogajanja za medsebojno gostovanje. Dunajski igralci bodo uprizonili v Parizu pet dram ter se bo ob tej priliki slišala prvič nemška beseda na pariškem odru po vojni.

Pietro Mascagni dirigira te dni »Dunajski simfonični orkester« v slavnostni dvorani bivšega dvora. Med svojimi deli, ki jih dirigira, so tudi skladbe, ki se dosedaj še niso izvajale. Z Dunaja se poda Mascagni na daljšo koncertno turnejo.

Prodaja nizozemskih umetnin. Profesor W. Martin je imel v Amsterdamu predavanje v katerem je izjavil, da je bilo doslej že 75% celokupne nizozemske stare slikarske umetniške produkcije prodane v inozemstvo. Razlog prodaje so visoke cene, katere nudi inozemstvo, zlasti Amerika, za stare nizozemske slike.

Domače vesti

* **Jugosloven promoviran v Oxfordu.** Na oxfordskem vseučilišču v Angliji je bil te dni g. Vlada Popović iz Beograda promoviran za doktorja književnosti. Ob priliki promocije je profesor Godaund izjavil, da bo Popovićeva disertacija sprejeta v zbirko o Shakespeareu ki izhaja pod naslovom »Shakespeare v tuj književnosti«. To je lep uspeh mladega Jugoslovca.

* **Iz Uradnega lista.** »Uradni list« objavlja v večerajšnjem številu naredbu za izvrševanje zakona o stanovanjih ter odločbo, s katero se prepoveduje izvoz zlata, platine in srebra in starinskih predmetov umetniško-zgodovinske vrednosti.

* **Razpis zdravniške službe.** Veliki župan mariborske oblasti razpisuje mesto okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Ribnica na Pohorju. Prošnje je vlagati do dne 15. avgusta.

* **Na drž. srednjih šolah mariborske oblasti** so za šolsko leto 1925-26 razpisana naslednja učna mesta in sicer: na realni gimnaziji v Celju eno učno mesto za francoščino; eno učno mesto za matematiko in fiziko s prednostjo za prosilca, ki je usposobljen tudi za opisno geometrijo ali kemijo, in eno učno mesto za zgodovino in zemljepis. Na gimnaziji v Mariboru: eno učno mesto za katoliški verouk in eno učno mesto za prostoročno risanje. Na drž. realni v Mariboru: eno učno mesto za srbohrvaščino v zvezi z modernim jezikom, eno učno mesto za opisno geometrijo in matematiko, eno učno mesto za kemijo v zvezi z drugimi sorodnimi predmeti. Na realni gimnaziji v Murski Soboti: eno učno mesto za katoliški verouk; eno učno mesto za slovensščino v zvezi s srbohrvaščino ali z drugim jezikom; eno učno mesto za francoščino; eno učno mesto za latinščino v zvezi z drugim jezikom, eno učno mesto za zemljepis in zgodovino, eno učno mesto za matematiko in fiziko, eno učno mesto za prostoročno risanje v zvezi z opisno geometrijo. Na realni gimnaziji v Ptuj: eno učno mesto za francoščino; eno učno mesto za zemljepis in zgodovino, eno učno mesto za matematiko in fiziko s prednostjo prosilca, ki bil usposobljen tudi za opisno geometrijo ali kemijo, eno učno mesto za prostoročno risanje v zvezi z opisno geometrijo, in eno učno mesto za telovadbo. Na ženskem učiteljskem v Mariboru: eno učno mesto za katoliški verouk in eno učno mesto za glasbo in petje. Za vsa razpisana mesta je potreben izkaz o usposobljenosti. Oni, ki še ne služujejo 2 leti predpisani službeni dobri tleh let. Prošnje naj se vlože, naslovljene na ministrstvo za prosveto, po službeni poti pri velikem županu mariborske oblasti najkasneje do dne 30. julija 1925.

* **Premestitev na meščanske šole.** Učitelji in učiteljice osnovnih šol, ki žele s šolskim letom 1925-26 službovati na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti, naj se nujno zgledajo z dopisi pri oblastnem inspektorju J. Westerju, Bleiweisova cesta 10, ter navedejo ime, sedanje službeno mesto, službeno dobo, stroko, katero žele poudariti in usposobljenost. Oni, ki še ne služujejo 2 leti na sedanjem mestu, morajo za premostitev prošiti s kolikovanjem vloge, naslovljeno na velikega župana ljubljanske oblasti.

* **Smrtina kosa.** V splošni bolnici v Ljubljani je umrla včeraj gospa Franja Vondra Pokojnica je bila skrbna žena in je uživala splošen ugled. Pogreb bo danes, ob pol 4. popoldne iz bolnice na pokopališče pri Sv. Križu. — V visoki starosti 80 let je preminula na Dunajski cesti št. 10 zasebnica gospa Marija Svet, roj. Capuder. Pogreb bo danes, ob 5. popoldne iz hiše žalosti na pokopališče na Viču. Blag jima spomin, žalostim naše iskreno sožalje!

* **Za poset praškega velesejma.** ki se vrši od 6. do 13. septembra v Pragi se nudijo interesentom sledeče ugodnosti: 50% popust na jugoslovenskih in češkoslovaških železnica ter na parobrodih društva Unzarscher Fluss und Schiffahrtsgesellschaft, Budapest. Ta popust velja za potovanje na velesejem od 27. avgusta do 12. septembra in za povratek od 8. septembra do 19. sept. Na parobrodih društva Donau Dampfschiffahrtsgesellschaft Wien 50% popust; na madžarskih in avstrijskih železnicaščih bo dovoljen približno 25% popust. Podrobnejše informacije daje »Zveza za tujski promet v Sloveniji (Tourist Office).

* **Nemška skrb za Rab.** Avstrijski Nemci so pred vojno polagali veliko važnost na otok in zlasti mesto Rab, ki naj bi s protežiranjem tamotnjega priseljenega italijanskega življa in odpadnikov tvoril prvo močno postojanko pri nemškem prodiranju v jugoslovensko Dalmacijo. Ta skrb jih še sedaj po nepotrebnem vzneмира, kar dokazujejo pogosti članki v nemškem časopisu. Tako piše n. pr. »N. W. Tagblatt«, da grozi Rabu hrvatska nevarnost, proti kateri se zama borijo zadnji »signorici«, ki so nekdanji pomočniki Nemcev varovali »italijanski značaj« Raba. Kakor nam je znano, je v tisku obširna zgodovina Raba, ki bo ovrgla marsikatero trditve, ki se je poslužujejo naši sovražniki za svojo propagando, češ da je bivša Avstrija v zadnjih desetletjih slavizirala našo Dalmacijo.

* **Gradnja velike soline v Ulcinju.** Posebna v ta namen sestavljena komisija je dovršila te dni načrte za gradnjo moderne soline v Ulcinju ob Jadranu ter jih predložila upravi državnih monopolov v pregled. Uprava monopolov je načrte odobrila ter sklenila, da se z gradnjo soline prične čimprej. To bo največje podjetje te vrste v Jugoslaviji ter bo lahko celo državo preskrbovalo z morsko soljo. Gradbeni troški so proračunani na okroglo 40 milijonov dinarjev.

* **Darovi za Jugoslovensko Matico.** Trboveljska premožkopna družba je prilikom svojega bilančnega zaključka nakazala Jugoslovenski Matici podporo v znesku Din 3000. Šolska mladina v Vodich nad Ljubljano je tekom šolskega leta zbirala prispevke za neodrešene brate in sestre ter ob zaključku šolskega leta nakazala Jugoslo-

venski Matici znesek Din 146.75. — Narodna štampa v Kamniku je priredila dne 7. VI. t. I. prilikom slavnostnega odprtja spomin-ske plošče pesnika Antona Medveda ljudsko veselico, pri kateri je sodelovala tudi mestna glasba v Kamniku in je čisti dobiček v znesku Din 2099.20 nakazala Jugoslovenski Matici. Odvetnika gg. dr. Novak in dr. Kobal sta iz neke sodne poravnave nakazala Jugoslovenski Matici znesek Din 200. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Maticice izreka vsem darovalcem svojo globoko zahvalo.

* **Oj to vreme!** Kedar napovedujejo vremenski preroki solnce in lepo vreme, se tako radi vrežejo, zdaj pa, ko so sami pesimistični in napovedujejo sredi poletja dan za dnevom le dež in mraz se kar nočejo zmotiti. V času, ko bi se morali kopati in iskati sence, se oblačimo v zimске obleke in s hrepenenjem lovimo vsak solnčni žarek. Ko prodre skozi oblake, nam vzbudi nado, da bo morda vendarle boljše, a v kratkih minutah se mora že zopet umakniti, ti pa razgrinjaš dežnik in zapenjaš dežni plašč. Če je to neznosno vreme neprijetno in mučno že za meščana, je naravnost usodno za našega kmeta. Tako lepo je kazala letina, večni dež pa jo bo v mnogem poslabšal. Treba bi bilo žeti pšenico, a še sena niso mogli pospraviti. Mnogo manj ga bo radi tega in še ta slabši. Drugi pridelek pa ne morejo zoriti. krompir in koruza se ne razvijati. Tako čakajo po deželi že v večjo nestrpnostjo, da se vreme spremeni, kakor po mestih. Dnji karkoršen je bil zopet včeraj, ko je skoro ves dan prav po jesensko lilo, si res ne želimo eni ne drugi.

* **Od kod prihaja potres?** Iz Cerkelj ob Krki je prejel »Slovenec« dopis, ki nam nesporno tolmači, odkod ti potresni sunki in zakaj ne prenehajo. Brihtni opazovalec opozarja verne čitatelje na dejstvo, da se je naše dobro ljudstvo po katastrofi dne 29. jan. 1917 obljubilo Bogu poboljšanje, pa da besede seveda ni držalo. Ne samo, da se narod ni poboljšal, ampak v še hujše grehe in zmote je zabredel. Sedaj se baje celo godi grozota, da kmetovalci v nedeljah šušne seno in vežejo po vinogradih trto. Radi tega baje včasih pozabljajo na božjo službo, ali pa zavijejo celo v gostilno. Nam pa ne se zdi čudno, če ljudje skušajo ujeti za svoje delo kako lepo nedeljo, ko itak vsak trej dan dežuje. In pa bira bo tudi obilnejša, če bodo ljudje kaj pridelali. Kaj to ni nič?

* **Za revne železniške otroke.** Železniška direkcija v Sarajevu je kupila na lldžu v sarajevski okolici večje poslopje, v katerem se uredi konvikt za sinove železniških uslužbencev, ki obiskujejo sarajevske srednje šole.

* **Podoficirska šola v Mariboru.** Vojno ministrstvo je razpisalo natečaj za sprejem 100 gojencev v inženjersko podoficirsko šolo v Mariboru. Vpisovanje se vrši dne 30. avgusta, pouk v šoli pa se prične dne 1. sept.

* **Gasilski in rešilni dan v Solnogradu.** Avstrijski konzulat nam sporoča: Od 10. do 16. julija se bo vršil v Solnogradu gasilski in rešilni dan, kjer bodo poleg mednarodne razstave vseh za gasilstvo in poštev prihajajočih strojev, aparatov itd. potem ambulance in samaritanstva tudi predavanja, poizkusi in tekmovanja.

* **Znojenje nog in neprijeten vonj odstrani »Sanofom«.** Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga: Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10, in Salus dd., v Mariboru pa lekarna pri Sv. Arhu.

* **Javna licitacija.** Gradbena direkcija v Ljubljani razpisuje na 30. julija javno oteratno licitacijo za oddajo zgradbe novega železobetonskega mostu čez Savo pri Sv. Janezu ob Boli. jezeru. Podrobnejši podatki so razvidni iz razglašene »Uradnem listu«.

* **Ptujske novice:** V Ptuj se funkcijonira nova električna razsvetljava, kar daje mestu pomoč prijazno in moderno lice. Dne 4. t. m. se je vršila komisija za stavbo nove sodne palače. Res je že čas, da izginejo izpred stolnice podrine, ki kazijo pogled na prijazno mesto. — Za 1. razred tukajšnje realne gimnazije je prestalo izpit 34 prijavlencev. — Ker je nemško mariborsko pivo čimdalje slabše, so interese naročili vagon češkega piva, ki se bo točilo po tukajšnjih narodnih gostilnah po 10 Din liter.

* **Smrt po nepredvidnosti.** V nedeljo dne 1. t. m. si je hotel sedemnajstletni delavec Fr. Greifoner iz Brega pri Ptuj napolniti baterijo žepne svetilke z novo strujo. V ta namen je vrzel železno žico na falski daljnovid, kar je povzročilo stik njegovega telesa s 10.000 voltov močno strujo, ki ga je pri prici ubila.

* **Nesreča ali zločin.** Kakor poročajo so našli te dni v reki Trebinjski moško truplo, ki je že razpadlo. Bil je šolski upravitelj iz Trebinja Ivo Berberović, ki je nedavno pomoči zapustil družbo v gostilni in se podal na pot proti domu. Na glavi mrtveca se je ugotovila težka rana in se vsled tega domneva, da je Berberović postal žrtev zločina.

* **Samomor 15 letnega dečka.** V Osljuku je prošlo soboto tamkajšnja trgovka Berta Vanja prijavila policiji, da je izginil njen 15 letni sin Adolf. Še istega dne je od sina prejela pismo, s katerim se sin poslavlja od matere, češ da se je naveličal življenja. V pondeljek pa so našli na bregu Drave truplo mladega samomorilca.

* **Prešli požri otroka.** Blizu Stubice v hrvaškem Zagorju je preteklo nedeljo domač prešli odgriznil glavo in roko dveletnemu sinčku posestnika Pavla Hruševca.

* **Strahno neurje pri Somboru.** V okolici Sombora je razsajala v sredo strašna nevihta, ki je napravila na poljih silna opustošenja. Škoda se cení na 50 milijonov dinarjev. Pet oseb je zgubilo življenje, več pa je bilo lahko ali težko ranjenih.

* **Tat v mrtvašnici.** V mrtvašnici v Mirogoju v Zagrebu se je splazil v terek neznan lopov in okradel tamkaj se nahajajočega mrtliča ter mu snel s prsta prstan. Policija je hlepej v človeški podobi že na sledu.

Najnovejše izgotovljene toaleta

vedno na razpolago.

Modni atelje M. Šarc, Ljubljana
Kongresni trg 4/I.

Iz Ljubljane

u— **Poziv ljubljancem.** Jutri in v nedeljo se bodo mudile v Ljubljani najodličnejše zastopnice češkoslovaške ženskega športa. Tekmovalce bodo v plemenitem boju z jugoslovenskimi sportnicami. Prihajajo iz Beograda in Zagreba, kjer so igrala več rokometnih tekem z domačinkami, v Ljubljani pa se bo poleg rokometne tekme vršilo tudi tekmovanje med najboljšimi sportnicami Češkoslovaške in Jugoslavije v lahki atletiki (tek, skoki, meti kroglice, kopja in diska). Pomen ljubljanskih prireditvev bo daleč presegal pomen običajnih sportnih dogodkov, saj bo to prvo srečanje obeh pobratimskih držav na tem polju. Zato smo trdno verjeti, da se bo sobotnih in nedeljskih prireditvev udeležilo tudi občinstvo, ki sicer ne prihaja redno na sportne prireditve. Imelo bo pri tem priliko, da v čim najbolj dovršeni obliki spozna ženski sport, ki se pri nas še vse premalo ceni in uvaža. Češkoslovaške sportnice pridejo v Ljubljano jutri dopoldne z zagrebškimi brzovalkom. Ljubljanski sportni klub in narodne ženske organizacije jim bodo priredili že na kolodvoru bratski sprejem.

u— **Klerikalno izpreobrnjenje.** Poročali smo že, kako »Slovenec« priznava, da se pod sedanjim gerentskim svetom v Ljubljani mnogo dela, ker pač ne more zadržati, kar lahko vsakdo na svoje oči vidi. Sedaj »Slovenec« lojalno priznava tudi delavnost gerenta g. Turka, ki ga je zadnje čase izmed vseh članov ljubljanske gerentske sveta najhujše napadal, kar pa je imelo edino ta uspeh, da je g. Turk ob vsakem »Slovenčevem« napadu daroval večjo vsoto za Sokolski dom na Taboru, proti kateremu so se klerikalci z veliko vztrajnostjo brez uspešno borili. Nas »Slovenčev« izpreobrnjenje veseli. Ščasoma bodo prišli gospodje pri »Slovenec« gotovo tudi do prepričanja, da imajo zasluge za razvoj Ljubljane sploh samo pristajši SDS, kajti o ljubljanskem poslancu dr. Korošcu pač ne more trditi, da je že kaj naredil za Ljubljano. Tudi o klerikalni stranki ne more reči, da bi kdaj že kaj dobrega storila za Ljubljano. Edino večje dejanje klerikalcev za svojega gospodovanja na magistratu je bil sklep, da mora mestna občina plačevati mežnarje po ljubljanskih cerkvah, ker niso hoteli napraviti škofa, naj bi od milijonskih dohodkov svojih veleposestev odstopil par tisočakov zlatih. Laž pa je, kar trdi »Slovenec«, da je bivša klerikalno - komunistična večina na magistratu ustvarila dobre pogoje, da lahko sedaj mestna občina gradi razne javne naprave. Splošno znano je namreč, da je bivša večina na magistratu izpela vse mestne dohodke in da je bil razpust ljubljanskega občinskega sveta zanjo prava rešitev, ker klerikalno - komunistična večina ni več vedela, kje naj dobi denar za pokritje tekočih potreb. Klerikalci so sicer res delali na magistratu razne načrte in mnogo obljubovali, izvedli pa niso ničesar, ker so tako umno gospodarili, da so bile mestne blaginje vedno prazne. Upamo, da bo počasi še došla prilika, ko bodo morali klerikalci priznati tudi to.

u— **»Pri modri podgani«** se imenuje kabaretno podjetje svetovnega slovesa, ki se nahaja na turneji po Jugoslaviji. Sodelujejo le prvovrstni umetniki svetovnega slovesa. Priznani akrobati, žonglerji, komiki, ekvilibristi, pesalke itd. Gostuje samo v večjih mestih. Tako se ustavi tudi dne 12. julija v Šiški, in sicer na veselici »Društva za zgradbo sokolskega doma v Šiški«, na vrtu gostilne g. Antonije Keršič. Samo ena predstava, in sicer ob 21. uri. Kdor se hoče dobro zabavati, naj pride v Šiško!

u— **Češkoslovaški Obec v Ljubljani.** Členovi, dokazuje svoje čestitvi naprostu udešti na večeru venovanem velikemu synu našega naroda, Mistru Janu Husu, v soboto 11. července ve Zvezde do osmih hodine. Hosté vítali.

u— **Orjunaši!** Četniki I. č. I. baona in 4. č. II. baona, se morajo strogo obvezno udeležiti predavanja br. dr. Jamarja v petek dne 10. julija v areni Narodnega doma ob 20. uri (8. uri). Po predavanju zbor obeh čet v društveni sobi M. Č. O.

u— **Železničarji.** ki so v letu 1924. položili izpit čez osnovno ali meščansko šolo, se pozivljajo na sestanek, ki se vrši dne 12. julija v restavraciji pri Mikliču pred glav. kol ob 10. uri dopoldne.

u— **Ne zamudite!** Na vrtovili ge. Antonije Keršič v Šiški se vrši v nedeljo dne 12. julija, v služaju slabega vremena v nedeljo dne 19. julija velika vrtna veselica, kakršne že par let daleč okoli ni bilo. Vsa šišenska napredna društva sodelujejo pri tej prireditvi. Čisti dobiček veselice je namenjen gradbi doma naprednim društvom v Šiški. Veselica bo kar najskrbnejše pripravljena. Servirala se bodo najizbranejša vina in okusna jedila in mriža jedila. Program veselice je pester in nad vse zanimiv.

u— **Najnovejše bluze, otroške in damske obleke** priporoča Kristofl - Bučar.

u— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Glasom zdravstvenega izkaza mestnega fizika se je v dobri od 1. do 7. julija rodilo v Ljubljani 37 otrok (21 moškega, 16 ženskega spola), umrlo pa je 10 moških in 16 žensk skupaj torej 26 oseb in sicer: 7 oseb za jetiko, 2 za rakom, 3 za ostarelostjo, 2 za prirojeno slabostjo, 2 za boleznijo na srcu, 1 za zamotanjem črevesa, 1 za omežanjem v hrbeničnem mozgu, 7 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 oseba pa vsled slučajne smrtne poškodbe. Izmed umrlih je 5 oseb doseglo nad 70 let. Na nalezljivih boleznih so obolele 4 osebe: 2 osebi na davici, 1 na ošpicah in 1 na dušilnem kašlju.

u— **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvini, 2 telesni poškodbi, 2 nezgodi, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 7 prestop-

kov cestnega policijskega reda in 1 prestoppek obrtnega reda. Aretacij se je izvršilo 6 in sicer: 1 radi beračenja, 4 radi vlačuganja in 1 radi prepevanega povratka.

u— **Nesreča na kolodvoru.** Ko so v sredo dopoldne nakladali delavci tovarnarja Ivana Šiske na glavnem kolodvoru z voza v vagon parketne dešle, je pri obračanju voza padla uslužbenka Antonija Galičeva z glavi tako nesrečno na tla, da je dobila na glavi in po životu težke telesne poškodbe. Bila je prepeljana z rešilnim vozom v bolnico.

u— **Okrađen v uradu.** V pisarniško sobo inženjerja Tomaža Zupanca na carinarnici na glavnem kolodvoru se je splazil dne 7. julija neznan uzmovilec ter mu ukradel iz žepa suknjiča, vsega na obešalniku, črno usnjato listino z večjim zneskom ter razni misli dokumenti.

Iz Maribora

a— **Na srednji kmetijski šoli v Mariboru** se je prišlo do zrelostni izpit 13 učencev. Dne 20. 21. in 22. julija se vrši pismeni, dne 27., 28. in 29. pa ustni, teoretični in praktični izpit, ki je javen. To bo prvi završni izpit te vrste v Sloveniji sploh in mu bo najbrže prisostvoval tudi odposlanec kmetijskega ministrstva.

a— **Organizacija skavtov v Mariboru.** V Mariboru obstoji že dve leti mladinska organizacija, ki vrši svojo nalogo tiho in neopaženo. Je to organizacija skavtov, ki kljub nezadostnemu zanimanju staršev in vzgojiteljev uspeva in vzgaja mladino in ji skuša dati to, kar ji manjka; praktično pripravo za življenje v svemem zraku, v božji naravi, da se telo utrdi proti vremenskim nepravilnostim in da se nauči izjavljati geslo »Pomagaš si sam!« Letos taborijo prvič samostojno. Tabor bodo postavili v Logarski dolini, odkoder bodo prirejali izlete v Kamniške planine. Taborjenje je omogočil skoraj edino le veliki župan g. dr. O. Pirkmaier, ki se zelo zanima za skavtski pokret in živlost članov samih. Naj prinesejo iz tega tabora najljepše spomine!

a— **Štalski radičevci pred sodiščem.** O božicu 1924. je zboroval v Spodnjem Griču pri Gornji Radgoni takratni vodja radičevcev mariborske oblasti, bivši klerikalce Roman Bende. Po shodu so ga ovadili, da je v svojem govoru žalil kralja. Na podlagi izpovedi dveh priči je bil g. Bende nato meseca marca t. l. obsojen v Mariboru na tri leta ječe. Proti obsojdi je vložil g. Bende ničnostno pritožbo, ker sodišče ni povabilo treh priči, ki jih je on predlagal. Stal sedemrice v Zagrebu je pritožbi ugodil, sodbo razveljavil in določil novo razpravo, ki se je vršila včeraj pri mariborskem sodišču. Bendetove priče pri zaslišanju sicer niso mogle izključiti, da bi bil obtoženec izrekel življive besede, ker niso bile v bližini govornika, vendar pa se je sodni dvor sedaj postavil na stališče, da ni verjeti prvima zaslišanima pričama ter je Benda oprostil krivde in kazni.

a— **Zdravstveno stanje.** Mestni fizikat mariborski sporoča, da je bilo v času od 1. do 7. julija sledeče stanje nalezljivih bolezni: Skrlatinka ostalo 13, nov 1, ozdravila 2, ostalo 12. Ošpice od prej 3, nov 1, ozdravila 2, ostala 2.

a— **Naši magistratni tiči.** Ko smo pisali, da so klerikalci na grd način izgrizli iz mestnega električnega podjetja zaslužnega narodnjaka g. Kežarja in mesto njega nastavili za ravnatelja nič zaslužnega klerikalca Barleta, so nas v klerikalnih listih grdo ozmerjali. Tedaj so pisali, da niso nastavili nobenega ravnatelja, temveč samo knjigovodno Barleta. Res je g. Barle vsaj kvalificiran samo za knjigovodjo, a kljub temu so izbrali klerikalci svojo župansko pozicijo na magistratu v to, da so najprej proti vsem predpisom in sklepom občinskega sveta vrinili svojega Barleta kar med akademike v prvo kategorijo. G. Kežarja so napadali radi naslova ravnatelja, že čez par tednov pa se je zablistela nad vrati g. Barleta hostaplarska vizitka: »komercialni ravnatelj mestnega električnega podjetja in magistratni tajnik«. Bili pa so na ravno klerikalci oni, ki so malo prej izzvali sklep, da pri mestnih trgovskih podjetjih ne sme biti noben magistratni uradnik razen podrejen nastavljenec. Tudi drugod vsiljujejo klerikalci samo svoje ljudi v magistratno službo. Če bo šlo tako dalje, bo magistrat kmalu čisto črn. To je grdo izražanje Narodnega bloka.

Iz Celja

e— **Recitacijski večer** pripravljata v Celju Danilo Gorinšek in Zarko Arnsšek. Danilo Gorinšek bo čital iz svoje zbirke »Vanda« ter iz drame »Moj Bog«, Zarko Arnsšek pa svoje »Brezobličnosti« in »Fragmente iz mojega svetišča«, dnevnik bogoiskatelja v treh delih. Podrobneje se sledi.

e— **Večer dveh mladih.** Čujemo, da nameravata še tekom tega meseca prirediti svoj recitacijski večer dva mlada Celjana, Arnsšek Zarko in Gorinšek Danilo. Predavalca bosta prozo, poezijo in dramo. Gre za dva mlada književnika, ki kot bolne duše iščeta svojega Boga, da bi se rešila iz kalne struje časa po vojni. K zadevi se svojčas vrnemo.

e— **Uspešna trgovina.** Že pred več tedni je izginil iz Celja ruski begunec Andrej Milevskij, ki je bil prišel v Celje leta 1920. In je z ženo in otrokom živel tukaj v veliki bedi. Azilnemu in izobraženemu možu pa se je vendar posrečilo, urediti si malo trgovino in si tako ustvariti eksistenco. Robo je jemal na upanje. Nato je trgovino z zalogo kmalu prodal in je z izkupičkom odšel neznan kam. Trdi se, da je izkupil do 200.000 Din. V terek zvečer se je odpeljala še njegova žena v neznan smer.

e— **Občeslovensko obrtno društvo v Celju** ima dne 16. julija ob 20. uri v Narodnem domu letni občni zbor, na katerem bo predaval pilonor našega obrtništva g. Ivan Rebek o gospodarskem položaju obrtništva v današnjem času. Ob tej priliki ugotavljamo, da nas že v kratkem času zapusti naš obrtni komisar g. Založnik, ki preseli svojo pisarno k velikemu županstvu v Maribor. Z njim zgube naši obrtniki neutrudljivega organizatorja in svetovalca.

Modna trgovina za dame in gospode
F. & M. Rozman, Židovska ul. 4
priporoča

svojo lepo izbiro kravat od Din 6.25 naprej, svilene jumperje, svilene nogavice à 34 Din, bluze, toaletne potrebščine.
Nizke cene!

e— **Dijaska prireditve v gledališču.** V soboto dne 18. julija uprizori Klub slov. naprednih akademikov v Celju v mestnem gledališču Gogoljevo komedijo »Ženitev«. Po vestnih pripravah soditi bo uprizoritev prav dobra. Režira g. Košič, član ljubljanske drame.

Iz Trbovelj

t— **Promenadni koncert.** V nedeljo 12. t. m. ob 5. popoldne se bo vršil v Trbovljah na Glavnem trgu promenadni koncert, ki ga priredi delavska godba pod vodstvom g. Drakslerja. Program je docela nov in bodo izvajali same slovanske skladbe. Koncert se bo vršil samo, če bo vreme lepo.

t— **Pretep zaradi izpremembe.** Maks Klančar in Ivan Soršak, oba rudarja iz Lok, sta kar na lepem napadla Ivana Ramsaka, istokotnega rudarja iz Lok, in ga tako obdelala, da je Ramsak za več dni nesposoben za delo. Napadla sta ga pred njegovim stanovanjem, in sicer ga je pričel obdelovati Klančar z zajemalko za vodo, s katero mu je zadal več centimetrov dolgo rano na glavi. Soršak pa s pestjo. Oba sta naznanjena pristojni oblasti, ki bo poskrbela, da si bosta malo ohladila svojo prevročno kri.

t— **Komunizem v praksi.** Kakor znano, je napovedala ga. Spornova, trgovka v Petelinovi vasi, konkurz marca meseca t. l. Te dni se je vršila dražba. Pri tej priliki je hotel kupiti nekatere predmete tudi g. Sporn sam, ki si je v ta namen denar izposodil. Toda tega mu nista dopustila sodna organa na gg. Kopalj in Sprogar, češ, da ne smejo ničesar kupiti najožji sorodniki. Zato se je obrnil na g. Založnik, trgovca na Vodah, naj on zlicitira zanj stalaže in dva pulta. V to svrhu mu je takoj odštél 2300 Din, naslednjega dne, pa mu je poslal po učenci od žene še 400 Din, ker je bil trdno uverjen, da sta stala toliko posejeb oba pulta. Temu pa ni bilo tako in je bila ta vsota odveč, izročena. Najlepše pa šele pride. Naslednjega dne so prišli štirje odposlanci od Rudarskega doma, ki so hoteli odpeljati stalaže in oba pulta, ki jih je kupil zase g. Sporn po g. Založniku. Z njimi je bil tudi g. Založnik, in ko je g. Sporn izjavil svoje zadržanje, so mu pokazali možje od Rudarskega doma potrdilo, da so kupili navedene predmete od g. Založnika. Nato je g. Založnik vrnil g. Spornu 2300 Din, o vrnitvi 400 Din pa ni hotel ničesar slišati. Naši ekstremni socialisti so ponudili g. Spornu, da mu vrnejo pulte toda za odškodnino 500 Din, češ, da je toliko vreden njihov trud, obenem pa še nagrado 75 Din g. Z. in 50 Din g. Slapšaku, nositelju komunistične liste. O tej zadevi sedaj zelo veliko govorijo na Vodah. Pa naj še kdo reče, da ni lep komunizem v praksi!

Iz Primorja

* **Smrtina nesreča pri delu.** V mehanični delavnici Scabar v Škedinju, se je te dni zgodela volika nesreča, katere žrtev je postal 19letni mehanik Oliver Stibel. Mehanik je brusil orodje na električnem brusu. Brusni kamen, ki se je zelo naglo vrtil, se je nenadoma razletel ter priletel Stibelu s tako silo v čelo, da se je revež zgredil krvav in nezavest na tla. Revež je v bolnici podlegel težki poškodbi.

* **Smrtina kosa.** V Dolini pri Trstu je umrl te dni g. Josip Pangerc, bivši župan in istrski deladni poslanec. Pokojnik je bil znan narodnjak, ki je vedno z vsemi svojimi mi močmi delal za istrsko trpečo ljudstvo. Blag mu spomin!

* **Tujski promet v Opatiji.** Italijansko časopisje prinaša poročila o tujem prometu v Opatiji. Letos je bil tam v prvem polletju: iz Madžarske 5578, iz Avstrije 2485 in iz Jugoslavije 1587 gostov. Mnogo letoviti čarjari je bilo v Opatiji tudi iz Francije, Anglije in Amerike. V celoti je znašal tujski promet 18.716 gostov.

* **Strela je ubila** postojniku Josipu Kristan čihu v Medani dva vola in sicer najlepši par. Vredna sta bila 7500 lir.

* **Vratolomej padec kleparskega vajenca.** V neki kleparski delavnici v Trstu je bil zaposlen 15letni kleparski vajenec Angelo Kralj iz Trebč. V terek popoldne je pritrjeval žleb na strehi neke nove hiše. Pri tem nevarnem poslu se je deček spotaknil, izgubil ravnotežje ter strmoglavil z višine kakih 15 metrov na ulico, kjer je obležal. Ljudje, ki so opazovali ta strašen prizor, so takoj poklicali zdravnika, ki je ugotovil, da ima deček zlomljeno hrbtnico in tudi težke nožne poškodbe. Dečka so nato prepeljali v bolnico, vendar pa je le malo upanja, da bi okrevail.

* **Občinske volitve na Goriškem.** Za nedeljo, dne 2. avgusta so razpisane občinske volitve v Podgori pri Gorici, v St. Petru pri Gorici in na Slapu pri Vipavi. Volilna agencija je živahna, a izgleda, da bodo Slovenci postavili skup

Iz življenja in sveta

V silnih globinah morja

Večja britanska znanstvena ekspedicijska se je podala lansko leto v britanski Honduras v namenu, da preišče tam mošnje globine morja. Ekspedicijski načelnik je dr. Thomas Grann in F. A. Mitchell-Hedges, ki je poslal iz mesta Water Cay zanimivo pismo, ki ga je priobčil "Daily Mail".

Pisec naglašja, da si ljudje še danes ne morejo predstavljati skrivnostnega življenja, ki se odigrava v globinah oceana. Ekspedicijska je naletela na oceansko džunglo (goščo), kjer rastejo podmorska drevesa, celih 30 čevljev visoka, z velikanskimi praprotni in neštevilnimi drugimi rastlinami. Po tej gošči in okoli nje plavajo čudovite ribe, vsak drug centimeter njih telesa je drugačne barve, svetijo pa se tako kot bi bile iz emalja. Raziskovalci so nadalje ujeli velikega morskega pajka, katerega nogo so pokrile z več centimetrov dolgimi lasmi, medtem ko je telo neporazeno. Žival ima kljun. Ujeli so tudi več različnih morskih stonog, med katerimi je bila ena abnormno velika in je merila 66 cm. Opazili so tudi 19 sip, ki so plavale na vodni gladini. Ko so zamahnil proti njim z roko, so naenkrat izbrizgnile oljato, rjavo tekočino, ki je skalila morje, nakar so izginile.

Videli so tudi mehke nestvore, podobne ogromnim polžem brez lupine, z rogovi in pikčastim barvanim telesom. Bili so dolgi kakih 25 cm in so neprestano izpreminjali svojo obliko. Če zapazijo nevarnost, izpuščajo tekočino, ki pobarva vodo okoli njih in tako postanejo nevidni. Eno žival te vrste je ekspedicijska hotela ohraniti, ko pa so jo dali v špirit, se je v njem raztopila. Njena glava je ogabna. Ima 8 lovčih dolgih po 8 cm. Opazili so, kako je zajela z njimi ribo 6 cm dolgo, jo ovila in potegnila v svoja sesalna usta.

Pisec omenja končno, da so našli tudi na tako zvane "junjske ribe" v morskem kamnolomu. Na milje okoli raste morska trava v koralni ilovici. Na nekem mestu pa morska tla tvorijo okroglo jamo v premeru 230 metrov. Njene stene so navpične in na eni strani je v njih ogromna luknja in tu prebivajo te ribe.

Lepa dvojica

Pred kratkim je dobila budimpeštanska policija ovadbo, da je žena nekega Ronaya, ki je z možem občevala v elegantni družbi in imela vse polno zvez, pod raznimi pretvezami izdajala poedinim aristokratom precejšnje zneske in jih potem poneverila. Policija je vsled tega prišla Ronayevo in jo vtaknila pod ključ.

Ronayeve je deloma tajila svojo krivdno, deloma jo pa olepševala. Tako je dejala, da zneski, ki jih je "pozabila" vrniti aristokratom, ki so ji jih izročali za razne, včasih tudi nečedne kupčije, za mastnimi dobički, nikakor ne grejo v milijarde madžarskih kron. Stranke da marsikaj zahtevajo od nje, česar sploh ni dobila od njih. Ronayeve je živeča z možem zelo potratna. Zato tudi ni mogla dati svojih hčer za doto toliko, kot bi si želela. Brihtna glava jo je kmalu iztuhala. Začela je široko zasnovano akcijo za velikopotezno kupčijo, ki bo baje nesla najmanj 100 odst. Ni čuda, da so pretkani in še vedno lepi ženi šli razni aristokrati na limanice in ji izročali denar za temne posle. Ronayeve pa je napravila le nekaj malenkostnih kupčij, da ne bi prežgodaj zbudila dvoma. Vse ostali denar je lepo porabila za naravnost kneževsko opremo stanovanja svoje hčere in za njene razkošne toalete. Sleparka je računala, da je ogolufani aristokrati ne bodo ovadili, ker bi potem prišli njihovi lastni nečedni posli na dan. Toda Ronayeve se je prevarila in sedaj prihaja vedno več njenih nečednih kupčij na dan.

Zadnje dni je zaznamovati v aferi Ronay, kakor jo imenujejo v Budimpešti, senzacionalen preokret. Policija je prišla namreč na to, da je Ronayin mož mednarodni zločinec, ki nima še dolgo svojega sedanjega imena. Še pred 28 leti ni bil nihče drug kot znani

Ferdinand Rosenbaum, ki ga je poznal ves zločinski svet v Evropi. Njegovo pravo ime je zabeleženo v policijskih arhivih vseh večjih mest v Evropi. Predkaznovan je bil zaradi goljufij, tatvin in drugih podobnih nečednih stvari že tolikokrat, da je naravnost težko sestaviti kazenski register njegovih grehov. Splošno domnevajo, da je Ronay-Rosenbaum pri vseh svojih sleparijah potiskal svojo ženo v ospredje, ker je mislil, da si lepote z burno preteklostjo, ki ima svoje zveze v najvišjih, zlasti galantnih krogih, ne bo nihče upal ovaditi.

Ronay, ki ga je policija sedaj prijele, seveda taji, da bi se bil prej pisal Rosenbaum. Toda konfrontirali so ga z nekim njegovim prejšnjim tovarišem, ki ga je z vso gotovostjo spoznal in dejal, da je bil svojčas krojač, kar so tudi drugi potrdili. Izkazalo se je tudi, da je Ronay-Rosenbaum več let delal skupaj s proslulim žeparjem Aleksandrom Veitom. Na vesti ima razne vloge, goljufije in žepne tatvine, ki jih je zagrešil v Lipskem, Karlovi Vrh, Dunaju, Berlinu in drugih večjih mestih.

Budimpeštanska policija je izročila vse spise državnemu pravdnstvu in ga zaprosila za formalno napoved aretacije Ronay-Rosenbauma.

Proces Angerstein

V nadaljnjem poteku obravnave proti morilcu Angersteinu je prišlo do dramatičnih scen, so so nastopili v dvorani starši mladih morilčevih žrtev. Večinoma preprosti ljudje, ki komaj skrivajo svoje bolesti. Skoraj vsi so izpovedali enako, češ, da je odšel njihov sin zjutraj na delo in da so popoldne hoteli na kraj požara, kjer so našli svoje otroke že mrtve. Oče umorjenega Kiela je izjavil, da je njegov sin govoril vedno le dobro o Angersteinu in njegovi ženi. Samo enkrat je rekel, da Angerstein ne veruje in v Boga in ne v ljudi. Pri tej izjavi je bil morilec precej vznemirljen.

Oče umorjenega Darra je s pogledom uprtim v morilca, izpovedal: Moj sin se je usodni dan zamudil skoraj za eno uro doma. Svoji materi je povedal, da je imel strašne sanje, da pa ne veruje vanje. Rekel je, da je sanjal o sami krvi. O razmerah pri Angersteinovih je izjavil umorjenec par dni pred svojo smrtjo, da mu je rekla Angersteinova žena: Pri nas se bo zgodilo nekaj strašnega. Kakih štirinajst dni pred umori je klical Angerstein vrtnarje in uradnike skoraj vsako uro k sebi v pisarno.

Bivši Angersteinov hišni zdravnik je izjavil, da je trpela morilčeva žena na nervoznih bolečinah in da je bila sicer zdrava. Obtoženec se mu je zdel skrbeč soprog. Njegova žena si je zadnje čase domišljala, da je bolna na pljučah, kar jo je zelo vznemirjalo, ker je mislila, da je nalezla to bolezen od svojega moža. Morilec si je par dni pred zločinom domišljal, da je zbolel na legarju. Zdravnik ni opazil na njem nobene duševne abnormalnosti.

Moderni Metuzalem

Ni dolgo tega, odkar je "Jutro" pisala o nekem Turku, ki je dosegel starost 151 let in se še prav dobro spo-minja, kako je bilo v Beogradu, ko je bil še on mlad vojak. Ta očanec je na svoja stara leta začel potovati po svetu in se ustavil tudi v Beogradu. To bo menda najstarejši človek na svetu.

Dosti mlajši ni Haj Tahir, ki ga je pred kratkim predstavil angleški znanstvenik Philby Londonski geografski družbi. Tega moža je spoznal, ko je potoval po Transjordaniji. Haj Tahir je star 140 let in je rojen v Mekki. Ko je bil star 12 ali 13 let, je prišel v Palestino. Prav dobro se še spominja, da je videl Napoleona, ko je le-ta prišel leta 1799. v Sirijo.

"Ta mož, pri katerem kažejo vsi znaki na izredno visoko starost", pravi Philby, "je kljub temu še zelo čvrst in ima naravnost neverjeten tek. Na milijone je ljudi na svetu, ki bi radi tako dobro prebavljali kot on. Najbolj čudno je, da so temu modernemu Metuzalemu že dvakrat izpadli zobje in mu zopet začeli rasti. Zaenkrat tiče še večina v zobnem mesu, nekaj jih je pa

že popolnoma razvitih in prav dobro grize z njimi.

Haj Tahir se ne more pohvaliti, da bi imel zelo številne potomce. Pri njegovi starosti bi vsakdo pričakoval, da je njegov pravnuk že davno stari oče. Temu pa ni tako. Tahir se je oženil šele s 70 leti. Naravno je, da v tej starosti človek malo težko postane oče. Zato nam tudi naš vir ne pove, ali in koliko otrok je imel ta Arabec. Najlepše pri celi stvari pa je, da se je gospod Haj Tahir pred kratkim zopet oženil.

Nočno življenje zločincev v Budimpešti

V velikih mestih se izvrši največ zločinov navadno v neposredni bližini kolodvorov, kjer je osredotočeno delovanje velikih in malih tatov, ki prebivajo v več ali manj varnih skrivališčih. Tudi v Budimpešti ni drugače. Trg Tisza Kalmana je prava trdnjava peštanskih zločincev. V zadnjih letih je bila hoja preko tega v nočnih urah zelo nevarna. Tu in v sosednjih ulicah je namreč polno dvomljivih lokalov, kjer se zbirajo zlasti ponoči najrazličnejši zločinci: tatovi, vlačuge s svojim spremstvom in mladi brezposelni ljudje, iz katerih se rekrutira budimpeštanska zločinska družba. Le redko in slučajno zaide v te lokale kak drug gost iz nižjih slojev. In vendar je v vseh teh beznicah mnogo zabave in prvovrstna ciganska godba. V teh lokalih se zbirajo stari zločinci, da se pogovore o novih "podjetjih", ali pa si razdeljujejo plen. Kakor sploh Madžari, tako so tudi zločinci dostikrat in radi veseli. Pogosto se zgodi, da daruje tat vso ukradenko vsoto ciganu, ki mu je zaigral na gosli njegovo priljubljeno pesem. Pri lesenih mizah sedijo vroči fantje s še bolj vročimi dekleti, razpizajo in se zabavajo. Vse to dobro razume ciganski goslač, ki svira komade, polne domotožja, ljubezni, sovraštva, ljubosumije in žalosti. Ciganu se posreči, da s svojo godbo gane celo starega, zakrknjenega zločince. Posestnik lokala je tudi zadovoljen. Zločinski gostje ostanejo mirni in dobre volje, ako jih preseneti policijski organi in zahtevajo njihove osebe izkaznice.

Tudi na veliki, široki Rakozijevi cesti je več lokalov, kjer se zbira zločinski svet. Severno te ceste je okraj, kjer dobi največje med revnimi nočno priložnosti. Tu je takozvano nočno sirotišče, ki nudi pravo sliko velikega mestnega siromaštva. Vse umazano, zanemarjeno, pokvarjeno, polno stenic, bolh, miši in podgan. «Boljši» zločinci obiskujejo številne bare, ki so odprti od ranega jutra. Po cestah, zlasti v okolici narodnega gledališča, prežijo zavrnjene ženske, ki jih je vsak dan več. Posebnost madžarskega zločinskega sveta so drzne žepne tatvine, prava zločinska strast. Budimpeštanska policija se bori energično proti zločincem ter je doslej že precejšnje uspehe.

× *Trideset strelav na nogometuše.* V nedeljo se je vršila v Torinu nogometna tekma med reprezentancama Genove in Bolgne, ki pa je ostala neodločena. Ko so se Bolonjci odpejli z vlakom, so oddali Genovezi nanje 30 strelav iz revolverjev. En nogometar je bil precej hudo ranjen.

× *Goreč parnik.* V petek je dospela v Napoli brezlična brzjavka, da je začelo gorjeti na parniku "Columbijski" tržaške broderske družbe "Cosulich", ki je dan poprej odpeljal iz napoljskega pristanišča. Ladja se je kmalu potem vrnila v luko, kjer so ogenj pogasil. Požar je nastal iz doslej še nepojasnjenih vzrokov. Ker je imela "Columbia" mnogo lesa natovorjenega, se je ogenj hitro "azasil". Vse silne vročine se je polastila potnikov panika. Moštvo se je imelo boriti pri gašenju vsled izredno močnega dima z velikimi težavami. Ker niso mogli pogasiti ognja na parniku, so obrnili ladjo nazaj v Napoli in poklicali požarne brambe na pomoč. Skupnim večurnim naporom se je končno posrečilo udušiti požar. Škoda je precejšnja, ker je pokvarjena tudi ladja sama.

× *Amundsen o Eckenerjevem načrtu.* Roald Amundsen je izjavil novinarju glede poleta na severni tečaj, da po njegovem mnenju ni mogoče dospeti na tečaj z letalom. Res je, da je aeroplan najbolj priklad-

no vozilo za take ekspedicije, vendar ima ta nedostatek, da ne more pristati tam, kjer bi to bilo potrebno. Zato je zrakovlov veliko bolj pripraven, ker se lahko spusti na tla, kjer se mu ljubi. Glede načrta dr. Eckenerja je dejal Amundsen, da je zasnovan na ravnoten genijalno misel, ki naj bi se izvedla, da, ki se mora izvesti. Na vprašanje novinarja, ali se namerava tudi Amundsen udeležiti morebitnega Eckenerjevega poleta na severni tečaj, ni odgovoril slavn raziskovalec polarnih krajev nič določenega. Iz tega je zadobil častnik vtis, da se Amundsen izogiba direktnemu odgovoru in da zato mora biti nekaj na stvari.

× *7000 litrov sladoleda poje Dunaj vsak dan.* "Allg. Zeitung" konstatira, da poje Dunaj vsak dan 7000 litrov sladoleda v vrednosti 40.000 šilingov t. j. 350.000 dinarjev. Sladoled prodajajo v 500 slaščičarnah in pri 200 prodajalcih, ki ga vozijo po ulicah.

× *Prodaja Stinesovih veleposestev pruski državi.* Pruska država je pretekli teden kupila od Stinesove rodbine, čije koncern se nahaja v plačilnih težkočah, veliki kom-

pleks veleposestev, obsegajoč približno 10.500 juter na Pomoranskem. K temu kom-pleksu spadajo tudi gozdovi na površini kakih 1000 juter. Država je že pregledala poslasta po posebni komisiji.

× *200.000 frankov za Beethovenovo rokopis.* V Londonu so na dražbi prodali Beethovenov rokopis za 200.000 frankov.

× *Nenavadna izguba bankovcev.* V Palermo so doživeli te dni čuden dogodek. Po ulicah je dirjal konj z vozom brez voznika. Za njim je hitel drug voz, na katerem je sedel silno vznemirjen voznik. Naenkrat je pa padel z voza večji zaboj iz katerega so se v veliki množini vsuli bankovci po sto lir. Radovedna množica, ki se je nabrala, da gleda podivjanega konja, se je vrgla na bankovce. Vsak je pobral, kolikor je mogel. Medtem se je voznik hitro vrnil, toda prepozno. Ljudje so spoznali, da so vsi bankovci komaj napol dovršeni. Voznik, tajen ponarejevalec denarja, jih je namreč izgu-bil v svoji preveliki gorečnosti za prvega konja. Množica je bila zelo razjarjena ter je obžalovala, ker bankovci niso bili pravi.

Nove knjige in revije

A. Manzoni: Zaročenca

Milanska zgodba iz 17. stoletja; poslovenil dr. Andrej Budal, izdala in založila Narodna knjigarna v Gorici l. 1925. Tisk Narodne tiskarne v Gorici. Cena broš. 30 lir, vez. 34 lir, po pošti 3 lire več. Cena za Jugoslavijo s poštnino vred broš. 85 Din, vez. 95 Din. 576 strani velikega formata, 36 ilustracij.

Krasno in našim knjižnicam že zelo potrebno knjigo nam je poklonila gorška založnica s tem prevodom slovitega Manzoni-jevega romana "I promessi sposi". Delo je vzbudilo pred 80 leti, ko je prvič izšlo, ogromno senzacijo. Prva italijanska izdaja je bila v par mesecih razprodana in par let nato je bil roman preveden v vse važnejše jezike na svetu. V Italiji sami je doživel do danes že okrog 150 izdaj, brččas rekordno število med vsemi italijanskimi literarnimi deli. Pred par desetletji smo ga dobili tudi v slovenskem prevodu, ki pa je bil že pred vojno razprodan, tako da ga mlajša generacija ne pozna več. Knjižnicam bo zato nova izdaja gotovo zelo dobrodošla, radi pa bodo posegli po njej tudi privatniki, saj je cena za tako veliko in razkošno opremljeno delo razmeroma skromna.

Prevod je, vsaj kolikor moremo ceniti po prvem pregledu, kljub nekaterim gorškim provincializmom prav dober. Saj ga je oskrbel prof. dr. Andrej Budal, ki je znan kot poznavalec romanskih jezikov in si je pridobil častno ime tudi v slovenski literaturi.

Dr. Janko Bezjak: Nemška vladnica

Za slovenske srednje, meščanske in osnovne šole, II. del (druga stopnja). Založila založba šolskih knjig in učil v Ljubljani, 1925. 335 strani. Cena 44 Din.

Namesto dosedanjih obsežnih Končnik-Fornove nemške čitanke za nižje razrede naših srednjih šol je sestavil dr. Bezjak nemško vladnico, ki ustreza vsebinsko našim sedanjim državnim razmeram, metodično pa vsem zdravim modernim zahtevam za uspešen pouk tujega jezika. Lani smo dobili prvi del, drugi je izšel ravnokar. Učno snov je avtor razdelil na dva dela: v prvem se nemška berila z vprašanji in odgovori, obnavljajo ter obdelajo oblikoslovno in pravopisno, drugi del pa tolmači nemški besedni zaklad in podaja slovniška pravila; glavna skrb mu je trdna slovniška podlaga. Abecedni seznam krepkih glagolov in njih oblik zaključuje drugi del, kateremu je dodal kratko nemško čitanke, zajeto iz praktičnega življenja in jugoslovenske zgodovine, da razširi in poglobi besedni zaklad. Prijetno nas iznenadi, ko srečavamo namesto Hansov, Fricov, Viljemov domače Janke, Vlade, Zorane, Ivane, Dragice, Vere itd.; enako rabi tudi vsa lastna imena: Ljubljana, Stari trg, Drava, Sava, Kranj in dr. v pravilni narodni obliki. Med berili čitamo domače pripovedke, tako o povodnem možu, kačji kraljici na Belberjem otoku, opise naših pokrajin, življenjepise Prešerna, sv. Save in kralja Aleksandra, kako je častil kralj Peter kmetiški stan, o smrti kraljeviča Marka, o boju na Kosovem.

Tako je delo priznane strokovnjaka v vsakem oziru uspešno in želimo, da se enako posrečijo nemške čitanke za višje razrede srednjih šol. Lepa zunanja oprema knjige, pregleden tisk na finem papirju in zmerna cena nam pričajo, da so povojne neprilike vsaj v tem oziru že srečno za nami.

Marija Kmetova: V metežu

Roman. Splošna knjižnica št. 54. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna, Strani 219. Cena broš. 32 Din, vez. 40 Din.

Pisateljica Marija Kmetova je v tem romanu globoko pogledala v žensko dušo: Usode petero žensk raznega tipa in značaja — Tinke Mlakarjeve, njene hčerke Vande, Mete Strnadove, Poldi Bizjakove in Melanije Rižnarjeve se križajo v metežu življenja, iz katerega izidejo vsaka na svoj način in po svojevrstnem boju. Vsaka teh žensk ima svoje posebne nazore o življenju, o uživanju, o ciljih življenja in se temu primerno ravna. V ta metež posegajo odločevalno tudi trije moški tipi: realistični dr. Pirc, idealistični Gornik in materialistični Mlakar. Druge figure v romanu so pasivne in služijo kot dekorativno ozadje. Vsa ta razlika na stremeljenja "sodelujočih" se prepletajo in razpletajo v živoprestnem dejanju, ki se logično in psihološko natančno razvija iz samega sebe in iz značaja. Tipi in značaji so zelo ostro in jasno orisani, prijetljivi in razpletljivi so zanimivi in napeti. Vsak čitatelj bo z velikim zanimanjem in nepotostjo prečital roman prvič in ga bo gotovo vzel v roke še drugič.

Roman je pisan v izbranem, gladko tekočem jeziku in daje obilo snovi za razmišljanje o zagonetnih pojavih človeške, posebno ženske duše.

Tisoč in ena noč

"Islamska diončka štamparija" v Sarajevu je začela izdajati v zvezkih hrvatski prevod tega remek - dela arabske književnosti, v katerem je tako slikovito orisano bujno življenje pravilničnega orijenta. Delo je prevedeno iz arabskega originala in okraše-no z originalnimi ilustracijami. Izhajla v knjigah, od katerih vsaka obsega okrog 160 strani in velja 25 Din. Skupno bo izšlo 10 knjig.

Prevod je popoln, brez običajnega črtanja in je torej v prvi vrsti namenjen odraslim. Dosedaj so izšle prve tri knjige, četrta izide tekom tega meseca, nadaljne pa v predledkih po 8 do 10 tednov. Ako se ne motimo, bo to delo prvi neokrnjen jugoslovenski prevod Scherezadenih pripovedi, ki smo jih poznali doslej samo v izvečkih za mladino.

Od revolucionarne omladine do Orjune

Pod tem naslovom je izdal glavni odbor Orjune v Splitu zanimivo študijo znanega književnika in nacionalista Nika Bartulovića. Avtor popisuje v "brošuri" razvoj jugoslovenske nacionalne ideje od prvih početkov pred vojno pa do danes. Knjiga obsega 128 strani in stane 15 Din. Dobiva se v knjigarnah ali pa direktno pri direktoriju Orjune v Splitu.

V tej rubriki navedene in vse druge knjige in revije se dobe v knjigarni "Tiskovne zadrage" v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Novi Tarzan!

V. del Tarzana je ravnokar izšel; naroča se v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg

Ivan Albreht:

Križji pajek

(Čudna zgodba.)

Zdi se mi včasih, kakor da sem že... Ali — ne tako! Je res nekaj neverjetnega, kako je včasih težko, skoro nemogoče opisati čisto navadne, vsakdanje občutke. Naj torej poskusim s primerom.

Nekoč sem se peljal proti Jesenicam. Bilo je nekeje med Lescami in Javornikom. Stal sem v kupeju pri oknu in se razgledoval po gorah, ki so vse osolnčene strmele v jasno sinjino poletnega neba. Tedaj pa se mi je zgodilo tako čudno in tako nenadoma, da mi je vselej nekam mučno, kadar se spomnim tega. Hipoma nisem več videl gora ne pokrajine in niti ne ljudi v kupeju. Kakor na povelje sem sedel in kakor pod čarobnim pritiskom je izginilo vse. Samo ropotanje vlaka sem še slišal, tako nekako zamolklo in kakor grgraje se mi je zdelo, pa daleč, daleč. Za tem zopet nenadoma občutek: Davno, davno sem že živl neločeno, davno, davno — in sicer mlad svecenik. Pa ne davno! Saj je to sedaj, prav sedaj sem duhovnik in gledam človeka, ki umira. In

mislim, mislim, kako je to čudno, to namreč, da se mi je nekoč zdelo, da živim kot lajak, da imam ženo in otroke, pa sem vendar — duhovnik. Človek brez žene in brez otrok. Pred menoj na postelji leži bolnik in me obupno prosi s slabotno besedo in z umirajočim pogledom pomoči.

"Izpovedal bi se še," pravi bolnik.

Res sedem k njemu in mu skušam pomagati. Počasi, pretrgano govorim, ne da bi povedal kaj posebnega. Hočem že končati, ker vidim, da ga govorjenje utruja, ko se nenadoma zamisli:

"Še nekaj bi Vam povedal..."

Ker si mislim, da ima mogoče kaj zelo težkega na vesti, ga s prijazno besedo vabim, naj se nič ne boji in nič ne sramuje. Kajti bog, ki ve vse in vidi vse, je sama Ljubezen in Dobrota. Noče maščevanja, ampak zgolj odpustitve.

Tako nekako sem mu govoril, on pa je le pomišljal. Pa sem mu zopet pomagal. Sedaj sem poskusil z vprašanji.

"Ste morda segli kdaj po tuji lastnini?"

"Ali ste mogoče bili v prepripi s kom, pa —"

"Ne, ne!"

"Ali ste morda kdaj v mladih dneh imeli, — no, saj veste, mlada kr rada nori —, pa je morda kje kakor bitje, ki ne ve, da ste vi njegov oče?"

"Ne, ne," je mukoma zanikal bolnik. "Saj vam povem, ko vidim, da moram in da ni drugače. Pomislite, gospod, čisto nič mi ni storil —"

Po kratkem premoru je zopet nadaljeval:

"— nič, prav nič mi ni storil, a tudi jaz nisem imel slabega namena, to se pravi, sploh nobenega namena nisem imel, pa sem ga le —"

Bilo mi je res mučno.

"Torej," sem dejal, "božja ljubezen vam bo odpustila tudi to dejanje, če ga prav iz srca obžalujete in —"

Hotel sem še pripomniti običajne besede o trdnem sklepu, da kaj takega ne bo nikdar več naredil, pa sem si v zadnjem hipu premislil ob zavesti, da govorim s človekom, ki ga čestitaj ur ne bo več.

Bolnik je bil razjokal. Tako nekaj strašnega je bilo gledati to ubogo bitje, ki se še skoro ni moglo ganiti, pa so mu iz obeh oči polzele solze po blelih licih proti sencem, kjer so na rahlo osi-vetlih laseh spletale bleščeč venec, ka-

kor v pozdrav bližnji smrti.

"Iz dna srca mi je žal," je jecjal bolnik, "iz dna duše obžalujem to dejanje. Saj veste, ko mi ni skrivil niti lasu... In še blagoslovljen je bil z znamenjem svetega križa. Pomislite, sveti križ je imel pri sebi, pa sem ga kljub temu ubil. Kar tako: tres! pa je bilo končano."

Stresla me je groza ob tem suhem priznanju.

"Ali je bil duhovnik tisti, ki ste ga —?"

"Ne."

"Temveč —?"

"Oh, gospod, — pravi, čisto pristni križni pajek, gospod, ki nikomur ne stori nič zalega."

Tedaj me je obšla taka čudna veselost, da sem se hotel zasmejati na ves glas in povedati obupanemu bolniku, naj si ne dela skrbi zaradi križnega pajka. Naenkrat pa me nekaj pretrese — kakor da me je prešinila električna iskra in me stresla. Vse je zagomazelo po meni. In naslednji hip že ni več postelje in ne bolnika. Tudi jaz nisem svecenik, ampak čisto preprosti lajak, ki se pelje v smeri proti Jesenicam. Začuden gledam okrog sebe. V kupeju vlada

nervoznost, potniki se spogledujejo, na vseh koncih pritiskajo zavore, dvakrat, trikrat zaškriplje pri koleseju, pa obstane vlak. Tako hitro se zgodi to, da nas vrže od stene proti steni, kakor žoge. Na vseh ustih drhti isto vprašanje, vse išče izhoda, eni pri vratih, drugi pri oknih. Tudi jaz se požurim ven in se prerijem skozi gručo ljudi ob progi. Kar se je tam pokazalo očem, me je omamilo. Da nisem verjel nobenemu čutu več. Človek, isti človek, ki sem ga pravkar gledal v svoji čudni viziji, leži razmesaren ob progi. Obe nogi mu je odtrgalo in prsni koš ima kakor premlet. V krvi, ki se trdi kraj njega, kobaca rečen in velik — križni pajek.

"Gospoda," sem jeknil in se nisem zavedel več.

Ko sem se predramil, sem bil zopet v vlaku in dva znanca sta sedela pri meni ter mi devala obkladke na čelo.

"Čuden slučaj," sta menila, ko sem jima povedal zgodbo. Več mi nista znala reči. Kako pač?

Hrastniški pralni prašek zastopa dvojce načel: dobro in poceni.

Gospodarstvo

Pregled rudarstva v Sloveniji

II.

Kar se tiče prostorne razsežnosti rudarstva v prvi vrsti prostosledov, je obstajalo koncem leta 1924 v Sloveniji 11.030 prostosledov. Od teh jih je bilo v posesti države 3141, ostalih 7889 pa v rokah 143 zasebnih prostosledcev. Glede rudosledbe jih odpade na rjavi premog 8699 ali 78,87 odst., na aluminijevo rudo 511 ali 4,63 odst., na železo 517 (4,69 odst.), na svinčeno 471 (4,27 odst.), na antimonovo 152 (1,38 odst.), na bakreno 102 (0,93 odst.), na žveplo 90 (0,82 odst.), na cinkovo 151 (1,37 odst.), na živo srebro 49 (0,44 odstotkov) i. dr.

Razen tega je bilo 17 izslednih prostorov za izsledovanje mineralnih olj in zemskih plinov v srezih Ptuj in Maribor. Rudosledna dela so imela prav zadovoljive uspehe. Tako se je odkril črni premog v ljubljanski okolici ponekod v jakosti do 4 m, potem cink v Litiji, nadalje svinčena ruda v katastralnih občinah Podkraj, Cerovec, Završnik, Kresniški vrh in Moravče; železni mangan vsebuje rude v Kresnicah ter bakrena ruda v Stari Oslici, Koprivniku. Podjelovem brdu in Lanišću.

Površina vseh rudniških polj je znašala koncem 1924. leta 7.894,12 ha. Največ jih odpade na rjavi premog (5114,74 hektarov), potem na svinco (1078,69 hektarov), na železo (281,62 ha), živo srebro (36,09 ha), baker (54,14 ha), mangan (63,16 ha), grafit (18,04 ha) in aluminij (126,22 ha).

Za odvažanje rude je služilo pri premogovnikih v celem 116.841 km železnice v jamah in 166.850 km na dnevu, pri rudnikih za druge rude pa 52.300 km v jamah in 19.539 km nadzemnih. Vrh tega je še bilo žičnovrskih tirnic za 14.825 km.

Od važnejših novih naprav, ki so se zgradile tekom l. 1924, v izboljšanje rudarstva, je omeniti žično tirnico Borovnik-Kotredež, pri premogovniku v Zagorju za dovažanje dolomitnega gramozja za zasipno zalivanje. Nadaleje se je postavil pri šentjanškem premogovniku nov parni elektroagregat ter nova parna naprava za premog. Pri premogovniku v Jurovcu se je dogradila 9 km dolga normalnotirna rudniška železnica do postaje Pragersko, medtem, ko se še ona pri premogovniku v Trobnem dolu do železniške postaje Laško ni mogla dovršiti. Pri premogovniku v Rajhenburgu se je zgradila električna centrala.

Pri svinčarni v Žerjavu so postavili novo visoko peč; prezidali in preuredili so tudi laboratorij. Dalje so tu napravili novo tovarno za srebro in tovarno za celi. V cinkarni v Spodnji Hudinji pri Celju so uvedli pocinkarstvo za pocinkavanje železne pločevine s kapaciteto letnih 5000 ton.

Različna rudniška podjetja so nadaljevala z gradnjo stanovanjskih hiš za uradnike in delavce. V Trbovljah sta se dogradili dve hiši za 80 samcev, ena stanovanjska hiša za 18 in dve za 4 delavske družine ter dve stanovanjski hiši za 6 poduradniških družin. Pri rudniku v Mežici so zgradili nov samski dom za približno 100 samskih delavcev in eno kopalnico. V gradnji je eno sedem družinsko poslopje za višje pazniško osebje.

Pri vseh obratovalnih montanskih podjetjih je bilo zaposlenih povprečno 14.409 delavcev, ki so bili nastanjeni deloma v poslopih rudniških podjetij. Onim, ki vsled pomanjkanja prostora niso mogli biti nastanjeni v rudniških hišah, je dajala večina podjetij stanovanjske doklade do največ 30 Din na mesec. Večina paznikov in delavcev je imela nadalje od svojih podjetij v najemu zemljišča, deloma brezplačno, ali pa za malenkostno odškodnino. Tudi kurivo so dobivali delavci deloma zastoni, deloma pa za prav majhno ali lastno ceno.

Rudniški, oziroma bratovskoskladnični bolnici je bilo v celem 7. Premogokopna družba v Trbovljah, svinčni rudnik v Mežici, železarna v Štorah in premogovnik v Ljeshah so dajali izdatne podpore tamkajšnjim šolam in so deloma preskrbovali rudarske otroke (v Ljeshah in Prevaljah) z vsemi šolskimi potrebščinami.

Za preskrbo živil je obstajalo sedem rudniških konzumnih društev, ki so od dajala svojim članom blago po lastni ceni. Pri premogovnikih v Trbovljah in v Zagorju sta obratovali tudi dve parni pekarni.

Rudarstvo glavarstvo poroča nadalje v svojem letnem poročilu o rudarstvu v Sloveniji še obširno in zelo pregledno o delovni dobi in mezdni razmerah pri rudnikih zaposlenega delavstva, o čistem letnem zaslužku, nadalje o neizplačanih, ki so se pripetile v rudniških podjetjih, bodisi vsled lastne nepredvidnosti ali tuje krivde (v celem 256 nezgod, med temi 26 smrtnih) ter končno o bolniškem, pokojninskem in neizplačnem zavarovanju delavcev. Bilo bi preobširno navajati o vsem tem zanimive statistične podatke, ki so prav skrbno in vestno sestavljeni. Zato je vsakekor želeli, da bi se izdalo to delo, ki nam, kolikor je nam znano, prvič temeljito in izčrpno poroča o stanju našega rudarstva, vsaj za Slovenijo v posebni knjigi, če ne bo izšlo enako delo za celo državo po inicijativi ministrstva za šume in rudnike.

Sedanje stanje vinogradov in razvoj bolezni

Letošnje neprestano deževno vreme ne nagaja in škoduje samo poljedelcem, marveč še v posebni meri tudi vinogradnikom. Ako bo še kaj časa vladalo tako spremenljivo deževno vreme, se utegnejo vse dosedanje lepe vinogradniške nade na povoljni letošnji vinski pridelek občutno zmanjšati.

Ze dolgo niso vinogradniki tako marljivo negovali svoje trte kakor letošnji pomlad. Z občudovanja vredno odločnostjo so se vrgli v boj proti trtnim škodljivcem, osobito proti najhujšima boleznima peronospori in oidiju (grozdnji plesnobi) ne ustrašujoč se truda in izdatkov, ki jih povzroča to pokončevanje. Do tega srčitega boja jih je spodbudila lanske letna slaba in draga izkušnja, ko je, večinoma zaradi površnosti in malomarnosti uničila polovico letine. Pa tudi letošnji obilni zarod jim daje pogum, da si ohranijo zdravega, da si, če gre vse po sreči, zopet napolnijo kleti z dobro kapljico, kakor je bil »edenindvajsetek«.

Peronospora se je letos zgodaj pojavila, zaradi česar so skrbni in previdni vinogradniki opravili prvo škropljenje že aprila, ko so trte še prav malo odgnale, ter ponovili isto po potrebi še maja — junija 3—4 in celo 5 krat, tako da so nekateri že šestič škroplili, dočim so druga leta do tega časa komaj 1—2 krat obavili to delo.

Deževje prehitro spere škropljene trte in pospešuje s pomočjo gorkote razvoj bolezni, zato treba škropljenje in žveplanje pri takih razmerah pogosteje ponavljati.

Ker se raznašajo razne nepopolne vesti o stanju vinogradov, omenim, da so trte mnogo nastavile, da je grozdič z malimi izjemami povolno odcvetelo vsaj na Dolenjskem ter da je trte splošno dobro ohranjene. Vendar je pričela prejšnji teden peronospora nekatere vrste, osobito žlahtino (španjol) in kraljevino, precej napadati, zlasti mehke, neškropljene vrščike in stranske izrastke, zbog česar obstoji nevarnost, da se ta vgnezdijo v oidijem vred še na mehkužnih grozdičkih, kar utegne povzročiti počenje in posušitev celih grozdov.

Zato je sedaj pri tako napadenem trtju neobhodno potrebno še eno temeljito galično škropljenje vseh trtnih delov, osobito grozdičkov, da se v njih popolnoma zatire, oziroma pravočasno prepreči razvoj peronosporovih micelijev. Da se zatire tudi grozdnja plesnoba ali oidij, se galični zmesi obenem doda še 1 kg salojdina ali do ¼ kg sulikola. Kdor pa svoje trte proti oidiju žvepla, mu seveda ni treba uporabljati še salojdina, odnosno sulikola. Toda v letošnjem tako mokrem vremenu ne bo odveč, ako se rabita tudi ti dve sredstvi, ker dež žveplo prehitro spere.

Ze močno napadene vrščike in stranske izrastke je najbolje pred zopetnim škropljenjem odstraniti ter jih sežgati, da se bolezen preveč ne razširi in ne porabi po nepotrebnem preveč galične in sulikolove zmesi.

S takim mandanjem, t. j. z odstranitvijo napadenih in drugih nerodovitnih mladih poganjkov, se ostali listi in prikrasni poganjki z grozdičem vred bolj okrepijo ter postanejo napram boleznim bolj odporni. S prehodnim takim prikrasjenjem nastanejo sicer novi izrastki, toda sedaj le bolj iz vrhnih oči, ki za prihodnjo režno odnosno za okrepitev lesa za bodočo rezatev niso več posebne važnosti.

Poleg peronospore se pojavlja v nekaterih solcu bolj izpostavljenih gorah tudi solčni ožig, ki listje opali, kar je evidentno, ker napadeni nežni vrščiki in izrastki listi so pripekajočim solničnim žarkom manj odporni.

Da se prihrani ali da se po nepotrebnem ne porabi preveč sulikola, oziroma salojdina, ki sta mnogo dražja od galične, se lahko napravi posebej sulikolna, oziroma salojdinova škroplilna zmes, kateri se radi gotovjevega učinka tudi proti peronospori primeša še pol-do enoodstotna galičnopolna zmes in s tem le grozdičke dobro poškropi. To naj se izvrši zlasti, če ni treba še enkrat cele trte z galičo škropliti.

Zaradi izredne letošnje porabe modre galiče je le - ta pričela povsod zmanjkovati in se je radi tega zopet podražila.

Fr. Gombač.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (9. julija.) Pšenica: baška, za 27. t. m., 1,5 vagona 305; baška, za avgust, 5 vagonov 300; za avgust - september, 10 vagonov 305. Turščica: baška, za julij, 1,5 vagona 177,5; baška, 10 vagonov 185. Tendence nespremenjena.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (8. julija.) Zboljšanje ameriških žitnih notč je ostalo precej brez vpliva. Tendence dunajskega tržišča je sedaj odvisna v prvi vrsti od dovolov in žetvenih poročil iz države in bližnjega inozemstva. Tendence je bila sicer nekaj prijaznejša, toda kupčija se je le deloma boljše razvijala. Pšenica beleži le malo prometa. Iz Jugoslavije so le neznatne ponudbe, ker se prvi rezultati mlave uporabljajo za lastno preskrbo. V turščici je bila zadnje dni in danes živahna kupčija. Notirajo za 100 kg vključno blagovno-prometni davek brez carine v šilingih: pšenica: (nominelno) domača 51,50 — 52,50, Manitoba III. 56 — 56,50, Rosafé 51,50 do 52,50; rž: domača 46 — 47; ječmen: (nominelno) domači 36 — 37; turščica: 31 — 32;

oves: (nominelno) domači 43 — 44; pšenična moka «0»: domača 84 — 86, madžarska 83 — 84,50, ameriška zacarinjena 82 — 85.

— Ljubljanska borza v prvi polovici t. l. Ljubljanska borza je pričela poslovati lani 16. avgusta in beleži njen promet od takrat precejšen napredek. V prvi polovici t. l. je znašal promet v blagu 888,5 vagona; od tega odpade na les 822 vagonov. Lani, ko je borza poslovala le štiri in pol meseca, je dosegel blagovni promet 536,5 vagona. Efektini promet je znašal v prvih 6 mesecih t. l. vrednost 1.208.930 Din (lani v 4 in pol meseca 486.101 Din). Največ prometa je bilo v državnih papirjih in delnicah tistih podjetij, ki ne notirajo v Zagrebu (tri podjetja). V kratkem začnejo notirati na ljubljanski borzi tudi delnice trdnice »Sešir«, tvornice klobukov v Škofji Loki.

— V trgovniški register sta se vpisali v Sloveniji naslednji trdnici: Narodna knjigarna, družba z o. z. v Ljubljani; »Zacharline«, družba z o. z., fabrikacija in razpečevanje mrčesnega praška v Ljubljani.

— V Zadržni register sta se vpisali naslednji zadrugi: Kmečka posojilnica v Murski Soboti, registrirana zadruga z n. z. v Murski Soboti; Druga pašniška zadruga za vas Solčavo in okolico, registrirana zadruga z o. z. v Solčavi.

— Zlati indeks cen na debelo v juniju nespremenjen. Zagrebška »Riječ« izračunava po indeksu beograjskega »Privrednega Pregleda« indeks v zlatu (dolarjih). Kakor smo že poročali, je totalni indeks »Privrednega Pregleda« padel od 1933 v maju na 1842 v juniju. Zlati indeks pa je ostal nespremenjen na 165.

— Zrebanje 2 odstotnega loterijskega posojila iz leta 1881, se bo vršilo 14. t. m. v generalni direkciji državnih dolgov.

— Odprava konkurza. Konkurs, razglašen o imovini Ludovika Šefa, trgovca s papirjem v Mariboru, je odpravljen, ker ni kritja za stroške postopanja.

— Poravnalno postopanje Vekoslava Postržina, trgovca v Stari vasi pri Vidmu je končano, ker se je prezadolženec poravnal z upniki.

— Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 6. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave bakrenih peči; pri komandi mesta v Sisku glede dobave 166.000 kg ovsu. — Dne 7. avgusta t. l. pri komandi Otočškega vojnega okruza v Otočcu glede dobave 101.000 kg ovsu; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave razne pločevine, raznih vijakov, matic, svinčenih cevij, žebeljev, železa itd. Dne 8. avgusta t. l. pri intendaturi Vrbaske divizijske obl. v Banjaluki glede dobave 191.000 kg ovsu. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Prodaja starega železnega in jeklenega materiala se bo vršila dne 7. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Velikanska insolvenca v Newyorku. V Newyorku je postala insolventna Dean Onativia Company. Obveznosti znašajo 30 milijonov dolarjev in so krive večinoma z ne-likvidnimi vrednostnimi papirji.

— Zunanja trgovina republike Argentine v letu 1924. Po službenih podatkih je znašal v letu 1924. izvoz vrednost 1011,4 milijona, uvoz pa 828,7 milijona zlatih pesosov (zlati pesos je vreden 55,70 Din). Višek izvoza je torej 182,7 milijona zlatih pesosov.

Borze

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki). Vrednote: 7% posojilo 65—0, Vojna škoda 235—239, Celjska posojilnica 201—206, Ljubljanska kreditna 225—265, Merkantilna 100—105, Praštediona 800—808, Kreditni zavod 175—185, Strojne 104—0, Vevče 100—0, Stavbna družba 165—180, 4½% zastavni listi Kranjske dež. banke 20—0, 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 20—0. — Blago: les: zaboji za slive 22½, fco naklad. postaja 0—5,50, 25, fco nakl. 0—7,50, 30, fco nakl. 0—11, 33, fco nakl. 11,50; deske, 20 in 25 mm, monte, fco meja 0—520; oglie, la vilano eksp. fco meja 2 vagona (92); poljski pridelki: pšenica: Hardwinter II., fco Postojna trans. 0—405, slavonska 76—77, 2% par. Ljubljana, julij 0—320, ječmen, slavonski 62—63, par. Ljubljana, julij 0—230; turščica: slavonska, par. slav. post. 0—195, defektina, gl. vzorca, par. Ljubljana 1 vagon 185—200 (185).

ZAGREB. V efektih je položaj zopet slab. V bančnih papirjih je bil promet manjši. Od industrijskih papirjev se je v več strani iskala Sečerana, kateri se je denar okrepil na 500. Trbovlje so po včerajšnjem skoku padle danes na 335. Vojna škoda per kasa se je trgovala po 230—232. Za ultimo avgust se je ponujalo blago po 235. — Dinar je v Curihu ponovno skočil in beleži zjutraj 9,075. Ker so istočasno tudi ostale devize okrepile v Curihu, zlasti London, Pariz in Italija, na zagrebškem tržišču devize niso zabeležile razmerne porasta dinarja. Poslovalo se je na pariteti 9,03 Newyork je zaradi povečane povpraševanja celo poskočil za nekaj točk. Skupni promet v devizah je znašal 4,2 milijona Din. Notirale so devize: Amsterdam 2268—2298, Dunaj 799—811, Berlin 1350—1365, Budimpešta 0,0797—0,0817, Italija izplašilo 208,1—211,1, London izplašilo 276,5—279,5, Newyork ček 56,63—57,43, Pariz 267,5—272,5, Praga 168,05—170,45, Švica 1104,5—1114,5; valute: šilingi 806—818, belg. fr. 250—255, nemške marke 1347,5—1362,5; efekti:

bančni: Trgo 8—9, Hrvatska 32—35, Eskomptna 104—105, Kreditna Zagreb 105—108, Hipo 56,5—57, Jugo 97—100, Ljubljanska kreditna 235—250, Obrtna 65—67, Praštediona 800—805, Etno 155—170, Slavonska 69—70, Srpska 130—132,5, Narodna 3400—3500; industrijski: Dubrovačka 520—530, Sečerana 500—505, Narodna mlinska 11—14, Nihag 42—45, Osječka ljevaonica 146—155, Gutmann 355—370, Slaveks 135—150, Slavonija 43—44, Trbovlje 330—340, Vagon Osijek 87,5—90, Vevče 100—105; državni: 7% posojilo 65,25, agrarne 37, Vojna škoda per kasa 230—232, za julij 232.

BEOGRAD. Devize nespremenjene. Promet srednj. Intervencije Narodne banke ni bilo. Trgovanje na bazi 9,04. Notirale so devize: Dunaj 802—804, Berlin 1354—1358, Budimpešta 0,0803—0,0804, Italija 208—209,5, London 277,25—277,75, Newyork 57,9—57,96, Pariz 269—270, Praga 169,25—169,25, Švica 1107—1108.

CURIH. Beograd 9,05, Newyork 515,10, London 250,4, Pariz 24,15, Milan 13,90, Praga 15,25, Budimpešta 0,007255, Bukarešta 2,50, Sofija 3,725, Dunaj 72,55.

TRST. Efekti: obligacije Julijske Krajine 68,50, Živnostenska 310, Assicurazioni Generali 13,520, Rijnione Adriatica A 4150, Rijnione Adriatica B 4130, Cosulich 339, Dalmacija 340, Libera 545, Lloyd 5690, Ozeania 190, Triplicovich 445, Dalmacija cement 635, Split cement 470, Krka 415; devize: Beograd 47,75 — 48,25, Dunaj 380 — 395, Praga 81 — 82, London 132,25 — 132,75, Newyork 27,20 — 27,35, Curih 525 — 535; valute: dinarji 47,50 — 48, 20 zlatih frankov 106 — 108, zlata lira 532,05.

DUNAJ. Beograd 12,47 — 12,51, Berlin 168,80 — 169,40, Budimpešta 99,58 — 99,98, Bukarešta 3,49 — 3,51, London 34,485 do 34,585, Milan 26,01 — 26,13, Newyork 709,35 do 711,85, Pariz 33,34 — 33,50, Praga 21,02 do 21,10, Varšava 135,90 — 136,40, Sofija 5,12 — 5,16, Curih 137,75 — 138,25; dinarji 12,46 — 12,52, dolarji 706,90 — 709,90, lire 26,10 — 26,30.

PRAGA. Beograd 59,375, Dunaj 475,50, Rim 124, Newyork 33,75, Curih 656,75.

BERLIN. Beograd 7,38, Dunaj 59,05, Milan 15,41, Praga 12,43, Newyork 4,195, Curih 81,47.

LONDON. (Ob 11,40) Beograd 278, Italija 132,5, Newyork 486 in ena šestnajstinka, Švica 25,03.

NEWYORK. (Ob 18: po našem ob 24.) Beograd 1,76 in pol, Italija 3,69, London 4,86 in en četrt, Švica 19,42.

Sport

Hazena Praga : Zagreb 6 : 4

Kakor smo kratko že včeraj poročali se je vršila v sredo v Zagrebu hazenska tekma med reprezentancama Prage in Zagreba, pri kateri so po skoraj vedno odprti igri zmagale Pražanke s 6 : 4. Družini sta nastopili v sledeči postavi:

Praga: L. Havličkova-M. Havličkova-Olmerova, Šanova-Janderova, Vrbocova in Šmidova.

Zagreb: Gršetičeva-Vidričova-Flickova, Klokočkova-Tomljenovičeva-Radovičeva, D. Popovičeva.

V zagrebški družini je igrala na desnem krilu Beograjčanka D. Popović, dočim je bila praška družina ojačena po Šmidovi iz Brna. V zagrebški družini je bila zlasti napadalna vrsta izvrstna, zlasti srednja napadalna Radovič, ki ima največje zaslugi na tem, da so bile glede kombinacije domačinske boljše nego Pražanke. Tudi streljala je dobro in mnogo, toda Havličkova v praškem голу je držala večino strelcov. Krilska vrsta je bila v prvi polovici bolj kakor v drugi. Branilka Vidričova je bila slabša kakor običajno. Vratarica Gršetičeva je bila v splošnem dobra.

Pražanke so bile fizično nadmočne. Najboljša od vseh je vratarica L. Havličkova. Olmerova je izvrstna igračka, toda igra precej surovo. Napadalna vrsta je odlična in strelja zelo dobro na gol.

Prvi gol je padel v 8. min. za Pražanke po Šmidovi. V isti minuti že izenači Tomljenovičeva. V 13. min. izključi sodnik Olmerovo za pet minut. V 20. min. sledi po Šmidovi drugi gol za goste. Zagrebčanke delajo za izenačenje. To se jim posreči šele začetkom drugega polčasa, in sicer po Radovičevi. V 10. min. doseže Tomljenovičeva vodstvo za domačinke. V 16. min. pa izravna Šmidova. Igra poteka vedno bolj ostro. V 18. min. zabije Janderova četrti gol za Pražanke. Minuto kasneje izravna Popovičeva. V 20. in 21. min. pa zabije Janderova kmalu zaporedoma še dva gola za goste in tekma konča z njihovo zmago.

Sodnik Munder; gledalcev okrog 1000.

Revanžna tekma

Praga : Zagreb 8 : 5

Včeraj, v četrtek, bi se morala vršiti reprezentančna hazenska tekma med Brnom in Zagrebom. Ker pa so brnske hazenašice večinoma tudi lahkootletkinje, so se štedile za miting, ki se bo vršil v soboto v Ljubljani, ni med češkoslovaškimi in jugoslovanskimi lahkootletkinjami. Zato so včeraj v Zagrebu nastopile v hazenskem timu zopet večinoma

Pražanke (5) in tako sta igrali zopet reprezentanci Prage in Zagreba.

V napeti, v ostrem tempu odigrani tekmi so zmagale zopet Pražanke s 8 : 5. V polju sta bili obe družini enakovredni, a za grebska obramba je bila mnogo slabša ob praške in je zakrivila poraz domačink.

Jugoslovenske atletinje

Kakor znano se vrši v soboto popoldne v Ljubljani na igrišču Ilirije damski lahkootletski miting med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Damska lahka atletika se je v zadnjih letih pri nas lepo razvila, čeprav se neveda še ne moremo kosati s Češkoslovkami, njami, ki prvačijo v tej panogi vsemu svetu. Vendar pa imamo mnogo izgledov, da bomo jutri v boju z njimi vsaj v nekaterih točkah prav častno odrezali.

Jugoslovenske barve bodo poleg drugih zastopale na sobotnem mitingu Duša Santel, Silva Prevec, Danica Gregorin (vse tri Primorje), Fanči Bernik, Baby Krisch (obe Ilirija), Vera Pervan in Koka Tomljenovič (obe Akad. sp. klub, Zagreb).

Santel Duša (Primorje) je najodličnejša zastopnica damske lahkootletike Jugoslavije. Je petkratna prvakinja Jugoslavije v teku na 60, 100 in 200 m ter v skoku v daljavo (in višino) ter obenem jugoslovenska rekorderka na 60 m (8,1 sek.), na 100 m (13,6) na 200 m (28,8), v skoku v višino (135,5) in slovenska rekorderka v skoku v daljavo (471,5 cm). Zadnji rekord zaostaja za jugoslovenskim le za pol cm.

Bernik Fanči (Ilirija) je jugoslovenska prvakinja in rekorderka v metu krogle (7,45). Na izbirnem mitingu pred nekaj dnevi je napravila krassen met z 8,365, kar je znatno boljše od dosedanjega jugoslovenskega rekorda in svetovnega rekorda. Tega drži Češkoslovkinja Mejzlikova z 8,20.

Krisch Baby (Ilirija) je prvakinja in rekorderka Jugoslavije v metu diska s 23,67 metra.

Prevec Silva (Primorje) je prvakinja in rekorderka Jugoslavije v metu kopja s 23,43. Lani je zmagala v damskem olimpijskem petoboju. Je ena ena najboljša jugoslovenska allround atletinja.

Pervan Vera (ASK, Zagreb) je prvakinja Jugoslavije v skoku v daljavo s 4,72. Dosegla je tudi lepe rezultate v skoku v višini, na ter je obenem dobra tekačica na kratke proge.

Gregorin Danica (Primorje) je izborna skakačica v višino. Na izbirnem mitingu je dosegla isto višino kot prvakinja Santel D. Tomljenovič Koka (ASK, Zagreb) je bivša rekorderka Jugoslavije v skoku v višino in metu diska. Prav dobra je tudi v metu krogle. Znana je kot najboljša naša hazenašica.

Lahkootletska prvenstva Češkoslovaške

Prošlo nedeljo so se vršila v Pragi lahkootletska tekmovanja za prvenstvo Češkoslovaške. Zmagala je Slavija z 68 točkami pred Sparto, ki je dosegla 39 točk. Doseženi so bili nastopni rezultati:

Tek na 100 m: Vykoupl (Moravska Slavija) 11,2. Vykoupl starta v soboto in nedeljo v Ljubljani proti dr. Perparju in Valtrihu.

Tek na 800 m: Strniste (Židmice) 1:59,7 (nov češkoslovaški rekord), 2. Drogda (Kolin) 2:02,7.

Tek na 5000 m: 1. Nedobity (Sparta) 16,02. Tek na 400 m z zaprekami: 1. Riedl (Sparta) 1:01,4.

Troskok: 1. Jandera (Slavija) 12,89 m. Met krogle: 1. Chmelik (Slavija) 12,73 m.

Avstrijska reprezentanca na Svedskem. Nekoliko oslABLJENA avstrijska nogometna reprezentanca je v torek igrala v Gefle proti timu distrikta Gästrikland ter zmagala s 7 : 3 (2 : 1).

Hakoah (Dunaj) : MTK. (Budimpešta) 4 : 0 (2 : 0). V Varšavi, torej na nevtralnih tleh sta v sredo merila svoje moči avstrijski prvak Hakoah in madžarski prvak MTK. Zmagali so Avstrijci s 4 : 0 (2 : 0).

Službeno iz LL

Mariborsko gledališče v sezoni 1924-25

Šesta sezona slovenskega gledališča v Mariboru, ki se je začela pod najneugodnejšimi razmerami in ki je ves čas preživljala radi naravnost mizerne državne subvencije najstrašnejšo finančno krizo, se je v umetniškem oziru zaključila vendar jako zadovoljivo. Smelo lahko trdimo, da v splošnem ni zaostajala za prejšnjimi sezonami, nasprotno beležimo lahko nekaj vzporednic, ki bi mogle biti v čast tudi mnogo večjim odrom kakor je mariborski. Zlasti "Vdova Rožinka" in "Pohujšanje v dolini šentflorjanski", "Trubadur" in "Tosca" so bile docela objektivno vzete, zrele zaokrožene umetnine visoke stopnje.

Vključ minimalnemu ansamblu (najmanjšemu v vsej Jugoslaviji: 25 članov vseh vrst vse igralce, pevce, režiserje, kapelnika in oba ravnatelja) je bilo prikazanih 33 del.

A.) **Drama:** 19 del (81 predstav), od katerih je bilo 15 vzporednih prvič na tem odru, 4 pa na novo naštudirana.

Pet dram je bilo slovenskih: Pohujšanje (4 krat), Peterčkov poslednje sanje (7), Kajn (5), V vrtnicu (2) in Vdova Rožinka (7). Zadnje tri so doživele na našem odru svojo krstno predstavo.

Srbske: Narodni poslanec (4).

Ruske: Tri sestre (4).

Ostale: Otroci (4), Liliom (5), Razporka (4), Moloh (4), Ono (1), Sladkosti rodbinskega življenja (5), Pri čaju (4), Peterček (7), Scampolo (6), Hamlet (5), Charleyeva tetka (2) in Ugrabljenke Sabinke (1).

B.) **Opera:** Vzporednih je bilo 9 opernih del (59 predstav), med njimi 5 novitet: Zrinjski (8), Trubadur (12), Mignon (8), Marta (6), Tosca (9).

Štiri dela so bila skoro popolnoma na novo naštudirana:

Carmen (5), Traviata (6), Cavalleria rusticana (5), Ksenija (5).

C.) **Opereta:** Vzporedni sta bili dve noviteti:

Apolonov hram (4), Stambulska roža (5). Ponovljene operete: Mamzelle Nitouche (6), Tri mladenke (8). Na novo naštudirana: Baron Trenk (5).

Upravi se zdi umestno, da ob tej priliki odgovorimo na nekatere javno, a še večkrat prikrito izražene neosnovane očitke. Pred vsem bodi ugotovljeno, da je dobilo gledališče nameste ponovno obveščanih 800.000 Din, kakor nameste državne subvencije samo 250.000 Din, redno pa 200.000 Din, skupno torej 450.000 Din, dočim so dobila druga gledališča samo redne subvencije najmanj 700.000 Din. Od mesta je dobilo gledališče 200.000 Din. Več ali manj isto subvencijo dajejo svojim gledališčem tudi druga mesta. O kakem razmetavanju denarja ni govora. Nasprotno umetniško odeljenje v Beogradu, ki ima pregled o poslovanju vseh

naših državnih gledališč, se čudi, da je moglo naše sploh delovati.

Opera res stane nekoliko enkrat toliko kakor drama, toda to s svojimi inkasimi popolnoma izenači. Poleg tega je opera neobhodno potrebna, ker bi brez nje zanimanje za gledališče sploh pojenalo. To je občutljiva g. Nučič, ki ji je dal prve predpogoje. Ista potreba se je pokazala tudi pri drugih stalnih gledališčih, kakor n. pr. v Skoplju in Sarajevu, kjer se vedno bolj uvajajo glasbene predstave kljub neprimerno nižji glasbeni naobrazbi in potrebi publike. Najbolj pa podkrepljuje potrebo opere na našem gledališču izjave večine abonmentov, češ, da se ne bodo več abonirali, ali bi se opera uknila. Glede investicij za posamezne predstave se ravna uprava strogo po načelu, riskirati vedno le toliko, v kolikor je možno pričakovati, da bo dotična igra odvrnila. Ker je povprečen inkaso glasbenih del tudi relativno — to se pravi, po odbitku vseh večjih stroškov — večji od dramskega, se v splošnem zanje investira več, kakor za dramske predstave. Ali to je pač po vsem svetu običajno? Naravno je, da ima od nabavljenih stvari poznejše koristi tudi drama. Sicer se pa investira po potrebi tudi za dramo, letos n. pr. za Hamleta 2000 Din. Kar se tiče ga, imajo pri nas dramski in operni člani skoro iste gaže, v nasprotju z ostalimi gledališčni, kjer so operni člani mnogo boljše plačani, ker pač mnogo več trpijo in se radi tega preji izčrpa. Glede takozvanih študijskih potovanj ugotavlja uprava, da jih je dovolila za največjim veseljem, ker so neposredno koristila lastnim vzporeditvam. Ta potovanja so trajala večinoma le po en dan in so se vršila na stroške članov samih, tako opernih kakor dramskih. Če bi bilo gledališče gmotno na boljšem, bi uprava prav rada podpirala takšna stremjenja tudi denarno, kakor delajo tudi druga gledališča. Naš ansambl je jako majhen, zato je naravno (in se to praktično tudi drugod), da nastopajo člani drame, v kolikor so pač porabni, tudi v operi in opereti. Prav tako naravno in običajno je, da je tudi, da operni protagonisti ne nastopajo v dramah, ker itak mnogo več trpijo in bi to škodovalo njihovim glasovom. Na očitke, da se pretvarja naše gledališče za vzornimi glasbenimi predstavami v zabavišče, pač ni vredno odgovarjati.

Uprava je vedno s hvalečnostjo sprejemala vse dobre nasvete, če jih je narekovala ljubezen do gledališča. Prav tako pa mora odbežati vse prikritke in neprikrite napade in podtikavanja, ker so izhajala vedno iz zlobnih in enostranskih informacij. Uprava si je v svesti poštenega in vestnega dela, zato prosi, da se v bodoče vsako do informira tudi pri njej, ako se iz tehničnih razlogov ne strinja s kakim njenim ukrepom.

Za upravo narodnega gledališča v Mariboru

DR. R. BRENCIČ.

Dopisi

TURJE NAD DOLOM. Na poziv gerentskega sveta so pričeli popravljati našo skrajno zanemarjeno cesto, za kar smo novim občinskim gospodarjem iskreno hvaležni. Le bivši občinski odbornik Napret je proti temu in seveda z njim vred tudi bivši klerikalni občinski diktatorji. Toda zapomnijo naj si, da je njihove diktature konec in da bo marljiv gerentski svet delal tako, da bo prav ljudstvu, četudi oni s tem ne bodo zadovoljni.

DOLENJA VAS PRI RIBNICI. Pevsko društvo v Dolenji vasi pri Ribnici priredi dne 12. julija veliko vrtno veselico s petjem in plesom. Kdor se hoče torej pošteno veseliti v lepi naravi, naj na ta dan nikar ne pozabi obiskati lončarje, ki mu bodo z veseljem pokazali svojo umetnost.

ČRNOMELJ. Prostovoljno gasilno društvo priredi dne 2. avgusta od 14. ure na prejšnji na "Gricku" javno društveno veselico z mnogobrojnimi zabavnimi točkami. Točila se bodo pristna belokranjska vina, pekli naj bodo na ražnju, po katerih se bo postreglo c. gostom z dobrih jedil in pecivom, v službo "nežude" bo na razpolago šotor rešilne postaje. Za mlajši svet bo na razpolago plesišče s sodelovanjem mestne godbe. Zeleniška zveza ugodna. Vabimo sosednja društva in prijatelje gasilstva k številni udeležbi in jili prosimo, naj na tan ne prirleja svojih veselici.

SEMIČ. Naša vzorna šolska vodstva Semič, štrkeljevec in Vučič so proslavila Vidovdan zelo dostojno. Proslave so se udeležili šolska mladina, vsi uradi, Sokol in gasilno društvo. Po maši se je predala šolska mladina s povabljenici v šolo, kjer je šolski upravitelj Ržigal v lepem govoru razložil pomen zgodovinskega dne in gorje, ki so ga trpeli naši bratje pod turškimi jarmom. Sledile so deklaracije mladine in pevske točke. Po himni "Bože pravde" se je razvila impozantna povorka po trgu z godbo na čelu pod vodstvom br. Razpotnika. Povorka se je udeležila vse uradništvo, šolska mladina in občinstvo. Take slavnosti Semič še ni videl. Zeleniški bi samo, da bi v prihodnje župni urad razobesil zastavo tudi na narodne praznike, ne pa samo za orlovsko pridelitve.

ŠIRJE NAD ZIDANIM MOSTOM. Kdor bi menil, da smo radi svojega molka še daleč zaostali, se jako moti. Ne pečamo se sicer mnogo s politiko, ki je ljudstvu prijazna, kajti to je po mnenju črnih gospodov smrtni greh, a da bi zagovarjali politiko SLS, tega pa tudi nečemo. Vendar pa že dalj časa pazljivo opazujemo počenje naših klerikalnih občinskih močev, zlasti njihovogospodarstva. Naše mnenje je, da mora pričeti v najkrajšem času tudi pri nas odločiti boj za to, da dobimo tako delovne občinske

odbornike, kakor so samostojni demokrati v sosednji občini Sv. Krištof. Prepričani smo, da dosežemo to že pri prihodnjih volitvah.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Napačna bi bila domneva da so vsi somišljeniki SLS neznačajni možje. Nasprotno, mnogo jih je med njimi, ki so zelo razsodni ter naprednega duha, a nečajo tega javno pokazati. Očitno se boje terorizma raznih klerikalnih priganjav. Vsi ti z našim priklenjenimi pristaji SLS bi bili šikanirani zlasti od raznih klerikalnih posojilnic, pri katerih imajo izposojen denar. Upamo pa, da ne bo več dolgo, ko se bodo mogli tudi oni brez strahu otresti farovškega pritiska ter tudi javno pokazati, da odklanjajo pogubeno klerikalno politiko.

SV. JEDERT NAD LAŠKEM. Naš znani Cencek si že več tednov bel glav s sestavljanjem kandidatne liste. Po njegovem mnenju še ni dovolj, da bo nastopila SLS v naši občini Sv. Krištof pri predstojateljskih občinskih volitvah kar na dveh listah. Iz zanesljivih virov smo tudi doznali, da bo nosilec tretje klerikalne liste sam Cencek. Toda nismo se pozabili njegovega krutega postopanja za časa svetovne vojne. Občani bi raje oddali svoje glasove magari ciganom ali culukafrom samo ne njemu. Cencek, izgini vendar enkrat iz političnega porzišča, saj vendar vidiš, da nimaš nikogar več za seboj!

SLOVENSKA BISTRICA. Da dokažemo poridnost zagrižene duhovščine napram lastnim pristajem, dajemo s tem gostoljubje sledečemu dopisu: "Velečeni gospod urednik! Nikdar nisem pisal o duhovnikih, ničesar slabega o njih verjel, vedno jih spoštoval, dokler mi nista kaplana gg. Stiper in Šolinc v Slov. Bistrici glasom njihove izjave v "Slovencu" dokazala glede pogreba mojega sina Lojzeta, da sem se motil. Znano je tudi iz vašega poročila, da se oba kaplana radi udeležbe Orjuna nista hotela udeležiti pogreba mojega sina. Ali ni javen škandal za naša, za tako resne stvari še očitno premlada kaplana, da pisarita pet mesecev po smrti mojega sina, kakor o kakem razbojniku ali samomorilcu ter sramotita mene in mojo hišo, da najdeta izhod iz njihovega grdega ravnanja pri pogrebu? Čul sem, da me hočeta gg. kaplana tako dolgo preganjati, dokler se ne oglasim. Storitim to in upam, da bosta potem odnehala. Dopoldne pred pogrebom sem omenil kaplana, da je Lojzetu celo Orjuna poslala venec, kakor je odvrnil, da se ne udeležijo pogreba, če pride Orjuna. Tega pogovora sploh nisem smatral resnim. Ko pa bi se moral vršiti pogreb ob izredno veliki udeležbi, je pristopil k meni pogrebni vodja g. Kobale s sporočilom, da se duhovščina ne udeležijo pogreba, ako se ne odstrani Orjuna. Odsli je deputacija v farovž, kakor je prišel g. kanonik sam ter odpravil pogreb. Moj sin je umrl za vnetjem možganske mreče, začel takoj po močnem glavobolu fantazirati ter je padel v nezavest. Ni bil več sposoben za spoved. Ker te boleznj ni nihče pričakoval

je, da se prepričate, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

ga tudi nihče ni mogel opozoriti, naj se popravi spravi z Bogom. To potrjujejo zdravniški in priče. Sam g. kanonik se je prepričal o boleznj bolnika. Kako naj potem imenujem trditev kaplana v "Slovencu", da bi se bolniku ne smelo podeliti poslednje olje? Tudi trditev, da bi se bil moj sin branil spovedati in da bi se bil pred kanonikom odstranil, ne odgovarja resnici. Iz vsega je razvidno, da se gg. kaplana le radi Orjunašev nista udeležila pogreba mojega sina in zato je splošna želja, da Orjuna sama obračuna z našo kaplanijo. — Alojzij Pinter.

PTUJSKA GORA. Gorčani se že dalj časa bavijo z idejo, da bi uvedli avto - vožnjo med Ptujsko goro in Ptujem. Vprašanje pa je, ali bi se tak vožnja tudi rentirala. Gotovo pa bi se rentirala avtovožnja med Ptujem in Rogatec, ki bi vezala poštne urade Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Ptujška gora, Majšperg, Stopce in Rogatec. Ali ni nobenega podjetja, ki bi prevzelo tako vožnjo? Ali bi se ne dal ustanoviti kak konzorcij? Zveza med Ptujem in Rogatec je eminentno važnost za ptujski promet. — Olepševalno društvo za ptujski promet.

SV. MARJETA PRI MOŠKANJCIH. V nedeljo se je vršila v tukajšnji šoli šolska predstava "Kralj Matjaž" z deklaracijami in pevskimi točkami. Udeležba občinstva je bila zelo častna, vloge dobro naštudirane, uspeh popoln. Iskrena hvala našemu poštvalnemu učitelstvu, katero prosimo, naj nas še večkrat razvedri s sličnimi predstavami.

LJUTOMER. Tukaj koncertuje Slovenski pevski kvartet iz Ljubljane v torek dne 14. julija ob 20. uri v Strasserjevi dvorani. Kvartet je najboljši iz vrste ter je tako v tehničnem kakor tudi glasovnem oziru prvovrsten. Njegovi nastopi so dosegli povsod splošno priznanje. Vstopnina: prvi sedeži 18, drugi 12, stojlišča 8 Din. Na koncert opozarjamo zlasti vse pevovodje in pevske člane v okrožju.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij "Jutra"

Odgovorni urednik: Andrej Ražem

Tisk "Narodne tiskarne" v Ljubljani

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zenitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obri

Cent. občinstvu
najboljše priporočilo svoj bižuterijski urejan brivski salon. Niko Komar, Poljanska cesta 15, nasproti II. drž. gimnaziji. 15068

Bičevnik

(kopirivce) prava trišča, naravnane, pisane in politične izdeluje in pripravlja Delavnica triščnih bičevnikov v Kranju, Slovenija. 14538

Službe

(dobe)

Učenc
s primerno koleco izobrazbo, za trgovino s specijerijo in meš. blagom v Ljubljani, se sprejme. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "št. 799". 15003

Služkinja

s večletnimi izkušnjami, katera zna dobro kuhati, se sprejme takoj k družini s 3 oseb v prijetnem kraju na Dolenjskem. Naslov pove uprava "Jutra". 15022

Natakarica

ki zna pomagati tudi v kuhinji ter v vseh gospodinskih delih, se takoj sprejme v gostilno na dolet. Poročilo po dogovoru. Ponudbe pod šifro "Staleno mesto 10" na upr. "Jutra". 15316

Šivilja

poštena in spretna, se za vsa mesečna sprejme za lahkost šivanje. Stanovanje v hiši, za hrano je prekrbлено. Reflektira se le na pridno in za delo usposobljeno. — Za stalno lahkost do se sprejme hitoma 2 in 3 dni. — Prednost imajo pridne in poštene sirote ali pohabljene, ki znajo nekoliko šivati. — Ponudbe pod "ŠIL" na upravo "Jutra". 15705

Tesar. predelavce

tanajšnji, se išče z dvema tesarjem. — Naslov pove uprava "Jutra". 15065

Kuharica

ki tudi dobro lika in poravnava, se sprejme k 8 osebam blizu mesta. Ker tehtavam le vestno, znašno in pridno, ki se ne ustraši nobenega dela, je plača 600-650 Din mesečno. Nastop 15. avgusta t. l. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Samostojna 10". 15003

Pek. pomočnika

vestnega, treznega in dobro izurjenega, sprejme pokrovka Fran Terfan, Poljanska cesta 15, nasproti II. drž. gimnaziji. 15068

Zastopnika

za Kranjsko, išče Koncertna tovarna "Globus", d. d. na Vrhniki. 15913

Razpisano mesto

kontoristinja pod značko "Vestna 782" je že odano. 15035

Službe

(iščejo)

Uradnik

zmožen vseh pisarn. poslov s specifičnim prakso, vaj. lajdino prost. išče službe. Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Sposoben 784". 15034

500 Din dobi

kdo mi prekrbi službo strojnika ali podobno. Izobrazbo in izkušnje, se sprejme takoj. Razumem se tudi na električno. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Pomoški strojniki 785". 15035

Trgovski pomočnik

verzira v vseh panogah, starejša in zanesljiva mož, želi spremeniti službo. Zna zna je vsa Kranjska in Stajerska. Cent. ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Zanesljiv in agiln." 15316

Gospodična

vsostansko izobrazbena — zmožna tudi vseh pisarn. del, ki bi v prostih urah pomagala tudi pri gospodanjstvu, išče mesto pri otrokih. Gre tudi začasno. Ponudbe na upravo "Jutra" pod značko "Škromna 7794". 15711

Mesto blaginčarke

tudi izven Ljubljane, išče začetnica. — Naslov pove uprava "Jutra". 15024

Gospa

mlajša — dobra kuharica, šivilja in gospodinja, se primernega mesta. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Nastopim takoj 2985". 15045

Kmetisko dekle

pošteno, želi stopiti v boljšo restavracijo, hotel ali to mogoče vsaj za par mesecev, da bi se priučila kuhinjskega dela. Drage volje plača odškodnino po dogovoru. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Kmetička 10". 15003

Mladenč

brez dela, sprejme začasno vsako službo. Ponudbe na upravo "Jutra" pod značko "Vajno 786". 15061

Gospodinja

išče mesto k samostojnemu gospodu. Ponudbe na upr. "Jutra" pod značko "Dobra gospodinja 7838". 15799

Absolventinja

meštanske šole in trgovskega telaja zmožna strojeplja, stenografije, knjigovodstva in vseh pisarn. del. Vstopiti želi kot kontoristinja ali strojeplja. Cent. ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Začetnica 7850". 15030

Kot gospodinja

išče službe pri samostojnem gospodu, prost. sred. njih let. Cenjene ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Dobra kuharica". 15057

Učenc

poštenih staršev in s primerno izobrazbo, želi vstopiti v strojno trgovino v mestu, z vis. ovrbo v hiši. — Naslov pove uprava "Jutra". 15034

Natakarica

želi premeniti mesto, najraje v bližino glavnega ali drž. kolodvora. — Ponudbe pod značko "Spretna 7830". 15002

Mladenč

vojaškinja prost. absolutent. želi in vseh razredov kmet. kole in vseh razredov kmet. kole, nem. in erborher. želi, lajše primerno službo, najraje na kakem veleposvetstvu. Pisma na upravo "Jutra" pod šifro "Prilna služba 7837". 15021

Prodaj

Ugodno se prodaja: dobro ohranjena, redna pisatna toča, dvojne vložne, nogavice za bočne noge, rjavski ževiti št. 37 in prave ruske galosle št. 36. — Breg 14/II. 15029

Ugodno se prodaja:

svilena obleka, lak. ževiti št. 39 in daljnogled. — Naslov pove uprava "Jutra". 15049

Pozor!

Radi odgovornosti prodam po ceno danske klobake, ževlje, obleke, plašč in drugo. Ozleda se dnevno od 14.—17. ure v hotelu "Tivolj", soba št. 35. 15037

Moško kolo

se poceni prodaja Naslov v upr. "Jutra". 15733

Čevljar

dolet. prot. jamstva pri trdnici M. Težar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 6. 15063

Lepa postelja

s nočno omarico, se prod. Naslov pove uprava "Jutra". 15030

Pletilni stroj 5/36

se prodaja za 2500 Din. — Naslov pove uprava "Jutra". 15037

Steklenice (baloni)

s pletenimi koži in steklenimi zamaški, prodaja večje število "Juhana", Ljubljana, Grafičarje 13. 15025

Moško kolo

skoraj novo, poceni prodaja Rozman, Stojice. 15007

Šivalni stroj

v dobrem stanju, ugodno prodaja Biren v Štepanji vasi 15032

Moško kolo

in otroški vozček, dobro ohranjeno, se ugodno prodaja. — Naslov pove uprava "Jutra". 15005

Opozariamo

vse interesente, da je pri pisanih vprašanjih, ki naj jih upraviščno pismeno reši, brezpogojno priložiti pošteno in manipulacijsko pristojbino v znesku Din 2.—. Posebno opozariamo na to, da stranke, ki žele, da se jim po pošti pošlje naslove od malih oglasov. Vsa vprašanja in prošnje glede naslovov od "malih oglasov" bodo romale v koš, ako ne bo priloženih Din 2.—

492

je nova telefonska številka inseratnega oddelka "Jutra". Radi oglasov kličite samo to številko, na številko 36 se kliče le uprava "Jutra", ne pa inseratni oddelk.

Lepo posvetilo

na Gorenjskem, 5-6 letov vrta, njuh in travnikov, hiša s hlevom, v najboljšem stanju, z vso opremo vred. prod. A. April, posestnik, Begunje, Gorenjsko. 15006

Hiša v Ptuj

na zelo prometni cesti v bližini kolodvora, lepa in moderno zidana, tridesetletna, pripravljena za hotel, trgovino ali kako drugo podjetje, se prod. — Zraven pripada okrog 2500 m² vrta in ima vsaj lastni vodovod. Cena 425.000 Din. — Interesenti naj se obrnejo na naslov ur. Bezenšek, trg., Podstrda. 15018

Lepa vila

primerna za letovišče in bolne na pljuhi, sredi velikega kompleksa gozdov, 30 minut od nove železnice, z dobrih dovoljenj rest. obratoma za 4 osebe ali brez nje, se takoj prodaja za 175.000 Din. Poleg vile je srednje velik vinograd s najboljšimi vini, sol. trtami, krasen sadovnjak ter vinčarija. Poljska daje Tr. Arneja št. 6. 15015

Koščjo

lahko, dobro ohranjeno, za enega ali dva konja, kupim Naslov pove uprava "Jutra". 15062

Srne

in vso drugo sezonsko divjačino, kupuje vedno po dnevnih cenah Franc Štanič, Gospodarska cesta št. 6. 15047

Lepo podjetje

v Ljubljani, zelo do

James Oliver Curwood:

Onstran pragozda

Vzdihnil je to misel na glas, a v besedah je bila molitev, naj bi mu Bog pomagal in ga rešil te žrtve, ki ji je o. Jan že odlomil ost strahu. In vendar, ako pride do te žrtve, je videl že zdaj jasno, da bi ne bila preveč velika tragedija, nego le senca, vržena na kratek čas na neminljivo srečo v njegovi duši. Zakaj onadva — Nada in dete — bosta čakala —

Naenkrat je opazil tik sebe šum in zagledal Nado še vitkejšo, nežnejšo in krasnejšo nego prej, v svitu zvezd.

»Rekel sem mu vse,« je o. Jan pošepetal pravkar Nadi. »Rekel sem mu vse, naj bi se ječe ne bal več — niti zase, niti za vas.«

In prišla je k njemu mirna — brez vsakega lišpa in brez vsake veselosti, tako da je stala tu kakor angel v mehkih svitu nebes, starejša, nego jo je kdaj doslej videl in se je smehljala nanj zopet z novo in občudovanja vredno nežnostjo, podajajoč mu roki.

Šele ko mu je počivala v naročju, zroč navzgor k njemu izpod svojih dolgih las, se je upal izpregovoriti ter je dejal:

»Je resnica — kar mi je rekel o. Jan?«

»Da, to je resnica,« je šepetala in svilene trepalnice so ji zakrile oči.

Njena roka se je dvignila k njegovemu licu in počivala ondi. In ne želeč slišati še kaj več, nego te štiri besedice, ki jih je izpregovorila, je pritisnil svoje ušnice k mehkim kodrom njenih las, in skupaj, v miru in vzajemnem razumevanju, sta prisluškovala tajnostnim šepetom noči.

»Roger!« je zašepetala končno.

»Da, moja Neewa!«

»Kaj to pomeni, Roger?«

»Pomeni — ljubljena žena.«

»To mi je všeč. Ali ta druga beseda mi je najbolj všeč.«

»Moja žena.«

»Da — pri nji sem najsrečnejša, Roger.«

Tvoja žena. Oh, to je najslajša beseda na svetu — ta in pa —

Čutil je, kako mu je skrila plamteči svoj obraz na prsih.

«— mati!« je dodal.

»Da — mati,« je ponovila za njim tiho in s pobožnim spoštovanjem. »Oh, sanjalar-sem o materah, ko sem bila jedva dovolj stara, da bi sploh sanjalar. Roger, svoje matere se niti ne spominjam več in le v sanjah sem vedela, da sem jo imela. Čudovito mora biti to — imeti mater, Roger.«

»A vendar, mislim, ne tako čudovito, nego biti mati, Nada.«

»Slišiš?« je zašepetala.

»Šumeči list poje.«

»Pesem ljubezni?«

»Da, v narečju plemena Cree.«

Dvignila je glavo in zrla nanj s široko odprtimi očmi.

32

»Od trenutka, ko smo prišli semkaj, Roger, mi je ves ta čudoviti svet obetal le spev in radost. In zdaj, ko si se vrnil — poslušam spev, spev, spev v svoji duši noč in dan... Ali si kdaj sanjaril o tem, Roger, da pustiš tu ta svet in da pojdeš v ona velika mesta, o katerih mi je o. Jan toliko pripovedoval?«

»Ali bi šla rada tja, Nada?«

»Samo da bi jih videla, potem pa bi se vrnila zopet sem. Živeti hočem v gozdih, kjer sem te našla. Vedno in stalno, Roger.«

Dvignila se je na prste in ga poljubila.

»Živeti hočem blizu Zolte ptičke in Solčnega oblaka — prosim, gospod Roger. A o. Jan pojde z nama. In tam bomo skupaj srečni vsi, Zolta ptička, Solčni oblak in Gizela in jaz — ah!«

Njegove roke so jo naenkrat stisnile tako, da je vzkliknila. »A vendar — bom morda moral ostaviti te, Nada, za nekaj časa. Ne za dolgo. Kaj je to pet let, ko pa nas že čaka za vse življenje raj? Nič — nič — in pretečejo hitro —«

»Da, pretečejo hitro,« je rekla tako nežno, da jo je jedva slišal. Na prsih pa mu je zaihtela tiho, ker se ni mogla premagati; toda takoj se mu je zopet pogumno nasmehnila...

In v tej noči, medtem ko sta ju o. Jan in Pik čakala v hiši, sta tadva osnovala svoje načrte za bodočnost pod mirijado zvezd...

XX.

Nedelja je bila kraj miru in sreče v kraju ob Burntwoodu. Solnce je gredo s svojimi zlatimi žarki, ptiči so prepevali in vzduh ni vonjal nikoli slaje o. Janu, ko je stopil tiho iz hiše in ga sopesl v probujajočem se dnevu. Najbolj izmed vsega je ljubil prav takle začetek dneva, ko tema še ni docela izginila in se je svet, kakor se je zdelo, probujal s še zaspanimi šepeti in ko so zvoki poletavali jasno semkaj iz daljave.

Tega jutra je začul lajati psa gotovo še na miljo daleč, in Pik, ki mu je sledil, je dvignil uhlja pri tem zvoku.

O. Jan je že opazoval Pikovo paznost, kako pozorno je vedno vetril na vse strani, in se je uveril o bistrosti njegovega vida in sluha. Mc Kay mu je razložil povode vsega tega.

Ko sta šla tega jutra k ribniku nedaleč potoka, pa je imela Pikova neprestana budnost pred možno nevarnostjo še globlji pomen za o. Jana. Vso noč, vzlic vsej svoji veri in vzlic vsem besedam utehe, ki jih je rekel Mc Kayu, je premišljal o nevarnosti, ki zasleduje Mc Kaya in ki ga končno lahko zaloti. Pet let — ako je gledal nazaj, vsakih pet let je bilo kakor včeraj. Ako pa je pogledal naprej, se mu je pet let zadelo cela večnost, in njena groza je padla na srce o. Jana, ko je stal zdaj na bregu ribnika, medtem ko ga je pozdravljali prvi rožnati zsvit vstajajočega solnca nad vrhovi dreves.

Pet let — a on je zdaj že starček. Bila bi mu to dolga — grozna doba. In zroč na kratko dobo, ki ga je še čakala, je posebno hrepenenje napolnilo dušo o. Jana, hrepenenje skoraj strastno, da bi prihranil teh pet let ne le Nadi in Rogerju, nego tudi sebi...

In tega dne, v nedeljo so se sešli tu prebivalci divjine nekaj milj naokoli, in o. Jan jim je propovedoval pred malo svojo hišico,

katero so mu pomagali zgraditi iz tramov iz pragozda.

Govoril je deloma v natečju plemena Cree, deloma angleški; predmet njegove pripovedi pa je bila nada in zaupanje v božjo pravičnost ter jim kazal na srebrno ozadje, skrivajoče se vselej celo za najtemnejši oblaki.

Mc Kayu, ki je držal Nadino roko v svoji, so prinesle o. Jana besede mnogo utehe in vere. In v Nadinih očeh in glasu, ko je pela v indijanskem narečju »Blizu k Tebi, mili Bože,« je slišal in videl živi plamen vere. Ako bi bil Breault zdajle stopil predenj, bi ga mirno sprejel kot nositelja žrtve, za katero se je odločil.

Popoldne, ko so se prebivalci divjine zopet razšli, je o. Jan znova poslušal Rogerjevo pripovedovanje o Zolti ptički. Nada je imela neprestano mnogo vprašanj glede te žene in misijonar je zvedel tako prvič o vplivu, ki so ga imeli na Rogerja čari te indijanske žene.

»Saj je bilo bedasto,« se je izgovarjal Mc Kay, »a pomoglo mi je vendarle.«

»Ne, ni bilo bedasto,« je odgovorila Nada naglo. »Zolta ptička je prišla resnično k meni — in vedela je, kar je govorila.«

»Vera ni nikoli bedasta,« je rekel o. Jan s svojim vljudnim, tihim glasom. »Glavno je, da je Zolta ptička verovala. Bila je nadahnjena po silni veri in vera ter zaupanje dajeta misli moč, ki bi bila naravnost nerazumljiva bre njih. Jaz verujem v moč misli, otroka. Verujem, da doseže nekdanj človeška misel višino, s katero nam razgali celo tajnost življenja. Videl sem tekom štiridesetih let svojega življenja v pustinji mnogo čudnih reči, a ni bilo najmanjše med njimi to, kar more izvršiti prosta misel. In zdi se mi, da nam je Zolta ptička rekla marsikaj, kar se je izkazalo naposled kot istina... Ali pa se vam ni zadelo —«

Umolknil je, dasi je čutil, da ga nemir in skoraj strah v njegovem srcu prisilila govoriti dalje.

»Kaj, oče?« je vprašala Nada in se sklonila k njemu.

»Hotel sem izreči misel, skoraj otroško radovedno, in gotovo se mi bosta smejala, draga moja. Mislim sem na to, ali se Rogerju ni zadelo, da je tisti tajni kraj na oni strani, o katerem je govorila Zolta ptička, morebiti ona velika zemlja tamkaj na jugu — na oni strani mej — v Zedinjenih državah?«

Takoj je videl, da ga je Nada razumela. Oči so se ji odprle na široko, njih modrina je otemnela in krepko sklepajoč roke, se je naglo okrenila k Janu.

»Ali pa je morda Kitajska — ali Afrika ali Južno morje,« se je silil k smehu, spominjajoč se svojih starih vizij. »Morda — kjerkoli...«

Nadine ušnice so drhte, kakor bi hotela nekaj reči, a zopet je sedela molče z rokami na kolenih, in o. Jan je vedel, da ne govori tega, kar ji je na srcu, ko se je oglasila:

»Rada bi enkrat rekla Zolti ptički, kako jo imam rada...«

Odkar je prišel Pik s svojim gospodom k Burntwoodu, se mu je zdelo, da je izgubil nekaj velikega, zakaj Mc Kay mu je v svoji sreči posvečal le malo pozornosti in Nada je našla večjo radost, nego jo je videla nekdanj v Pikovem prijateljstvu.

Vse potrebščine za strojepis.

Pisarniške opreme.

L. BARAGA, LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6/I. Telefon št. 980.

„ERWERBSQUELLEN“

je list, ki nudi vsakemu možnost rastočega zaslužka potom inozemskih zvez. Naročila sprejema oglasni zavod Fran Veršič, Maribor, Vrbanova ulica 12 ali pa zastopnik v Ljubljani

Deziderij Mizerit, Bleiweisova cesta 5.

L. Mikuš, LJUBLJANA, Mestni trg 15 izdelovatelj dežnikov Na drobno! Na debelo! Zaloge sprehajalnih pallo Stari dežniki se nanovo preoblikujejo.

ZNANOST IN VERA VEDOSLOVNA STUDIA NAPISAL DR. FRANCE VEBER, VSEUČILŠNI PROFESOR KNJIGA STANE DINARJEV 65.— BREZ POSTNINE NAROČA SE V KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI, PREŠERNOVA UL. 54, NASPROTI GLAVNE POŠTE

Angela Agnola-Stancer naznanja v svojem in v imenu vseh ostalih da je umrla njih zlata mamica, gospa Marija Svet roj. Capuder zasebnica v 80. letu starosti. Pogreb se boče vršil jutri v petek, dne 10. julija ob 5. popoldne hiše žalosti, Dunajska c. 10, na Vič. Vsem, ki so poznali njo in njeno blago srce, jo priporočamo v molitev. Ljubljana, dne 9. julija 1925. Žalujoči ostali. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zanimive

športne

momente

Zahtevajte Agfa-poučno knjigo A 6 v hrvatskem ali nemškem jeziku z mnogimi dobrimi navodili. Dobiti jo je v vsaki fototrgovini ali proti vpošiljavi znanka pri generalnem zastopstvu VILJEM BRAUNS v CELJU. — Katalog in prospekt brezplačen. — Samo Din 6—

morete pridržati na sliki. S tem ne povečate samo veselja do Vasega športa in stvorite krasne spomine, temveč prožite stvarni material vsakemu ljubitelju športa. Uporabljajte pa za slikanje prvovrstni material.

Agfa Rollfilm-i in Filmpack-i

so zelo občutljivi za svetlobo, enostavni za razvijanje, vložljivi pri dnevnih svetlobi in vedno brzo pripravljeni za slikanje.

Actien-Gesellschaft für Anilin-Fabrikation Foto-oddelek Berlin SO 36

Elektrotehnične tornice

ŠKODOVIH

ZAVODOV v Plzni

Zastopstvo za Jugoslavijo: Ljubljana, Selenburgova ul. št. 7, hiša Jadranske banke.

Dobavljajo:

najsolidnejše in najcenejše elektro-motorje, turbogeneratorje in vse ostale električne stroje.

Grade:

električne centrale, električne železnice, cukrarne, pivovarne, rudniške naprave itd.

Obračajte se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani. Poset inženirja je brezplačno na razpologo.

LOKOMOBILE

WOLF-LANZ do 600 HP tvornički novi ili gener. reparirani sa tvorničkim jamstvom također u najam.

SAUGAS-MOTORE

DIZEL-MOTORE

BEZ KOMPRESORA

75-4

ROHUL-MOTORE

Generalno zastupstvo Motorenfabrik Darmstadt

MLINSKE STROJE

TRANSMISIJE

Pogledajte naše skladište

Plaćeno polakšica

Kompletna montaža

BRACIA FISCHER d. d.

ZAGREB, Pantovčak 1 B.

Hotel „BRISTOL“ Beograd

V blizini železniške postaje. Hotel prvega reda, :: primerna čistost in prvorazredna kuhinja ::

CENE ZA SOBE:

Soba z eno posteljo Din 51, 59 in 64.

Soba z dvema posteljama Din 75 in 85.

brez vsakršnih dodatkov, razven občinske takse.

3627a Hotelirja Popara i Ratiborović.

Kdor oglašuje, ta napreduje

Prometni zavod za premog, d. d. v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporočamo posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za ilvarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta štov. 15/1.

70-4

Iščem spretnega

trgovskega

pomočnika

manufakturne in spečarijske stroke. Prednost imajo tisti, ki so v lesni in hmeljski kupčiji tudi izveščani. Oftere s prepisom spricheval in opisom dosedanjega službovanja je poslati na Franc Oset, junior, Vransko pri Celju. 3722-a

Dostojevski:

„Bes“

Broš. Din 40, vezana Din 52 brez poštnine. Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik se dobi v knjigarni „Tiskovne zadruge“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

Priporočamo

novo izdajo

Janko Kersnikovič

romanovi

Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, poš. 1-25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, poš. 1-25 Din

Izdala jih je

Tiskovna zadruga

v Ljubljani

NARODNA TISKARNA

IZVRŠUJE TISKARSKA DELA V VSAKI MNOŽI: NI IN SICER URADNE TISKOVINE. CENIKE KUVERTE RAČUNE HRANILNE IN ZADRUŽNE KNJIŽICE POROČNA NAZVANILAVABI: LA CIRKULARJE VSTOPNICE ETIKETE: MR: TVAŠKA NAZVANILA ZAVITKE I ČASOPISE IN VSA V TISKARSKO-STROKO SPADAJOČA DELA OKUSNO IN CENO S S NAROČILA SPREJEMA TUDI NARODNA KNJIGARNA PREŠERNOVA ULICA ŠTEVILKA 7 TELEFON ŠTEV 304

LJUBLJANA KNAFLJEVA UL 5

V globoki žalosti naznanjam, da mi je moja draga nepozabna soproga, gospa

Franja Vondra

danes, dne 9. t. m. preminula.

Pogreb se vrši danes, 10. t. m. ob pol 4. iz splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 9. julija 1925.

Globoko žalujoči soprog.